

UCHWAŁA NR XXXV/294/2014
RADY GMINY MILANÓW
z dnia 17 czerwca 2014 r.

**w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania przestrzennego Gminy Milanów**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.) i art. 12 ust.1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zm.) w związku z uchwałą Nr XXIII/191/2012 Rady Gminy Milanów z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów, **Rada Gminy Milanów uchwala, co następuje:**

§ 1. 1. Uchwala się zmianę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów, przyjętego uchwałą Nr XVI/120/2012 Rady Gminy Milanów z dnia 21 marca 2012 r. zwaną dalej Studium.

2. Zmiana studium dotyczy obszaru gminy w miejscowościach:

1) Rudno III obejmujący działki o następujących numerach:

63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71/1, 72, 73, 74, 75, 76/1, 77, 78, 79, 80, 82, 83, 84, 85, 86/1, 87, 88, 89, 90, 91/3, 92, 93;

2) obszar Kolonia Milanów w granicach działek oznaczonych numerami ewidencyjnymi 218/22, 218/23.

3. Integralną częścią uchwały jest:

1) ujednoliconą część tekstową Studium z wyróżnioną w tekście zmianą, stanowiącą załącznik nr 1 do uchwały;

2) część graficzna Studium – rysunek studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów – Uwarunkowania rozwoju w skali 1:10 000, stanowiące załącznik nr 2 do uchwały;

3) część graficzna Studium – zmiany w rysunku studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów – Kierunki zagospodarowania w skali 1:10 000, stanowiące załącznik nr 3 do uchwały;

4) rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu Studium, stanowiące załącznik nr 4 do niniejszej uchwały.

§ 2. Z dniem wejścia w życie niniejszej uchwały, traci moc uchwała Nr XVI/120/2012 Rady Gminy Milanów z dnia 21 marca 2012 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów, w zakresie objętym zmianą.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Milanów.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICY RADY

mgr Tomasz Sciuba

WÓJT GMINY MILANÓW

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY MILANÓW

przyjęte

Uchwałą Nr XVI/120/2012 Rady Gminy Milanów z dnia 21 marca 2012 r. w sprawie uchwalenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Milanów zmienione

Uchwałą Nr XXXV/294/2014 Rady Gminy Milanów z dnia 17 czerwca 2014 r. w sprawie uchwalenia Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Milanów.

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXXV/294/2014. Rady Gminy Milanów z dnia 17 czerwca 2014 r. w sprawie uchwalenia Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Milanów.

MILANÓW 2014

Spis treści

Część I UWARUNKOWANIA ROZWOJU I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY MILANÓW	6
1. WPROWADZENIE	6
1.1. Podstawa formalno-prawna opracowania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów	6
1.2. Cel i zakres opracowania	7
1.3. Metoda opracowania i struktura Studium	8
2. PODSTAWOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE I PROGRAMOWE	9
2.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego	9
2.2. Strategia Rozwoju Gminy Milanów na lata 2007 – 2015	9
2.3. Plany odnowy miejscowości: Milanów, Czeberaki, Radcze i Rudno	9
2.4. Program Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami dla Gminy Milanów na lata 2004-2014	10
3. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO GMINY MILANÓW I WYMOGI JEGO OCHRONY	11
3.1. Ład przestrzenny	11
3.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Milanów	11
3.3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Milanów	12
4. UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE	13
4.1. Położenie geograficzno-fizyczne	13
4.2. Budowa geologiczna i surowce mineralne	13
4.3. Wody powierzchniowe i podziemne	14
4.4. Warunki klimatyczne	14
4.5. Gleby	15
4.6. Szata roślinna	17
4.7. Fauna	18
4.8. System przyrodniczy gminy	18
4.9. Walory przyrodniczo-krajobrazowe	19
4.10. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody.	20
4.11. Stan sanitarny środowiska	21
4.12. Ocena zagrożeń dla środowiska przyrodniczego i możliwości ich ograniczania ..	21
4.13. Możliwości i ograniczenia rozwoju głównych funkcji gminy	22
5. UWARUNKOWANIA KULTUROWE	24
5.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury	24
5.2. Analiza krajobrazowo-widokowa	27
5.3. Problemy środowiska kulturowego	28
5.4. Uwarunkowania wynikające z ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	29
6. DEMOGRAFICZNO-SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU	36

6.1. Demografia.....	36
6.2. Rynek pracy.....	43
6.3. Usługi publiczne.....	46
6.4. Mieszkalnictwo	51
7. STRUKTURA GOSPODARCZA GMINY	53
7.1. Rolnictwo	53
7.2. Przedsiębiorczość pozarolnicza.....	55
8. INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA	57
8.1. Sieć drogowa	58
8.2. Sieć kolejowa	61
8.3. Komunikacja publiczna.....	61
8.4. Drogi rowerowe.....	61
9. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	62
9.1. Zaopatrzenie w wodę.....	62
9.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	63
9.3. Gospodarka odpadami komunalnymi.....	63
9.4. Gazownictwo.....	63
9.5. Elektroenergetyka.....	64
9.6. Gospodarka ciepła	64
9.7. Odnawialne Źródła Energii	65
9.8. Telekomunikacja	65
10. STAN PRAWNY GRUNTÓW	67
11. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I MIENIA	68
12. OBSZARY NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH	68
13. OBSZARY UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN ORAZ TERENY GÓRNICZE	68
14. WYMAGANIA OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ.....	68
15. GŁÓWNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO	69

Część II KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY MILANÓW..... 71

1. FUNKCJE GMINY I CELE ROZWOJU PRZESTRZENNEGO	71
2. ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW	73
2.1. Główne kierunki ochrony środowiska i jego zasobów.....	73
2.2. Ochrona głównych elementów i zasobów środowiska.....	73
2.3. Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego	76
3. ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	79
3.1. Obiekty podlegające ochronie prawnej i planistycznej.....	79
3.2. Strefy ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych	82
3.3. Ochrona stanowisk archeologicznych	84
3.4. Kształtowanie harmonijnego krajobrazu kulturowego.....	84
4. KIERUNKI ROZWOJU STRUKTURY GOSPODARCZEJ GMINY	85
4.1. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.....	85
4.2. Kierunki rozwoju przedsiębiorczości	88
5. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ.....	89

5.1. System komunikacji	89
5.2. Komunikacja drogowa	90
5.3. Drogi rowerowe.....	93
5.4. Komunikacja kolejowa.....	93
5.5. Komunikacja zbiorowa.....	93
6. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	94
6.1. Gospodarka wodno-ściekowa.....	94
6.2. Gospodarka odpadami stałymi	95
6.3. Infrastruktura gazowa.....	95
6.4. Zaopatrzenie w ciepło	95
6.5. Infrastruktura elektroenergetyczna.....	95
6.6. Odnawialne źródła energii.....	96
6.7. Infrastruktura telekomunikacyjna.....	97
6.8. Infrastruktura techniczna tranzytowa	97
7. KIERUNKI ROZWOJU STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY	98
7.1. Ustalenia funkcjonalno-przestrzenne dla poszczególnych terenów	99
7.2. Tereny wyłączone spod zabudowy.....	104
7.3. Obszary przestrzeni publicznej	105
8. OBSZARY ROZMIESZCZENIA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM I PONADLOKALNYM.....	106
9. OBSZARY SPORZĄDZENIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	106
10. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI.....	107
11. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY	108
12. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH.....	108
13. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH	108
14. TERENY ZAMKNIĘTE I ICH STREFY OCHRONNE.....	109
15. ZMIANY W KIERUNKACH POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY W ODNIESIENIU DO OBOWIĄZUJĄCEGO STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	109
Część III UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM.....	111
1. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ W ZMIANIE STUDIUM	111
2. SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM.....	114

Część I

UWARUNKOWANIA ROZWOJU I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY MILANÓW

1. WPROWADZENIE

1.1. Podstawa formalno-prawna opracowania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów

Niniejsza Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów została wykonana na podstawie Uchwały Nr XXIII/191/2012 Rady Gminy Milanów z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów. Obszar objęty zmianą to część terenów rolnych w miejscowości Rudno III z przeznaczeniem na budowę farmy fotowoltaicznej oraz zmiana w sąsiedztwie zespołu dworsko-parkowego w Milanowie. Intencją powyższej uchwały było opracowanie zmiany Studium dotyczącej weryfikacji przeznaczenia części terenów w obrębie miejscowości Rudno III oraz Kolonii Milanów w celu zaspokojenia potrzeb rozwojowych gminy, w tym zwłaszcza w zakresie rozwoju energetyki ze źródeł odnawialnych oraz poprawy wyposażenia gminy w aspekcie obsługi infrastruktury społecznej. Zmiany dokonano w dokumencie Studium, który został przyjęty przez Radę Gminy Milanów Uchwałą Nr XVI/120/2012 z dnia 21 marca 2012 r. w sprawie uchwalenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Milanów.

Zgodnie z art. 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, opracowanie Studium jest zadaniem własnym gminy, realizowanym przez Wójta na mocy ustawy o samorządzie gminnym.

Poprzednia zmiana Studium z 2012 roku była aktualizacją i dostosowaniem zakresu do obowiązujących przepisów prawa Studium z 2000 r., którego podstawą prawną była nieobowiązująca już ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym, zaś podstawą prawną do sporządzenia niniejszej poprzedniej aktualizacji jak i niniejszej zmiany Studium jest ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.).

Istotną zmianę w stosunku do *Ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z 7 lipca 1994 r.* stanowiło uspołecznienie procesu opracowywania projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Studium jest dokumentem, który obejmuje cały obszar gminy i określa w sposób całościowy politykę przestrzenną na tym terenie. Formalny zakres i tryb prac, zrealizowany przy opracowaniu *zmiany* Studium, określają art. 9, 10, 11 i 12 Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003 r. nr 80 poz. 717, z późniejszymi zmianami).

1.2. Cel i zakres opracowania

Celem zmiany Studium jest wprowadzenie na terenach rolnych w miejscowości Rudno III nowego obszaru lokalizacji obiektów i urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii o mocy powyżej 100 kW z przeznaczeniem na budowę farmy fotowoltaicznej oraz zmiany funkcji terenu przeznaczonego pod przemysł w obrębie Kolonia Milanów, stanowiącego część dawnego zespołu folwarcznego i terenów rolnych na funkcję zespołu dworsko-parkowego z usługami oraz zieleni oznaczonej symbolem ZP.

Zakres zmian obejmuje Tekst Studium i Rysunek Kierunków Studium. Zasięg zmiany na załączniku graficznym Kierunków studium jest ograniczony przestrzennie. Zmiany w części tekstowej dotyczą wyłącznie obszaru przeprowadzonej zmiany i zostały wyróżnione w tekście kursywą oraz czerwonym kolorem. Wszystkie pozostałe zapisy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów zarówno w części tekstowej, jak i graficznej znajdujące się poza obszarem zmiany uznaje się za aktualne i pozostają bez zmian.

Zmiany w tekście Studium zostały wniesione na początku tekstu poprzez zmianę Części I rozdziału 1.WPROWADZENIA do zmiany Studium (strona 7), nowego zapisu w części II KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY MILANÓW (na stronie 83, 84, 97) oraz na końcu tekstu w części III - UZASADNIENIA ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZĘ PROJEKTU ZMIANY STUDIUM (umieszczone na str. 111).

Część graficzna zmiany Studium została zmieniona w zakresie dwóch obszarów objętych zmianą na mapie Kierunków zagospodarowania w skali 1:10 000. Plansza Uwarunkowań rozwoju nie ulega zmianie.

Celem opracowania Studium jest skonkretyzowanie polityki przestrzennej gminy, określonej w Strategii Rozwoju Gminy Milanów oraz ustalenie ramowych zasad zagospodarowania przestrzennego w odniesieniu do zidentyfikowanych uwarunkowań i wybranych kierunków rozwoju. *Aktualizację treści Studium poprzez wprowadzanie zmian wymusza stała ewolucja sytuacji prawnej oraz przemiany przestrzenne, społeczne i gospodarcze.*

Studium jako dokument kierunkowy, określający politykę przestrzenną i zasady zagospodarowania, nie determinuje szczegółowych rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych (lokalizacji budynków, podziałów na działki, itp.). Wskazuje jedynie przyjęte przez gminę zasady kształtowania struktury przestrzennej gminy i planowane kierunki jej zmian oraz dostosowane do skali i stopnia szczegółowości Studium, ustalenia lokalizacyjne, funkcjonalne i wybrane wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów.

1.3. Metoda opracowania i struktura Studium

Prace nad Studium przebiegały w czterech kolejnych etapach:

- I: przygotowawczy, obejmujący wstępną analizę zapisów obowiązującego Studium oraz ocenę aktualności posiadanych materiałów planistycznych,
- II: diagnoza stanu, obejmująca wieloaspektowe rozpoznanie i ocenę uwarunkowań rozwoju gminy,
- III: ocena kierunków i zasad rozwoju przestrzennego gminy, przyjętych w obowiązującym Studium – ocena aktualności obowiązującego Studium,
- IV: określenie zmian kierunków i zasad rozwoju przestrzennego gminy oraz zapis tych ustaleń w Studium, którego zakres określa ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (z późn. zm.).

Analizy stanu oraz oceny kierunków i zasad rozwoju dokonano w oparciu o uwarunkowania:

- wynikające z położenia w regionie,
- wynikające z istniejącego zagospodarowania terenu, w tym oceny zasobów mieszkaniowych, jakości przestrzeni publicznej i wyposażenia w obiekty obsługi mieszkańców,
- demograficzne i społeczne, w tym ruch i rozmieszczenie ludności w gminie, struktura wieku mieszkańców oraz sytuacja na rynku pracy,
- kulturowe, w tym wynikające z występowania kulturowych, krajobrazowych zasobów oraz ich walorów, a także z wymagań w zakresie ochrony zespołów i obiektów zabytkowych oraz krajobrazu i dóbr kultury współczesnej,
- przyrodnicze, uwzględniające istniejące wartości, zakres wymaganej prawnej ochrony środowiska przyrodniczego z uwzględnieniem: zasobów wodnych, leśnych, surowców mineralnych, rolniczej przestrzeni produkcyjnej, istniejących przeobrażeń i procesów degradacji środowiska oraz walorów turystycznych.

Uzupełniającym materiałem części analitycznej Studium są wnioski do niego, gromadzone w trybie ustawowym.

Zgodnie z Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz. 1227, z późn. zm.), przeprowadzono strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko projektu zmiany Studium.

2. PODSTAWOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

2.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

W trakcie prac nad zmianą *Studium* uwzględniono wnioski zgłoszone przez Zarząd Województwa Lubelskiego wynikające z *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego* (przyjętego Uchwałą nr XLVI/597/02 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 lipca 2002 r. i opublikowanego w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego Nr 107 z dnia 9 września 2002r., poz., 2449), podane w formie rekomendacji i zaleceń dla określenia kierunków rozwoju przestrzennego Gminy Milanów obejmujące działy tematyczne:

- Infrastruktura społeczna,
- Środowisko kulturowe,
- Ochrona i kształtowanie środowiska,
- Strefy produkcji rolnej,
- Strefy pozarolniczej działalności gospodarczej,
- Turystyka,
- Ład przestrzenny i ochrona krajobrazu,
- Infrastruktura techniczna,
- Obronność i bezpieczeństwo publiczne,
- Propozycje inwestycji celu publicznego służących realizacji przyjętych kierunków zagospodarowania przestrzennego województwa.

2.2. Strategia Rozwoju Gminy Milanów na lata 2007 – 2015

Strategia Rozwoju Gminy Milanów na lata 2007 – 2015 określa misję gminy, którą jest stworzenie mieszkańcom jak najlepszych warunków do życia i rozwoju, a jej spełnienie uzależnia od realizacji dwóch celów strategicznych (CS) i przyjętych w ich ramach poszczególnych celów operacyjnych (CO):

CS 1: Zwiększenie efektywności lokalnej gospodarki.

CO 1.1: Wyposażanie gminy w podstawową infrastrukturę poprawiającą atrakcyjność inwestycyjną gminy.

CO 1.2: Zwiększenie dochodowości gospodarstw rolnych.

CO 1.3: Rozwój pozarolniczej sfery gospodarki.

CS 2: Wyższa jakość kapitału ludzkiego i społecznego w gminie.

CO 2.1: Zwiększenie poziomu wykształcenia mieszkańców.

CO 2.2: Zwiększenie integracji mieszkańców i kapitału społecznego w gminie.

2.3. Plany odnowy miejscowości: Milanów, Czeberaki, Radcze i Rudno

Plany odnowy wsi na lata 2010–2018 to programy kształtowania warunków życia ludzi na obszarach wiejskich, których podmiotami jest społeczność lokalna.

Zadaniem planowanych procesów jest dostosowywanie wsi do wymogów współczesności oraz wywoływanie zmian w wymiarze społecznym i gospodarczym o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców miejscowości. Dotyczą one miejsca zamieszkania wraz z otoczeniem, infrastrukturą, organizacją przestrzeni publicznej, usługami, zaspokajaniem potrzeb bytowych i duchowych, komunikacją i bezpieczeństwem.

Działania te mają na celu zapoczątkowanie realizacji wspólnych przedsięwzięć na rzecz poprawy warunków i jakości życia na wsi. Należą do nich:

- remont zabytkowego kościoła w Milanowie,
- remont budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Milanowie,
- projekt utworzenia Centrum Kulturalnego na bazie istniejącej świetlicy wiejskiej i budowę parkingu w Czeberakach,
- poprawa jakości przestrzeni publicznej w miejscowości Radcze, poprzez budowę chodnika, parkingów i infrastruktury towarzyszącej wraz z placem zabaw,
- utworzenie przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowej w centrum miejscowości Rudno,
- odnowa zabytkowego kościoła w Rudnie,
- budowa świetlicy i parkingu w Rudnie.

2.4. Program Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami dla Gminy Milanów na lata 2004-2014

Program Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami gminy Milanów ma za zadanie przyczynić się do ukierunkowania działań, które z jednej strony pozwolą rozwiązać istniejące aktualnie problemy, a z drugiej będą przeciwdziałać zagrożeniom mogącym pojawić się w wyniku realizacji nowych przedsięwzięć. Z tego też powodu w Programie uwzględnione zostały najważniejsze zagadnienia z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami oraz dziedzin bezpośrednio powiązanych z tą problematyką. Pozwoli to na właściwe ukierunkowanie działań w ramach planu wdrożeniowego z działaniami operacyjnymi oraz w ramach długoterminowego planu strategicznego do roku 2014. Część z ustaleń Programu uległa dezaktualizacji i nie mogła być z tego powodu uwzględniona przy sporządzaniu zmiany Studium.

W programie ustala się m.in. podstawowe kierunki i zakres działań niezbędnych do przywracania standardów jakości środowiska, które w ogólnym ujęciu obejmują:

1) w zakresie gospodarki odpadami:

- prawidłową eksploatację składowiska odpadów (działanie nieaktualne z uwagi na decyzję o zamknięciu składowiska odpadów),
- likwidację dzikich wysypisk,
- objęcie odbiorem odpadów wszystkich mieszkańców gminy,
- rozszerzenie systemu selektywnej zbiórki odpadów;

2) w zakresie gospodarki wodno-ściekowej:

- budowę gminnej sieci kanalizacyjnej,
- budowę gminnej oczyszczalni ścieków,
- realizację przydomowych oczyszczalni ścieków.

3. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO GMINY MILANÓW I WYMOGI JEJ OCHRONY

3.1. Ład przestrzenny

Ład przestrzenny jest przejawem prawidłowego gospodarowania przestrzenią, którego celem jest dążenie do harmonijnego ukształtowania przestrzeni z uwzględnieniem potrzeb społecznych, gospodarczych, przyrodniczych i kulturowych. Właściwe ukształtowanie przestrzeni zapewnia jej uporządkowanie i zachowanie walorów kompozycyjno-estetycznych. Polega to między innymi na odpowiednim rozmieszczeniu funkcji terenów, które bezkonfliktowo sąsiadują ze sobą i zapewniają optymalne wykorzystanie przestrzeni.

Ład przestrzenny, jako nieodzowny warunek zrównoważonego rozwoju gwarantuje zaspokojenie potrzeb współczesnego pokolenia bez umniejszania szans przyszłych generacji na zaspokojenie ich potrzeb. W praktyce oznacza to, że wzrostowi gospodarczemu powinna stale towarzyszyć świadomość dbałości o szeroko rozumiane środowisko przyrodnicze, społeczno-ekonomiczne i kulturowe.

Struktury funkcjonalno-przestrzenne gminy Milanów kształtowane na przestrzeni kilkuset lat, charakteryzują się znaczną czytelnością co wyróżnia ją pozytywnie na tle większości polskich gmin wiejskich. Niemniej jednak zauważalne są tendencje do zakłócania ładu przestrzennego objawiające się rozpraszaniem zabudowy oraz dążeniem do nadawania silnie zindywidualizowanego charakteru budynkom, co w odbiorze sprawia wrażenie nieładu. Przemieszczenie zabudowy gospodarczej i mieszkaniowej mogące prowadzić do powstawania sytuacji konfliktowych wynika z postępujących zmian społeczno gospodarczych i jest procesem trudnym do opanowania.

Podstawowymi dokumentami, które respektując zasady zrównoważonego rozwoju, określają cele i kierunki polityki przestrzennego zagospodarowania gminy są: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Milanów oraz Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów.

3.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Milanów

Gmina Milanów posiada *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów* przyjęte Uchwałą Nr XVII/100/2000 Rady Gminy Milanów z dnia 27 czerwca 2000 r., które określa cele rozwoju i funkcje gminy Milanów. Funkcje i cele rozwoju gminy uznaje się za aktualne i adaptuje na potrzeby zmiany Studium z założeniem ich weryfikacji i ewentualnego uzupełnienia.

Funkcje gminy

Podstawowymi funkcjami gminy są: rolnictwo i obsługa rolnictwa oraz leśnictwo, a towarzyszą im funkcje: mieszkaniowa, usługowa, produkcyjna, turystyczna i rekreacyjna.

Cele rozwoju gminy

Celem naczelnym rozwoju gminy jest równoległe i współzależne podnoszenie poziomu życia mieszkańców i poprawa atrakcyjności obszaru gminy dla przedsiębiorczości – aktywizacja społeczno-gospodarcza gminy, również w obszarze ruchu przygranicznego.

Celami pośrednimi są: edukacja i „otwarcie się na świat” społeczności lokalnej, aktywizacja gospodarcza gminy wpisująca się w system gospodarczy kraju, wykorzystująca istniejące zasoby kulturowe oraz podnoszenie komfortu życia we wszystkich jego sferach.

3.3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Milanów

Gmina Milanów posiada aktualny miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy przyjęty Uchwałą Nr XXV/145/05 Rady Gminy Milanów z dnia 18 listopada 2005 r., obejmujący tereny gminy w jej granicach administracyjnych. Plan miejscowy określa strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy przy założeniu, że nadrzędnym czynnikiem kształtującym tą strukturę powinno być stosowanie zasady zrównoważonego rozwoju poprzez zapewnienie warunków utrzymania równowagi przyrodniczej oraz racjonalną gospodarkę zasobami środowiska.

Wśród ogólnych zasad kształtowania ładu przestrzennego, jako ustalenia podstawowe plan przyjmuje:

- tworzenie warunków dla zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju,
- integrację i aktywizację mieszkańców gminy wobec gospodarki rynkowej oraz wynikające z nich priorytety:
 - **kulturowe** – zachowanie i odbudowa wartościowych elementów środowiska kulturowego dla podtrzymania tradycji, odrębności regionalnej i narodowej;
 - **ekologiczne** – zachowanie i odbudowa wartościowych elementów środowiska naturalnego dla zachowania równowagi przyrodniczej i powiązań ekologicznych;
 - **funkcjonalno-przestrzenne** – określenie rozkładu przestrzennego poszczególnych funkcji terenów: usługowej, mieszkaniowej, produkcyjnej, rekreacyjnej;
 - **społeczne** – polepszenie warunków życia mieszkańców poprzez poprawę funkcjonowania zaplecza produkcyjnego, usługowego i technicznego.

4. UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE

4.1. Położenie geograficzno-fizyczne

Zgodnie z podziałem J. Kondrackiego (2000 r.) gmina Milanów położona jest w granicach prowincji Polesie Lubelskie, na terenie mezoregionu Równina Parczewska. Obszar gminy charakteryzuje rozległa równina denudacyjna z okresu plejstoceniowego i obniżenia powypiskowe. Wartości hipsometryczne terenu zawierają się w przedziale 151 – 168 m n.p.m. Równina plejstoceniowa zbudowana jest głównie z sandru. W północnej, północno-zachodniej, północno-wschodniej i południowej części gminy znajdują się obniżenia powypiskowe, charakteryzujące się płaskim dnem i łagodnymi zboczami. Południową część gminy urozmaicają wzgórza moreny czołowej, a w północno-zachodniej części gminy – wzgórza moreny falistej. Ponadto płaską i monotonną powierzchnię równiny denudacyjnej urozmaicają kemy (okolice wsi Rudno II i w rejonie obniżeń dolinnych Żarnicy i Piwonii Milanów).

4.2. Budowa geologiczna i surowce mineralne

O budowie geologicznej gminy Milanów decydowały czynniki związane ze zlodowaczeniem środkowopolskim oraz procesami i zjawiskami erozyjno-denudacyjnymi glacjału bałtyckiego.

W budowie geologicznej, na podłożu prekambriu i paleozoiku, zalegają osady mezozoiczne jury i kredy wykształconej w postaci kredy piszącej i margli. Natomiast na osadach kredowych zalegają utwory trzeciorzędowe o bardzo zróżnicowanej miąższości – od 1,5 m do 30 m. Na południe i zachód od Milanowa, bezpośrednio na utworach mezozoiku, zalegają utwory czwartorzędowe. Na terenie gminy osady czwartorzędowe mają miąższość ok. 60 m i budują je warstwy piaszczysto-żwirowe i gliniaste.

Morenę czołową budują utwory akumulacji lodowcowej – piaski różnoziarniste przewarstwione pospółką i żwirem, w okolicach Milanowa – gliny zwałowe, a w pasie od Zieleńca przez Kostrów do Mogiłek – aluwia glin zwałowych.

Na obszarze gminy nie występują udokumentowane ani zarejestrowane złoża surowców mineralnych. Występujące na terenie gminy złoża kruszyw naturalnych i ilastych nie były badane pod kątem ich przydatności do przemysłu ceramicznego lub budowlanego. Lokalnie eksploatowane są złoża piasków i żwirów. Ze względu na duży stopień ich zapylenia nie stanowią surowca o wysokich wartościach technologicznych. Dwa największe wyrobiska poeksploatacyjne znajdują się na południe od miejscowości Milanów oraz na północno-zachód od miejscowości Zieleniec.

4.3. Wody powierzchniowe i podziemne

Zgodnie z podziałem hydrograficznym kraju teren gminy Milanów położony jest w obszarze dorzecza Wisły. Południowa część gminy należy do zlewni Wieprza (Z-III), natomiast północna do zlewni Bugu (Z-IV).

Obszar gminy Milanów cechuje niska gęstość wód powierzchniowych. Teren gminy leży w zasięgu oddziaływania rzek: Piwonii Milanów i rzeki Żarnicy oraz Piskorzanki i Piskorzanki A. Rzeka Pivonia Milanów – prawostronny dopływ rzeki Tyśmienicy – odwadnia ok. 60 % terenu gminy (część południową, zachodnią i centralną). Rzeka Żarnica płynie z północy na południe, wzdłuż granicy wsi Kostry, Czeberaki i Mogiłki. Rzeka odwadnia wschodnią część gminy poprzez gęstą sieć rowów melioracyjnych, szczególnie gęstą w rejonie wsi Mogiłki i Czeberaki. Natomiast rzeki Piskorzanka i Piskorzanka A. przepływają w środkowo-wschodniej części gminy.

Urządzeniami melioracji podstawowej na terenie gminy Milanów są: Kanał Wieprz-Krzna, doprowadzalnik Gęś-Czeberaki i doprowadzalnik III-Brzozowy Kąt.

Warunki hydrogeologiczne gminy Milanów sprawiają, że poziomem wodonośnym dla zbiornika podziemnego są piaski czwartorzędowe i trzeciorzędowe oraz utwory górnej kredy. Wody gruntowe I poziomu wodonośnego występują w utworach czwartorzędowych w ich najpłycej położonych poziomach. W obrębie równin akumulacji wodnej występują one na głębokości nieprzekraczającej 2 m p.p.t. i związane są z utworami piaszczystymi, sięgającymi tu poniżej 5 m głębokości. Obszary płytkiego występowania wód gruntowych zlokalizowane są głównie we wschodniej części gminy oraz w obniżeniach powytopiskowych, pomiędzy Milanowem, a Kopiną. Łącznie powierzchnia gminy objęta hydroizobata 2 m wynosi około 25 % i obejmuje częściowo sołectwa: Czeberaki, Kostry, Rudno I, II, III, Rudzieniec, Radcze, Milanów i Kopinę. Wody tego poziomu posiadają swobodne zwierciadło i poziom ich uzależniony jest od ilości opadów atmosferycznych, w skrajnych przypadkach zwierciadła dochodzą do 1 m. Na pozostałych obszarach gminy zwierciadło pierwszej warstwy wód gruntowych znajduje się z reguły pod napięciem i zalega na głębokości poniżej 3 m p.p.t. (lokalnie nawet 4,0 m p.p.t.).

Druga warstwa wodonośna poziomu czwartorzędowego znajduje się na głębokości 50-60 m p.p.t. Najwyższa zasobność wody tej warstwy występuje w centralnej części gminy w okolicach Milanowa i Kopiny – 30 do 60 m³/h i zmniejsza się w kierunku północnym i wschodnim (w okolicach Rudna i Czeberaków kształtuje się na poziomie 15-30 m³/h) oraz zachodnim (w rejonie Cichostowa wynosi ok. 5 – 15 m³/h).

Wody poziomu trzeciorzędowego posiadają napięte zwierciadło i występują na głębokości ok. 60-70 m. Wydajność tego poziomu szacuje się na 30-60 m³/h.

Wody kredowe na terenie gminy Milanów nie są rozpoznane lecz należy się ich spodziewać na głębokości 65-70 m p.p.t. w szczelinach utworów kredowych.

4.4. Warunki klimatyczne

Według podziału klimatycznego Zienkiewiczów (1975) teren gminy Milanów znajduje się w obszarze dziedziny Lubartowsko-Parczewskiej. Wyróżnia się ona wysoką średnią wilgotnością względną powietrza (ok. 70 %), wysokimi wartościami parowania wody (800-900 mm w skali roku) i stosunkowo dużymi anomaliami temperatury powietrza (1,2-1,4°C).

Na terenie gminy przeważają wiatry południowo-zachodnie i zachodnie. Dość częste są także wiatry południowo-wschodnie i północno-zachodnie. Średnia roczna prędkość wiatru wynosi 3-3,5 m/sek., jednakże na uwagę zasługuje stosunkowo duży procent cisz w ciągu roku. Na podstawie analiz przeprowadzonych dla stacji w Milanowie oraz stacji w gminach sąsiednich wynika, że obszar cechuje niska średnia roczna temperatura powietrza 6,9°C-7,2°C. W najcieplejszym miesiącu w roku – lipcu, średnia temperatura wynosi +16,8°C, natomiast w miesiącu najchłodniejszym, czyli w styczniu - 4,2°C. W skali województwa są to niskie wartości temperatur. Charakterystyczną cechą pozostaje również duża liczba dni z przymrozkami – średnio 123 dni w roku. Okres wegetacyjny wynosi około 200-210 dni w roku, rozpoczyna się 1-5.IV, a kończy 28-30.X.

Wilgotność względna powietrza na terenie gminy wynosi średnio 70 %, a jej wahania wynoszą ok. 20 %. Największe wilgotności przypadają na okres zimowy, najniższe na okres lata. Najwyższa wilgotność charakteryzuje podmokłe obniżenia dolin rzek.

Mgły są zjawiskiem ściśle związanym z temperaturą i wilgotnością powietrza. Na terenie gminy mgły utrzymują się średnio 25 dni w ciągu roku i występują głównie w zimnej połowie roku – w okresie od września do marca.

Największe zachmurzenie przypada na chłodną porę roku, a maksymalne wartości dni pochmurnych występują w listopadzie i grudniu, natomiast minimalne – w czerwcu i wrześniu. Średnia liczba dni pochmurnych wynosi 110-170, a dni pogodnych – 40. Gmina posiada znaczne usłonecznienie – średnie roczne ok. 35 %.

Średnia roczna suma opadów atmosferycznych wynosi ok. 530 mm. Największa ilość opadów przypada na miesiące letnie z maksimum w sierpniu i lipcu. Najmniejszą ilość opadów notuje się w okresie zimowym – od grudnia do marca, przy czym są to opady długotrwałe lecz nieduże. Średnia liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi 82.

Warunki klimatyczne gminy Milanów są zróżnicowane ze względu na wpływ warunków lokalnych i pokrycie terenu. Najkorzystniejsze warunki klimatyczne występują na terenach zlokalizowanych przy kompleksach leśnych (od strony zacisznej) w rejonie Zieleńca, Kostrów i na południe od Milanowa. Nieco gorsze warunki klimatyczne, ze względu na okresowe płytkie zaleganie wód powierzchniowych, charakteryzują tereny na wyniesieniach wśród dolin rzecznych oraz terenach przylegających do dolin w okolicach miejscowości Czeberaki i Radcze. Nie ma przeciwwskazań co do zabudowywania tych terenów, natomiast nie posiadają one korzystnych warunków dla pełnienia funkcji rolniczych, z uwagi na występowanie w ich obrębie w warstwie przygruntowej znacznych dobowych amplitud temperatury w cieplej połowie roku i nienajlepszych warunków wilgotnościowych. Niekorzystne warunki klimatyczne występują w dolinach rzek i obniżeniach terenu, na co mają wpływ: duże dobowe wahania temperatur, wysoka wilgotność oraz wzmożona koncentracja mgieł. Wobec powyższego obszary te są niewskazane do pełnienia funkcji mieszkaniowej. Należy zachować ich dotychczasowe zagospodarowanie – łąki i pastwiska.

4.5. Gleby

Gleby występujące w granicach gminy Milanów wytworzone są z pyłów wodnolodowcowych zalegających na średniogłębokich i płytkich piaskach i glinach. Przeważają gleby bielcowe występujące na wyżej położonych partiach terenu, nieco

mniejsze powierzchnie zajmują gleby brunatne. W obniżeniach terenu zalegają czarne ziemie, natomiast w dolinach rzecznych – gleby torfowe.

Pod względem przydatności rolniczej występują:

- Gleby kompleksu pszennego dobrego (2-go kompleksu przydatności rolniczej) - zajmują niespełna 11 % ogólnej powierzchni użytków rolnych; są to gleby biellicowe utworzone z pyłów zalegających średniogłęboko na glinach. Największe obszary tego kompleksu zlokalizowane są w rejonie Milanowa, Kopiny i na wschód od miejscowości Rudno I.
- Gleby kompleksu żytniego bardzo dobrego i pszenno-żytniego (4-go kompleksu przydatności rolniczej) – stanowią 27 % ogólnej powierzchni użytków rolnych; są to gleby biellicowe i pseudobiellicowe utworzone z pyłów zwykłych zalegających na piaskach słabogliniastych lub glinach średnich. Na obszarze gminy występują w okolicach Rudna, Milanowa, Rudzieńca i na wschód od Rudzieńca. Gleby tego kompleksu występują głównie w II i III klasie bonitacyjnej i podlegają ochronie przed nierolniczym użytkowaniem.
- Gleby kompleksu żytniego dobrego (5-go kompleksu przydatności rolniczej) – zajmują 25,5 % ogólnej powierzchni użytków rolnych; są to gleby pseudobiellicowe i biellicowe wykształcone z pyłów zwykłych. Największe obszary tego kompleksu występują w rejonie wsi Radcze, Czeberaki i Mogiłki.
- Gleby kompleksu żytnio-ziemniaczanego słabego (6-go kompleksu przydatności rolniczej) – stanowią 10 % użytków rolnych; są to gleby biellicowe i pseudobiellicowe utworzone z piasków słabogliniastych lekkich oraz gleby brunatne, zalegające na pyle zwykłym. Gleby tego kompleksu występują w południowo-zachodniej części gminy w rejonie wsi Okalew.
- Gleby kompleksu żytnio-łubinowego (7-go kompleksu przydatności rolniczej) – zajmują powierzchnię ok. 4,5 % pow. użytków rolnych; są to gleby brunatne i biellicowe utworzone z piasków słabogliniastych płytko zalegających na piasku luźnym. Gleby tego kompleksu zlokalizowane są w południowo-zachodniej części gminy.
- Gleby kompleksu zbożowego pastewnego mocnego (8-go kompleksu przydatności rolniczej) – obejmują prawie 19,5 % pow. użytków rolnych; stanowią je czarne ziemie zdegradowane oraz gleby pseudobiellicowe utworzone z pyłów zwykłych i piasków gliniastych mocnych. Występują na terenie całej gminy na obszarach niżej położonych. Gleby tego kompleksu występują w III b i IV klasie bonitacyjnej.
- Gleby kompleksu zbożowego pastewnego słabego (9-go kompleksu przydatności rolniczej) – występują w małych powierzchniach w okolicach wsi Kol. Cichostów. Stanowią je czarne ziemie zdegradowane wykształcone z piasków gliniastych lekkich i pylastych.

Trwałe użytki zielone występują w dolinach rzek i mniejszych cieków wodnych oraz w lokalnych obniżeniach terenu. Występują one w kompleksach:

- Trwałe użytki zielone średnie – 2z – stanowią 82 % użytków zielonych. Stanowią je gleby torfowe całkowite utworzone z torfów niskich oraz czarne ziemie utworzone z pyłów całkowitych.
- Trwałe użytki zielone słabe – 3z – zajmują niewielkie powierzchnie. Stanowią je gleby pobagiennie.

4.6. Szata roślinna

Obszar gminy Milanów charakteryzuje się znacznie przekształconym i wysoce zubożonym środowiskiem przyrodniczym. Główne walory środowiska przyrodniczego to lasy. Na terenie gminy grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione zajmują powierzchnię 2,2 tys. ha, co stanowi 18 % ogólnej powierzchni gminy.

Lasy charakteryzują się dużym zróżnicowaniem typów siedliskowych. Układ warunków glebowych i wodnych spowodował wykształcenie się dziewięciu różnych typów siedliskowych lasów. Dominującym typem jest las świeży (45,6 %) i las mieszany świeży (32,4 %), znacznie mniejszy udział ma las wilgotny (14,5 %). Pozostałe rodzaje siedlisk zajmują jedynie 7,5 % powierzchni i są to: las mieszany bagienny (2,9 %), las mieszany wilgotny (2,1 %), bór mieszany świeży (1,5 %), bór mieszany wilgotny (0,6 %), ols (0,3 %) i bór świeży (0,1 %).

Rozmieszczenie trzech najczęściej występujących w gminie typów lasów przedstawia się następująco:

- **Las świeży** – występuje w środkowej części gminy na północ od Milanowa. W drzewostanie dominuje brzoza, dąb, świerk. Charakteryzuje się umiarkowanym zwarcim, w podszyciu przeważa jarzębina, kruszyna, leszczyna i grab.

- **Las mieszany świeży** – zajmuje duże obszary w kompleksie Okalew i Milanów. W drzewostanie dominuje: sosna, brzoza, osika, pojedynczo dąb i świerk, w różnych klasach wiekowych. Drzewostany w wieku powyżej 40 lat charakteryzują się zwarcim przerwanym, miejscami luźnym, natomiast poniżej 40 lat zwarcim pełnym. W podszyciu występuje brzoza, dąb, leszczyna i kruszyna.

- **Las wilgotny** – występuje na północy i południu gminy. Jest to las mało dostępny, okresowo zbyt wilgotny.

Najcenniejszymi pod względem przyrodniczym są lasy zlokalizowane w środkowej części gminy. Są to kompleksy leśne: Okalew, Milanów, Myślatyna oraz Czarny Las.

Na terenie kompleksów Okalew i Milanów dominuje las mieszany świeży z przewagą sosny, brzozy, osiki, a także dębu i świerku. Na niewielkich powierzchniach tych kompleksów można odnaleźć również obszary o cechach charakterystycznych dla boru mieszanego wilgotnego z dominacją sosny, brzozy i sporadycznie dębu oraz lasu mieszanego wilgotnego i lasu wilgotnego. W lasach tego typu dominują: jesiony, dęby, brzozy, rzadziej lipy i wiązy, a w strefie podszytu: brzozy, leszczyny, derenie i lipy. W sąsiedztwie lasu wilgotnego wyodrębnia się także bór mieszany wilgotny, z dominacją sosny, brzozy, osiki, świerku, a w warstwie podszytu leszczyny, brzozy i dereni.

Na terenie kompleksu Myślatyna dominuje las świeży. Drzewostan o umiarkowanym zwarcim stanowią tu brzozy, dęby i świerki, a w warstwie podszytu jarzębiny, kruszyny, leszczyny i graby.

W największym kompleksie leśnym - Czarny Las dominują siedliska lasu świeżego, a uzupełniają go siedliska lasu wilgotnego oraz lasu mieszanego bagiennego. Na terenie tego kompleksu objęto ochroną takie gatunki roślin, jak: bagno zwyczajne, barwinek pospolity, bluszcz pospolity, gnieźnik leśny, groszek wschodniokarpacki, konwalia majowa, kopytnik pospolity, kruszczyk szerokolistny, kruszyna pospolita, lilia złotogłów, listeria jajowata, parzydło leśne, podkolan biały, podkolan zielonawy, przylaszcza pospolita, przytulia (marzanka) wonna, purchawica olbrzymia, solówka gałęzista, sromotnik bezwstydy,

storczyk, wawrzynek wilczelyko, wełnianka pochwowata, widłak jałowcowaty, zawilec, zdrojówka rutewkowata.

Wysoką różnorodnością gatunkową roślin charakteryzuje się rezerwat „Czarny Las”. Ochronie podlega tu dobrze wykształcony grąd *TilioCarpinetum* zróżnicowany w trzech zespołach: grądu trzcinnikowego (z dominacją grabu zwyczajnego), grądu typowego (z dominacją dębu szypułkowego, przy mniejszym udziale sosny zwyczajnej, grabu zwyczajnego i lipy drobnolistnej) i grądu czyścowego (z dominacją dębu szypułkowego, a także w mniejszym zakresie grabu zwyczajnego i olszy czarnej).

Na terenie rezerwatu poza gatunkami prawnie chronionymi (wawrzynek wilczelyko, groszek wschodniokarpacki, listera jajowata, marzanka wonna, kopytnik pospolity, kalina koralowa i konwalia majowa), występują także gatunki rzadko występujące (jaskier kaszubski, zdrojówka rutewkowata, fiołek przedziwny, szczyr trwały, żankiel zwyczajny oraz turzyce: leśna i odległokłosa).

Obok terenów leśnych, obszarami o większym zróżnicowaniu roślin są żyzne i optymalnie uwilgotnione tereny łąk i pastwisk w dolinach, głównie rzek Piwonii Milanów i Żarnicy. Dominują tu głównie trawy i zioła dwuliścienne, a także rośliny motylkowe. Głównymi gatunkami są: rajgras francuski, kupkówka pospolita, kostrzewa łąkowa, tymotka łąkowa, koniczyna łąkowa, groszek łąkowy, komonica zwyczajna, złocień właściwy, dzwonek rozpierschły i bodziszek łąkowy.

4.7. Fauna

Biorąc pod uwagę informacje zawarte w „Atlasie Środowiska Geograficznego Polski” na terenie gminy można spotkać stanowiska lęgowe ptaków m.in. z rzędu: blaszkodziobych (płaskonos i gągoł), drapieżnych i siewkowatych (bielik, rycyk, kulik wielki, dubelt) i wróblowatych (muchówka białoszyja, podróżniczek), a także z gatunku bociana czarnego.

Na obszarach pól uprawnych występuje: skowronek, pliszka żółta, świergotek polny i potrzaszcz, a w zakrzewionych terenach śródpolnych: łożówka, cierniówka, sroka oraz trznadel. Tereny pól i podmokłych łąk są także miejscem bytowania ptaków łownych, takich jak: gęś gęgawa, dzika kaczka kuropatwa oraz bażant obrożny.

Spośród rzadkich gatunków ssaków na terenie gminy występują: smużki, chomiki, jenoty, wilki, a wśród zwierząt łownych: zające szaraki, dziki oraz sarny.

4.8. System przyrodniczy gminy

Obszary o wysokich walorach przyrodniczych składają się na System Przyrodniczy Gminy. W ramach systemu zostały wyodrębnione:

- Obszar węzłowy (kompleksy leśne Myślatyna, Rudzieniec, Czarny Las, Milanów) w skład którego wchodzi rezerwat „Czarny Las”. Obszar charakteryzuje się najwyższymi ekologicznymi i przyrodniczymi walorami w gminie, odgrywa istotną rolę hydrograficzną w zlewniach Piwonii Milanów i Żarnicy, a także w istotny sposób oddziałuje na topoklimat znacznej części gminy.
- Węzeł ekologiczny „Las Brzeziny”, charakteryzujący się dużym zróżnicowaniem siedliskowym.

- Obszary łącznikowe, które tworzą korytarze ekologiczne: doliny Żarnicy, doliny Piwonii Milanów i kompleksów leśnych Kulik, Okalew, Szpakowizna.

Korytarze ekologiczne stanowią zarówno połączenie z wewnętrznymi obszarami węzłowymi, jak i z obszarami położonymi poza gminą. Poza tym pełnią one istotną funkcję w procesie przewietrzania terenu, a także są miejscem migracji zwierząt.

Obszar poza Systemem stanowią głównie tereny upraw polowych, zabudowy zagrodowej oraz tereny komunikacyjne.

4.9. Walory przyrodniczo-krajobrazowe

O zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych decydują czynniki naturalne, takie jak: przypowierzchniowa budowa geologiczna, rzeźba terenu, elementy pokrycia naturalnego (lasy i różne formy zieleni) i jej bioróżnorodność oraz czynniki antropogeniczne, mające swój wyraz w historycznym i współczesnym zagospodarowaniu terenu.

Pod względem geomorfologicznym gmina Milanów nie jest zbyt atrakcyjna - na obszarze dominują równiny (nieznaczne zróżnicowanie hipsometryczne); powierzchnię urozmaicają liczne zagłębienia i kemy. Elementami wzbogacającymi monotonną rzeźbę terenu pozostają doliny rzek – głównie Piwonii Milanów i Żarnicy, które jednak charakteryzują się przekształconą formą – ich koryta zostały wyprostowane i wyprofilowane. Zbiorowiska łąk i pastwisk w dolinach rzek są półnaturalne i antropogeniczne, o dość niskiej bioróżnorodności.

Istotnym elementem krajobrazu gminy pozostają lasy, zajmujące ponad 17 % powierzchni gminy. Najcenniejszym kompleksem leśnym jest kompleks Czarny Las, na obszarze którego zlokalizowany jest rezerwat przyrody „Czarny Las”.

Poza tymi dwoma głównymi elementami krajobrazu naturalnego, czyli dolinami i lasami, krajobraz gminy Milanów cechuje typowo rolniczy charakter z dominacją powierzchniową roślinności pól uprawnych.

Biorąc pod uwagę strukturę przestrzenną krajobrazu, dominującą formą osadnictwa jest rzędowy układ zabudowy, w którym szkielet kompozycyjny opiera się na głównej osi komunikacyjnej, bądź też na nieregularnym układzie kilku dróg. Centra większych miejscowości (Milanów, Rudno) wykazują zwartą zabudowę, natomiast mniejsze wsie charakteryzuje zabudowa rozproszona, która choć z punktu widzenia ładu przestrzennego i ekonomicznego szacunku pozostaje postrzegana negatywnie, przy równinnym, monotonnym krajobrazie wiejskim umożliwia ekspozycję atrakcyjnych widokowo krajobrazów, zarówno antropogenicznych, jak i przyrodniczych.

Elementami wzbogacającymi krajobraz kulturowy pozostają zabytkowe obiekty – między innymi: Zespół dworsko-parkowy w Kopinie, Zespół kościelny p.w. Niepokalanego Poczęcia N.M.P. w Milanowie, Zespół dworsko-parkowy z zespołem folwarcznym w Milanowie, Zespół kościoła p.w. Przemienienia Pańskiego w Rudnie.

Stan zachowania i sposób ekspozycji krajobrazu kulturowego w gminie Milanów należy ocenić jako zadawalający. Pomimo ograniczeń wynikających z istniejącego zainwestowania terenów możliwe jest kształtowanie i uwydatnianie walorów krajobrazowych gminy. W tym celu w stosunku do osadnictwa należy oczekiwać, aby jego rozwój odbywał się w jak najmniejszym stopniu poprzez wkraczanie w tereny o funkcjach rolniczych, ekologicznych i o wysokich walorach przyrodniczych. Dla poprawy estetyki krajobrazu należy

również dążyć do likwidacji napowietrznych linii elektroenergetycznych stanowiących degradujący element krajobrazu naturalnego.

4.10. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody.

Gmina Milanów charakteryzuje się niewielką powierzchnią obszarów podlegających ochronie prawnej. Duża ingerencja człowieka w środowisko naturalne spowodowała, iż obszar gminie nie posiada licznych obszarów cennych przyrodniczo. Poniżej zostały wymienione wszystkie obszary podlegające ochronie prawnej na terenie gminy.

Specjalny obszar ochrony siedlisk PLH060002 „Czarny Las” o powierzchni 19,8 ha. Teren w 98 % pokryty jest lasem (głównie liściastym) z bardzo dobrze zachowanym fragmentem subkontynentalnego grądu lipowo – grabowego z wielogatunkowym naturalnym drzewostanem. Bogata flora obfituje w rzadkie w regionie gatunki runa, wśród których prawną ochroną objęte są: wawrzynek wilczełyko, groszek wschodniokarpacki, listera jajowata, gnieźnik leśny, podkolan zielonawy. Obszar w całości obejmuje rezerwat przyrody „Czarny Las”.

Rezerwat „Czarny Las” – o powierzchni 15,96 ha, położony na północ od wsi Kostry. Celem jego ochrony jest zachowanie fragmentów wielogatunkowego lasu mieszanego pochodzenia naturalnego z rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin w runie. Z drzew największy udział ma dąb szypułkowy w wieku ok. 160 lat, grab zwyczajny – 130 lat, jesion wyniosły, lipa drobnolistna, olsza czarna, brzoza. W warstwie podszytu występują, między innymi: grab, leszczyna, trzmielina, dąb, kalina, osika, klon, natomiast w runie, między innymi: gnieźnik leśny, wawrzynek, wilcze łyko, kopytnik pospolity, jasnota, konwalia majowa, szczawik zajęczy, gajowiec, dąbrówka rozłogowa.

Pomniki przyrody:

- aleja lipowa: 104 lipy drobnolistne w parku zabytkowym w Milanowie,
- 1 jesion wyniosły w parku zabytkowym w Milanowie,
- 3 modrzewie europejskie w parku zabytkowym w Milanowie,
- 1 lipa drobnolistna na cmentarzu parafialnym w miejscowości Radcze,
- 5 dębów szypułkowych na uroczysku Raj, Leśnictwo Czarny Las,
- 1 lipa drobnolistna przy drodze w miejscowości Cichostów.

Na terenie Leśnictwa Czarny Las wydzielone zostały dwa **użytki ekologiczne** o powierzchniach 0,66 ha i 7,28 ha.

W granicach gminy Milanów, w zarządzie Nadleśnictwa Radzyń Podlaski wskazano **lasy ochronne** – wodochronne i drzewostany nasienne o łącznej powierzchni 364,5 ha. W większości zajmują one teren Leśnictwa Czarny Las.

4.11. Stan sanitarny środowiska.

Na żadnym z przebiegających przez gminę Milanów cieków wodnych nie są prowadzone stałe badania monitorujące jakość wody. Biorąc pod uwagę istnienie szeregu czynników wpływających niekorzystnie na jakość wód należy przypuszczać, iż stan sanitarny tych wód jest niezadawalający. Do głównych czynników można zaliczyć:

- brak systemu kanalizacji – co związane jest z użytkowaniem często nieuszczelnionych zbiorników na ścieki bytowe, z których nieczystości usuwane są do wód i na pola,
- spływ z pól środków chemicznych używanych w rolnictwie (nawozy, herbicydy, pestycydy),
- spływ wraz z wodami opadowymi zanieczyszczeń z tras komunikacyjnych,
- spływ zanieczyszczeń z nieczynnego składowiska odpadów komunalnych oraz dzikich wysypisk śmieci.

Jakość wód podziemnych położonych w głębszych warstwach jest dobra i zachowuje parametry dla wody pitnej. Są to wody średnio twarde o niskim stopniu mineralizacji. Ze względu na podwyższoną zawartość żelaza i manganu wody te wymagają uzdatniania. W studniach kopanych często występują zanieczyszczenia mikrobiologiczne.

Ze względu na brak badań gruntów uprawnych pod względem stanu zanieczyszczeń, nie jest możliwa obiektywna ocena stanu gleb. Przypuszcza się, że główne zagrożenia dla stanu gleb stanowią: zakwaszenie oraz erozja wietrzna na obszarach stale niezadarnionych lub bezleśnych.

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy są paleniska domowe (indywidualne kotłownie), wykorzystujące jako paliwo węgiel kamienny oraz ruch komunikacyjny. W okresie wegetacji istnieje możliwość zanieczyszczenia powietrza środkami owadobójczymi i chwastobójczymi rozpylanymi na polach. Znaczny wpływ na warunki sanitarne mają także obiekty wprowadzające do powietrza odory, do których należą m.in.: nieczynne składowisko odpadów w Cichostowie, gorzelnia w Milanowie oraz fermy hodowlane zlokalizowane w Kopinie, Cichostowie, Czeberakach, Radczem i Rudzieńcu.

Na terenie gminy Milanów, podobnie jak w całym województwie lubelskim, głównym źródłem hałasu jest komunikacja drogowa. Stan zwiększonego poziomu hałasu odczuwalny jest zwłaszcza wzdłuż drogi krajowej nr 63 Krylowo – Sławatycze oraz wojewódzkiej nr 813 Międzyrzec Podlaski – Łęczna. W znacznie mniejszym stopniu wpływ na poziom hałasu mają oddziaływujące zakłady przemysłowe i usługowe na terenie gminy - głównie stolarnie.

4.12. Ocena zagrożeń dla środowiska przyrodniczego i możliwości ich ograniczania

Najważniejsze zagrożenie dla środowiska na obszarze gminy Milanów wiąże się z nieuporządkowaną gospodarką wodno-ściekową. Pomimo dość dużego odsetka osób posiadających dostęp do sieci wodociągowej (około 86,5 % ludności gminy), gmina nie posiada sieci kanalizacyjnej, a tylko kilka gospodarstw wyposażonych jest w indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków. Powoduje to zanieczyszczenie zarówno

wód powierzchniowych i podziemnych, jak i gleb. Na terenie gminy wskazana jest pilna budowa systemów grupowej kanalizacji sanitarnej.

Obok budowy systemu kanalizacji, należy oczekiwać natychmiastowych rozwiązań w zakresie właściwego stosowania nawozów i środków ochrony roślin, które przyczyniają się do powstania trudnych do usunięcia zanieczyszczeń powierzchniowych. Konieczna jest również właściwa gospodarka odpadami powstającymi w gospodarstwach rolnych, likwidacja dzikich składowisk odpadów i rekultywacja nieczynnego składowiska odpadów komunalnych w Cichostowie. Ponadto za szczególne zadanie należy uznać usuwanie azbestu z pokryć dachowych.

Pozostałymi istotnymi zagrożeniami dla środowiska jest powierzchniowa „dzika” eksploatacja surowców mineralnych oraz powiększanie terenów inwestycyjnych kosztem terenów rolniczych, zwłaszcza na glebach wysokich klas bonitacyjnych.

Kolejnym zagrożeniem dla stanu środowiska jest stworzona w latach 60-tych i 70-tych XX w. sieć rowów melioracyjnych. Melioracja w obszarach dolin rzecznych na terenie gminy spowodowała przesuszanie gruntów, zwłaszcza gleb torfowych. Ustanie funkcjonowania systemu stwarza możliwość przywrócenia właściwej gospodarki wodnej. Spowoduje to utrzymanie właściwości siedlisk oraz składu gatunkowego występujących zbiorowisk roślinnych.

Na niezadowalający stan powietrza na terenie gminy wpływa w zdecydowanej mierze emisja zanieczyszczeń energetycznych z indywidualnych źródeł grzewczych. Zanieczyszczenia te są produktem spalania węgla kamiennego, a także odpadów powstających w gospodarstwach. W mniejszym stopniu na pogorszenie stanu powietrza wpływa transport kołowy. W przypadku indywidualnych źródeł ograniczenie emisji zanieczyszczeń jest szczególnie trudnym wyzwaniem, a jego ograniczenie może spowodować propagowanie ekologicznych nośników energii. Zagrożenia związane z ruchem kołowym mogą być ograniczone poprzez nasadzenie przy drogach pasów zieleni, spełniających rolę ekranów akustycznych i przeciwpylowych.

Sytuacje nadzwyczajnych awarii zagrażających środowisku o charakterze antropogennym związane mogą być z wypadkami na ciągach komunikacyjnych, gdzie przewożone są towary niebezpieczne oraz z awaryjnością instalacji w obiektach produkcyjnych i infrastruktury kanalizacji sanitarnej. Działaniami ograniczającymi te zagrożenia powinno być utrzymanie bezpieczeństwa i właściwego stanu technicznego dróg i urządzeń.

4.13. Możliwości i ograniczenia rozwoju głównych funkcji gminy

Ocenę przydatności środowiska dla różnych rodzajów użytkowania i zagospodarowania rozpatrzono w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska:

- Pod względem budowy geologicznej:

Najmniej korzystne warunki gruntowe dla zabudowy znajdują się w strefach obniżen powytopiskowych (wyścielane torfami, namułami, mułkami a lokalnie przewarstwionymi iłami i piaskami silnie gliniastymi) występujących w dolinach rzecznych Piwonii Milanów i Żarnicy. Obszary te posiadają skrajnie niekorzystne warunki wilgotnościowe. Są to tereny występowania gruntów nośnych i mało spoistych, słabonośnych sypkich i gruntów eolicznych.

Na wschodzie gminy skoncentrowane są grunty o warunkach budowlanych mniej korzystnych dla bezpośredniego posadowienia, na których dodatkowo występuje wysoki poziom wód gruntowych (płycej niż 2,0 m p.p.t.). Warunki takie występują głównie w okolicach wsi Radcze i Czeberaki (grunty nośne sypkie średnio zagęszczone), na terenie kompleksu leśnego Brzeziny (grunty nośne sypkie średnio zagęszczone, okresowo podmokłe), wsi Rudno II (na płacie aluwiiów grunty spoiste i małospoiste o miąższości około 2,0 m zalegające na gruntach nośnych sypkich) oraz w okolicach zachodniej granicy i na zachód od wsi Rudno II (na aluwiiach moreny czołowej grunty nośne sypkie i małospoiste na gruntach nośnych spoistych).

Na pozostałych terenach budowa geologiczna nie stwarza istotnych ograniczeń w sposobie zagospodarowania terenu. Występują korzystne warunki geologiczno – inżynierskie.

- Pod względem warunków hydrograficznych:

Warunki hydrograficzne są korzystne dla rozwoju osadnictwa. Obszary stale podmokłe występują sporadycznie i mają ograniczony zasięg (rejon Kopiny), natomiast licznie w dolinach występują tereny okresowo podmokłe. Tereny płytkiego występowania wód (do 2 m p.p.t.), poza rejonem Kolonii Czeberaki i Kolonii Radcze, jako tereny niebudowlane, to jednocześnie obszary pozbawione osadnictwa. Pozostałe obszary posiadają odpowiednie dla rozwoju osadnictwa warunki gruntowo – wodne (woda gruntowa występuje głębiej niż 2 m p.p.t.) oraz charakteryzują się korzystnymi warunkami klimatyczno – zdrowotnymi.

- Pod względem zasobów glebowych:

Na obszarze gminy dominują gleby dobrej jakości. Najbardziej korzystne warunki glebowe do użytkowania rolniczego występują w rejonie Milanowa, Kopiny, Rudna i na obszarach położonych na wschód od Rudna I, a także w okolicach Rudzieńca i na obszarach położonych na wschód od tej miejscowości. Grunty tu występujące w dużej części podlegają ochronie przed nierolniczym wykorzystaniem w związku z czym obszary te wskazuje się pozostawić w dotychczasowym rolniczym użytkowaniu. Ograniczeniem dla swobodnego rozwoju przestrzennego stanowią także obszary występowania gleb organicznych.

- Pod względem zasobów przyrodniczych:

System Przyrodniczy Gminy Milanów nie jest rozbudowany. Obszary prawnej ochrony determinują sposób użytkowania terenów zgodnie z przepisami prawa, natomiast w celu zachowania różnorodności przyrodniczej istnieje potrzeba ograniczenia rozwoju osadnictwa na terenach cennych przyrodniczo.

5. UWARUNKOWANIA KULTUROWE

5.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury.

Obszar gminy Milanów został objęty badaniami Archeologicznego Zdjęcia Polski. Zarejestrowano ponad 130 stanowisk archeologicznych, jednakże brak jest obiektów ścisłej ochrony archeologicznej. Występują tu stanowiska archeologiczne w postaci wsi i osad historycznych oraz cmentarzysk, obozowisk, a także pojedynczych punktów osadniczych. Najstarsze odnalezione ślady osadnictwa pochodzą z epoki kamienia (z mezolitu).

Znaleziska z epoki kamienia odnaleziono w miejscowościach: Okalew, Milanów, Czeberaki, Mogiłki, Kostry, Kopina, Zabłocie-Kolonia, Zieleniec Kolonia, Rudno, Rudzieniec, Radcze. Ślady osadnictwa z okresu brązu odkryto w miejscowościach: Pieńki, Czeberaki, Mogiłki, Zabłocie-Kolonia, Kopina, Zieleniec-Kolonia, Rudno, Rudzieniec, Radcze. Osadnictwo z epoki żelaza potwierdzają materiały odnalezione w miejscowościach: Milanów, Czeberaki, Kostry, Radcze. Ponadto zarejestrowano wiele materiałów archeologicznych pochodzących z okresu starożytności i średniowiecza, aż po okres nowożytny. Na obszarze gminy Milanów znajdują się następujące typy stanowisk archeologicznych:

- wsie historyczne – Rudno, Radcze,
- cmentarzyska w miejscowościach: Okalew, Mogiłki, Kostry,
- grób zbiorowy w miejscowości Rudno,
- osada w miejscowościach: Kostry, Milanów, Kopina, Rudno, Rudzieniec, Radcze,
- ślad osadnictwa – Pieńki, Milanów, Cichostów, Czeberaki, Kostry, Zabłocie Kolonia, Kopina, Zieleniec, Zieleniec Kolonia, Rudno, Rudzieniec, Radcze,
- obozowisko – Milanów.

Najcenniejszą miejscowością gminy Milanów, z uwagi na stan zasobów kulturowych, jest ośrodek gminny. Najstarszymi zachowanymi obiektami budowlanymi Milanowa pochodzącymi z XIX wieku jest zespół kościelny, szpital oraz założenie dworsko-ogrodowe. Obiekty te wraz ze zbudowaną w 1924 roku szkołą do dzisiaj stanowią dominanty w układzie przestrzennym Milanowa i wpływają na kształt jego zabudowy. Obecny układ przestrzenny pozostałych miejscowości ewoluował na przestrzeni wieków. Niemniej jednak należy założyć, iż ich obecny kształt uformował się na przełomie XIX i XX wieku.

Układy przestrzenne i zabudowa wsi

Milanów, który od wieków pełnił rolę centrum handlowego, administracyjnego, oświatowego oraz kulturalnego dla terenów okolicznych posiada charakterystyczny układ przestrzenny. Układ ten wytyczają dwa przecinające się pod kątem prostym ciągi komunikacyjne. Oś północ-południe tworzy stara droga prowadząca do Parczewa (południe) i Wohynia (północ) i nałożone są na nią główne determinanty przestrzenne: dwór, kościół, szkoła, dawny szpital wraz z otaczającą je zielenią. Wzdłuż głównych osi wkomponowanych jest także większość historycznej zabudowy mieszkaniowej oraz układ i kształt działek. Można domniemywać, iż pierwotną zabudowę Milanowa stanowiły dwa typy domów:

- dom o wymiarach elewacji frontowej ok. 10 m: typ rzadziej spotykany, lokalizowany na węższych działkach, jednopasmowy, jedno- lub dwutraktowy; zajmował on ponad połowę szerokości działki, pozostałą część zajmował przejazd,
- dom o wymiarach elewacji frontowej ok. 18 m: typ często występujący na szerszych działkach, dwupasmowy, dwurodzinny, dwutraktowy.

Ten schemat zabudowy obowiązywał przez cały XVIII wiek. W wieku XIX dominującą stała się zabudowa kalenicowa.

W pozostałych miejscowościach na obszarze gminy dominującym typem osadnictwa pozostają układy jednodrożnicowe – zwarte i luźne. Droga przez wieś stanowi oś, wzdłuż której po oby stronach zlokalizowane są działki siedliskowe. Występuje wyłącznie forma, w której zarówno dom mieszkalny, jak i budynki gospodarcze znajdują się po jednej stronie drogi. W analizowanym obszarze obowiązywał typ zagrody „wyciągniętej” z budynkami gospodarczymi i domem mieszkalnym pod wspólnym dachem. Pierwszą odmianą tego typu jest stajnia lub obora dobudowana do domu mieszkalnego. W drugim typie pod wspólnym dachem z budynkiem mieszkalnym znajduje się kilka budynków gospodarczych, często o różnych konstrukcjach ścian i wysokości dachu. W analizowanym obszarze spotkać można dwa warianty zagrody „wyciągniętej”: o długim siedlisku (40-60m) i krótkim siedlisku (20-40m). Należy jednak nadmienić, iż ze względu na liczne powojenne przebudowy, klasyczny układ zagrody „wyciągniętej” jest bardzo rzadki.

Do dnia dzisiejszego zachowało się wiele domów wzniesionych na przełomie XIX i XX. Są to obiekty drewniane, dwutraktowe z podcieniem na słupie, o konstrukcji zrębowej z węglami łączonymi na tzw. „rybi ogon”.

Zabytki sakralne

Na terenie gminy występują następujące obiekty sakralne wpisane do rejestru zabytków:

- **Kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego w Rudnie.** Najcenniejszy zabytek sakralny gminy Milanów stanowiący przykład podlaskiej architektury drewnianej. Zbudowany w latach 1817 - 1818 na miejscu poprzedniej cerkwi z 1550 roku. Kościół posiada zrębową drewnianą konstrukcję, na ceglanej podmurówce, z zewnątrz oszalowany o nawie wzmocnionej lisicami. W skład założenia wchodzi także: drewniana dzwonnica wzniesiona prawdopodobnie w XVIII w., kwadratowa, o dolnej kondygnacji zrębowej, węglowanej na tzw. „rybi ogon”, z górną kondygnacją węższą i konstrukcji ramowo-słupowej, z dachem namiotowym oraz zadaszeniem podbitym gontem oraz plebania – współczesna cerkwi (murowana z cegły, otynkowana, prostokątna, dwutraktowa, parterowa z mieszkalnym poddaszem i dachem naczółkowym krytym blachą, podpiwniczona).
- **Zespół kościoła parafialnego p.w. Niepokalanego Poczęcia N.M.P. w Milanowie.** W skład zespołu wchodzi: kościół murowany wzniesionego w latach 1858 - 1861 przez architekta Henryka Marconiego w stylu późnoklasycystycznym, plebania murowana (zbudowana ok. 1920 r.) oraz otaczający drzewostan.
- **Kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja w miejscowości Radcze.** Obiekt murowany. pierwotnie cerkiew prawosławna wybudowana ok. 1895 r. (na miejscu poprzedniej cerkwi).

W wielu miejscach związanych z ważnymi wydarzeniami lub na rozstajach dróg stawiano krzyże i kapliczki. Stanowią one nieodłączny i charakterystyczny element wiejskiego krajobrazu; dekorowane i obsadzone krzewami stwarzają malowniczy akcent w krajobrazie kulturowym gminy. Wyjątkowo cenne wydają się być :

- drewniana kapliczka w miejscowości Czeberaki – wybudowana ok. 1905 r.,
- murowana kapliczka w miejscowości Czeberaki – z początku XIX wieku,
- krzyże dwuramienne ustawione na początku i na końcu wsi Radcze podczas epidemii w roku 1941,
- murowana kapliczka w miejscowości Radcze – z końca XIX wieku,
- murowana kapliczka w miejscowości Kostry – z I pierwszej połowy XX wieku (przebudowana w latach 80-tych XX wieku),
- drewniana kaplica cmentarna w miejscowości Rudno – z początku XX wieku.

Dawne zespoły dworskie

Na terenie gminy zlokalizowane są następujące założenia rezydencjonalne wpisane do rejestru zabytków:

- **zespół dworsko-parkowy w Kopinie** obejmujący: dwór drewniany wybudowany w latach 1936-1939, piwnicę murowaną (z początku XX w.) oraz park krajobrazowy z końca XIX w. Dworek stanowi cenny przykład polskiej architektury drewnianej; jako podstawowego materiału do jego budowy użyto drewna modrzewiowego. Do 1999 roku w dworze mieściła się szkoła podstawowa, obecnie funkcjonuje jako gospodarstwo agroturystyczne.
- **założenie dworsko-ogrodowe z zespołem gorzelni w Milanowie**. Trzon założenia stanowi dwór w stylu neoklasycystycznym, wybudowany ok. 1870 r., w którym obecnie mieści się Liceum Ogólnokształcące im. M. Konopnickiej. Obok zlokalizowane są dawne obiekty dworskie oraz dobrze zachowany park XIX-wieczny, urządzony w stylu angielskim. W skład założenia wchodzi następujące obiekty: dwór murowany, park z alejami dojazdowymi, oficyna, stajnia cugowa, oranżeria, gorzelnia, magazyn gorzelni i dom gorzelanego.

Obiekty użyteczności publicznej

Wśród obiektów użyteczności publicznej o cennym charakterze kulturowym w gminie Milanów do dnia dzisiejszego zachowały się następujące budynki:

- **dawny szpital w Milanowie** – murowany, wzniesiony pod koniec XIX wieku, jeden z obiektów Zespołu Kościoła p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Milanowie.
- **dawna pralnia szpitalna w Milanowie** - wzniesiona pod koniec XIX wieku, obecnie w złym stanie technicznym.
- **szkoła w miejscowości Czeberaki** – budynek drewniany wzniesiony na początku XX wieku.

Cmentarze

Na obszarze gminy zlokalizowane są następujące cmentarze:

- **cmentarz wojenny z I wojny światowej wraz z drzewostanem w Okalewie** – założony w 1914 r., obiekt wpisany do rejestru zabytków,

- **cmentarz rzymskokatolicki w miejscowości Radcze** (przykościelny) – nieczynny, założony w 1875 r., jako prawosławny, od 1919 r. rzymskokatolicki, ogrodzony ceglanym murem na planie prostokąta, z dawną cerkwią pośrodku,
- **cmentarz greckokatolicki w miejscowości Radcze** – nieczynny, zlokalizowany w centrum wsi w pobliżu starej szkoły, założony w drugiej połowie XVIII w., zamknięty w 1840 r., obiekt wpisany do rejestru zabytków,
- **cmentarz rzymskokatolicki w miejscowości Radcze** – czynny, założony w 1920 r.; położony obok cmentarza greckokatolickiego,
- **cmentarz rzymskokatolicki w miejscowości Rudno** – czynny, założony w roku 1920 r. przy głównej drodze (obecnie jest to centrum wsi),
- **cmentarz epidemiczny w miejscowości Rudno** – nieczynny, założony w roku 1872, najpierw jako epidemiczny, następnie używany jako prawosławny, położony w południowej części wsi przy drodze lokalnej.

Miejsca pamięci narodowej

Najwięcej miejsc upamiętniających ważne dla historii gminy wydarzenia dotyczy II Wojny Światowej. Do najważniejszych obiektów należą pomniki we wsi Rudno upamiętniające masową egzekucję mieszkańców w dniu 30.05.1940 roku (1. pomnik przy kościele - upamiętniający miejsce zbiórki mieszkańców zebranych przez Niemców; 2. pomnik na „gościńcu” upamiętniający miejsce selekcji; 3. pomnik w lesie – miejsce rozstrzelenia 51 mieszkańców; 4. pomnik na cmentarzu parafialnym upamiętniający miejsce złożenia ciał pomordowanych).

Obiekty budownictwa ludowego

Na obszarze gminy Milanów zachowały się liczne zabytki budownictwa ludowego (drewniane budynki mieszkalne, spichlerze, itp.), które zostały ujęte w ewidencji zabytków województwa lubelskiego.

5.2. Analiza krajobrazowo-widokowa.

Walory krajobrazowe gminy kształtują następujące komponenty:

- różnorodna szata roślinna, stanowiąca naturalne pokrycie terenu,
- układy przestrzenne jednostek osadniczych oraz zespoły zabytkowe,
- osie kompozycyjne, dominanty przestrzenne, wnętrza krajobrazowe,
- obiekty dysharmonijne w krajobrazie.

Krajobraz kulturowy zdefiniowano jako ukształtowany przez człowieka krajobraz, wymagający stałych zabiegów w celu jego trwałego utrzymania. Zaliczono do niego zwartą i rozproszoną zabudowę wiejską, pola uprawne, łąki i pastwiska.

Większość z miejscowości w gminie charakteryzuje się krajobrazem o wciąż wyraźnym historycznym układzie kompozycyjnym. Niestety ich struktura przestrzenna jest mocno zniekształcona na skutek przypadkowej i chaotycznej w większości zabudowy współczesnej. Także historyczna wiejska zabudowa, na skutek licznych przekształceń, utraciła swój pierwotny charakter. Sytuacja taka szczególnie widoczna jest we wsi Milanów.

Cechą charakterystyczną historycznej struktury przestrzennej jest nałożenie na układ drożny wszystkich głównych elementów zabudowy (dworu, kościoła, szkoły, szpitala). Struktura ta pomimo otaczającej jej zabudowy typu rozproszonego (obecny w swoim wyrazie dla zabudowy tradycyjnej), jest nadal widoczna i stanowi o wartości krajobrazu kulturowego miejscowości. Pomimo tego, iż obecna struktura przestrzenna Milanowa jest w znacznej mierze zdegradowana na skutek przypadkowej i chaotycznej zabudowy współczesnej, nadal czytelna jest jej pierwotna skala i charakter.

W postrzeganiu krajobrazu kulturowego wyjątkową rolę pełnią wyróżniki o cechach niepowtarzalnych. Do nich należą dominanty, takie jak: kościół wraz z otoczeniem:

- Kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja w miejscowości Radcze;
- Kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego w Rudnie;
- Zespół kościoła p.w. Niepokalanego Poczęcia N.M.P. w Milanowie.

Ponadto dominantę przestrzenną w gminie stanowią następujące obiekty:

- zespół dworsko-parkowy w Kopinie;
- założenie dworsko-ogrodowe z zespołem gorzelni w Milanowie;
- wiatrak koźlak drewniany we wsi Radcze (wzniesiony w 1921 roku).

Oprócz nich charakterystyczne dla otoczenia są subdominanty i akcenty – kapliczki i krzyże przydrożne. Równie dostrzegalne, ale szpecące są obiekty dysharmonijne – linie energetyczne – głównie wysokiego napięcia, rozdzielnie gazu, sytuowane na otwartej przestrzeni.

5.3. Problemy środowiska kulturowego.

Do głównych problemów w kształtowaniu środowiska kulturowego na obszarze gminy należy zaliczyć przede wszystkim:

- niewielkie nakłady finansowe na rewaloryzację obiektów zabytkowych;
- brak wystarczających środków na badania i zabezpieczanie stanowisk archeologicznych;
- brak gminnego programu opieki nad zabytkami;
- dewastacja historycznej struktury przestrzennej i układu kompozycyjnego miejscowości;
- niska wartość techniczna, bądź użytkowa oraz postępująca dekapitalizacja zabudowy tradycyjnej, co stwarza zagrożenie utraty obiektów, będących świadectwem historii i kultury obszaru;
- ubożenie krajobrazu kulturowego poprzez rozbiórkę tradycyjnego budownictwa mieszkaniowego i gospodarczego spowodowaną zużyciem technicznym obiektów i brakiem środków finansowania na należyte ich utrzymanie;
- niska jakość architektoniczna przeważającej części współczesnej zabudowy, typizacja i stosowanie form oraz materiałów w budownictwie prowadzące do unifikacji subkulturowej;
- niekorzystne przekształcenia historycznej linii zabudowy wynikające z przepisów prawa;
- przekraczanie skali zabudowy w terenach o niskiej intensywności zabudowy.

5.4. Uwarunkowania wynikające z ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Działania w zakresie ochrony zabytków reguluje ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003r., Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.).

Obiekty i zespoły podlegające ustawowej ochronie prawnej tj. figurujące w rejestrze zabytków nieruchomych:

KOPINA

- Zespół dworsko-parkowy (A/499), obejmujący:
 - dwór drewniany z 1936-1939 r.,
 - piwnicę murowaną z początku XX w.,
 - park krajobrazowy z końca XIX w.

MILANÓW

- Zespół kościoła parafialnego p.w. Niepokalanego Poczęcia N.M.P (A/1370), obejmujący:
 - kościół rzymsko-katolicki, murowany, z 1861-1871 r.,
 - plebanię murowaną, z ok. 1920 r.,
 - otaczający drzewostan.
- Założenie dworsko-ogrodowe z zespołem gorzelni (A/1371):
 - dwór murowany, z ok. 1872 r.,
 - park z alejami dojazdowymi,
 - oficyna murowana z 1870-1875 r.,
 - stajnia cugowa murowana, z 4 ćw. XIX w.,
 - oranżeria,
 - gorzelnia murowana, wybudowana przed 1885 r.,
 - magazyn gorzelni murowany, wybudowany przed 1885 r.,
 - dom gorzelnianego.

OKALEW

- Cmentarz wojenny z I wojny światowej wraz z drzewostanem (A/1438), założony w 1914 r.

RADCZE

- Kościół parafialny pw. Św. Mikołaja, z otaczającym drzewostanem (A/1394), dawna cerkiew prawosławna, murowany, z 1895 r.
- Cmentarz unicki wraz z drzewostanem (A/1393), założony w 2 poł. XVIII w.

RUDNO

- Kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego z wyposażeniem wnętrza i otoczeniem w granicach cmentarza kościelnego, dzwonnica (A/109).
- Cmentarz epidemiczny wraz z drzewostanem (A/1374), założony w latach 1872-1874.

Przed realizacją zamierzeń inwestycyjnych przy obiektach i terenach (w tym również podziale terenu) wpisanych do rejestru zabytków wymagane jest uzyskanie warunków i wytycznych konserwatorskich oraz zezwolenia Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prowadzenie prac.

Inne obiekty i zespoły zabytkowe wymagające ochrony prawem miejscowym:

CICHOSTÓW

- Cmentarz wojenny z I wojny światowej założony w 1915 r.

CZEBERAKI

- Kaplica drewniana wybudowana ok. 1905 r.
- Kapliczka murowana, początek XIX w.
- Kapliczka drewniana, koniec XIX w.
- Szkoła drewniana, początek XX w.

MILANÓW

- Obiekty zlokalizowane na terenie zespołu dworsko-ogrodowego z zespołem gorzelni:
 - piwnica ogrodowa murowana, z końca XIX w.,
 - drewnitnia murowana, z końca XIX w.,
 - dom rządcy drewniany, z lat 60-tych XIX w.,
 - dom administratora drewniany, z lat 60-tych XIX w.,
 - spichlerz murowany, z 1897 i 1924 r.,
 - ośmiorak I drewniany, z ok. 1920 r.,
 - ośmiorak II drewniany, z lat 60-tych XIX w.,
 - dom oficjalistów murowany, lata 60-tych XIX w.,
 - kurnik i wozownia murowane, lata 60-tych XIX w.,
 - murowana brama wjazdowa i fragment muru ogrodzeniowego, z 2 poł. XIX w.,
 - figura Chrystusa, z ok. 1900 r.,
 - pralnia murowana, z 4 ćw. XIX w.,
- Szpital murowany z 3 ćwierć. XIX w.
- Pralnia Szpitalna murowana, z końca XIX w.
- Szkoła Podstawowa murowana, z 1924 r.

OKALEW

- Krzyż kamienny, z 1873 r.

RADCZE

- Krzyż kamienny, z 1873 r.
- Wiatrak koźlak drewniany, z 1921 r.

RUDNO

- Kaplica cmentarna drewniana, z początku XX w.
- Plebania murowana, z I połowy XIX w.
- Remiza murowana, z początku XX w.
- Poczta (nr 170) murowana, z początku XX w.

RUDZIENIEC

- Spichlerz murowany, z przełomu XIX i XX w.
- Obora murowana, z przełomu XIX i XX w.
- Szkoła drewniana, z początku XX w.

Powyższe obiekty i zespoły wymagające ochrony prawem miejscowym powinny zostać zewidencjonowane w Gminnej Ewidencji Zabytków, której prowadzenie wynika z obowiązku

nałożonego na samorządy gminne art. 22 ust. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.). Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.

Obszar gminy jest stosunkowo bogaty w zabytki archeologiczne, jednakże brak jest obiektów ścisłej ochrony archeologicznej. Występują tu stanowiska archeologiczne w postaci wsi i osad historycznych oraz cmentarzysk, obozowisk, a także pojedynczych punktów osadniczych. Zarejestrowane stanowiska archeologiczne przedstawia poniższa tabela.

Stanowiska archeologiczne

OBSZAR APZ	NR STAN. NA OBSZARZE	MIEJSCOWOŚĆ	RODZAJ I CHRONOLOGIA STANOWISKA
68-83	9	Pieńki	Ślad osadnictwa: epoka brązu lub wczesne średniowiecze
68-83	1	Okalew	Cmentarzysko: neolit
68-83	2	Okalew	Cmentarzysko (?): neolit
68-84	1	Kostry	Ślad osadnictwa: nieokreślona
68-84	2	Mogiłki	Cmentarzysko: okres nowożytny
68-84	3	Milanów	Ślady osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza
68-84	5	Kostry	Cmentarzysko: nieokreślona
68-84	6	Milanów	Ślad osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza; Ślad osadnictwa: późne średniowiecze-okres nowożytny
68-84	7	Milanów	Ślad osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza; Ślad osadnictwa: starożytność-wczesne średniowiecze
68-84	8	Cichostów	Ślad osadnictwa: wczesne średniowiecze (VIII-X w.); Ślad osadnictwa: okres nowożytny
68-85	1	Kostry	Osada: nieokreślona
68-85	2	Milanów	Obozowisko: nieokreślona
68-85	24	Czeberaki	Ślad osadnictwa: starożytność
68-85	25	Czeberaki	Ślad osadnictwa: epoka żelaza; Ślad osadnictwa: wczesne średniowiecze; Ślad osadnictwa: okres nowożytny
68-85	26	Czeberaki	Ślad osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza
68-85	27	Czeberaki	Ślad osadnictwa: epoka żelaza; Ślady osadnictwa: okres nowożytny
68-85	28	Czeberaki	Ślad osadnictwa: starożytność; Ślady osadnictwa: okres nowożytny
68-85	30	Czeberaki	Ślad osadnictwa: epoka kamienia-wczesna epoka brązu; Ślady osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza; Ślad osadnictwa: okres nowożytny
68-85	31	Czeberaki	Ślad osadnictwa: wczesne średniowiecze (XIII w.)
68-85	32	Czeberaki	Ślad osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza; Ślad osadnictwa: starożytność; Ślad osadnictwa: wczesne średniowiecze; Ślad osadnictwa: okres nowożytny

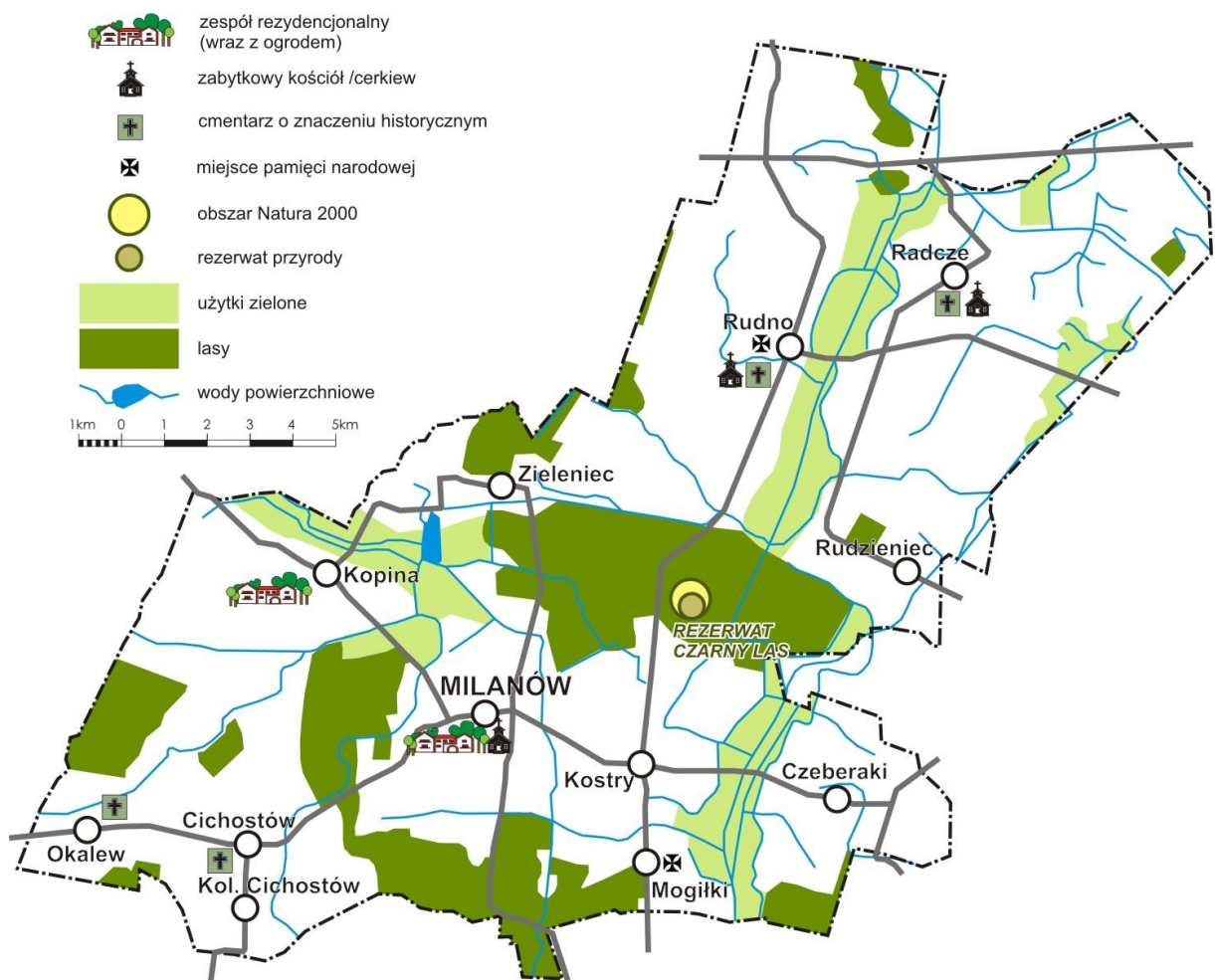
68-85	33	Czeberaki	Ślady osadnictwa: okres nowożytny
68-85	34	Czeberaki	Ślad osadnictwa: epoka żelaza; śląd osadnictwa: wczesne średniowiecze (XIII w.); śląd osadnictwa: późne średniowiecze
68-65	35	Czeberaki	Ślad osadnictwa: epoka żelaza; Ślady osadnictwa: okres nowożytny
68-85	36	Czeberaki	Ślad osadnictwa: mezolit
68-85	37	Kostry	Ślad osadnictwa: epoka żelaza; śląd osadnictwa: okres nowożytny
68-85	38	Mogiłki	Ślad osadnictwa: mezolit; Ślad osadnictwa: późne średniowiecze; Ślady osadnictwa: okres nowożytny
68-85	39	Mogiłki	Ślad osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza
68-85	40	Mogiłki	Ślad osadnictwa: starożytność; Ślad osadnictwa: wczesne średniowiecze (XI-XIII w.); Ślad osadnictwa: okres nowożytny
67-84	1	Kostry	Ślady osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza
67-84	2	Zabłocie-Kolonia	Ślad osadnictwa: epoka kamienia-wczesna epoka brązu
67-84	3	Kopina	Ślad osadnictwa: wczesna epoka brązu; Ślady osadnictwa: neolit-epoka brązu(?)
67-84	5	Milanów	Ślady osadnictwa: epoka kamienia i nieokreślone
67-84	6	Kopina	Ślad osadnictwa: neolit-epoka brązu(?)
67-84	7	Zieleniec	Ślad osadnictwa: neolit; Ślad osadnictwa: neolit; Ślad osadnictwa: neolit-wczesna epoka brązu(?)
67-84	12	Kopina	Ślad osadnictwa: neolit; Ślad osadnictwa: neolit(?); Ślad osadnictwa: neolit-okres nowożytny; Ślady osadnictwa: wczesne średniowiecze (XII-XIII w.) Osada: późne średniowiecze(?)-okres nowożytny
67-84	13	Kopina	Ślad osadnictwa: neolit-wczesna epoka brązu; Ślad osadnictwa: kultura przeworska; Ślady osadnictwa: starożytność – wczesne średniowieczne Ślady osadnictwa: wczesne średniowiecze; Osada: późne średniowiecze(?)-okres nowożytny
67-84	14	Kopina	Ślady osadnictwa: starożytność; Ślad osadnictwa: wczesne średniowiecze; Ślady osadnictwa: okres nowożytny
67-84	15	Kopina	Ślad osadnictwa: okres nowożytny
67-84	25	Zabłocie-Kolonia	Ślad osadnictwa: mezolit(?); Ślad osadnictwa: wczesne średniowiecze; Ślady osadnictwa: okres nowożytny
67-84	26	Zabłocie-Kolonia	Ślady osadnictwa: okres nowożytny
67-84	27	Zabłocie-Kolonia	Ślady osadnictwa: starożytność-okres nowożytny(?)
67-84	28	Zabłocie-Kolonia	Ślady osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza; Ślady osadnictwa: okres nowożytny

67-84	29	Zabłocie-Kolonia	Ślady osadnictwa: neolit(?); Ślady osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza; Ślady osadnictwa: starożytność – wczesne średniowieczne Ślady osadnictwa: wczesne średniowiecze; Ślady osadnictwa: okres nowożytny
67-84	30	Zieleniec-Kolonia	Ślady osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza; Ślad osadnictwa: neolit- epoka brązu(?); Ślady osadnictwa: wczesne średniowiecze; Ślad osadnictwa: okres nowożytny
67-84	31	Milanów	Ślad osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza; Ślady osadnictwa: okres nowożytny
67-84	32	Milanów	Ślady osadnictwa: okres nowożytny
67-85	1	Rudno	Grób: neolit
67-85	2	Rudno	Grób: neolit
67-85	3	Rudno	Ślady osadnictwa: nieokreślona
67-85	4	Rudno	Osada: wczesny brąz
67-85	5	Rudno	Ślady osadnictwa: nieokreślona
67-85	6	Rudno	Osada: neolit (KPL); Osada(?): neolit (KAK); Osada(?): późny neolit
67-85	7	Rudno	Ślad osadnictwa: nieokreślona
67-85	8	Rudno	Ślad osadnictwa: nieokreślona
67-85	9	Rudno	Ślad osadnictwa: nieokreślona
67-85	10	Rudno	Osada: późny neolit
67-85	11	Rudno	Ślad osadnictwa: wczesny brąz
67-85	12	Rudno	Osada(?): średniowiecze
67-85	13	Rudno	Osada: późny neolit
67-85	14	Rudno	Osada: późny neolit
67-85	25	Rudno	Ślad osadnictwa: wczesny brąz
67-85	26	Radcze	Osada(?): wczesny brąz
67-85	27	Radcze	Ślad osadnictwa: wczesny brąz
67-85	28	Radcze	Osada: późny neolit
67-85	29	Radcze	Ślad osadnictwa: nieokreślona
67-85	30	Rudzieniec	Ślad osadnictwa: wczesny brąz
67-85	31	Rudzieniec	Ślad osadnictwa: średniowiecze
67-85	32	Rudzieniec	Ślad osadnictwa: nieokreślona
67-85	33	Rudzieniec	Ślad osadnictwa: neolit(?)
67-85	34	Rudzieniec	Ślad osadnictwa: wczesny brąz
67-85	35	Rudzieniec	Ślad osadnictwa: nieokreślona
67-85	36	Rudzieniec	Ślad osadnictwa: wczesny brąz
67-85	37	Radcze	Ślad osadnictwa: wczesny brąz
67-85	52	Kol. Wandopol	Ślad osadnictwa: nieokreślona
67-85	53	Kol. Wandopol	Ślad osadnictwa: nieokreślona
67-85	54	Rudzieniec	Ślad osadnictwa: nieokreślona
67-85	55	Radcze	Ślad osadnictwa: nieokreślona
67-85	56	Radcze	Ślad osadnictwa: wczesny brąz
67-85	59	Rudno	Osada: późny neolit
67-85	60	Rudno	Osada: późny neolit
67-85	61	Rudno	Osada: nieokreślona

67-85	62	Rudno	Osada: nieokreślona
67-85	63	Rudno	Ślad osadnictwa: nieokreślona
67-85	64	Rudno	Ślad osadnictwa: nieokreślona
67-85	65	Rudno	Osada: nieokreślona
67-85	66	Rudno	Ślad osadnictwa: nieokreślona
67-85	67	Rudzieniec	Osada: mezolit(?)
67-85	68	Rudzieniec	Osada(?): wczesny brąz
67-85	69	Rudzieniec	Osada: mezolit; Osada: neolit (KPL); Osada: późny neolit (KAK)
67-85	74	Rudzieniec	Ślad osadnictwa: wczesny brąz
67-85	75	Rudzieniec	Osada: wczesny brąz
67-85	76	Rudzieniec	Osada: wczesny brąz
67-85	77	Rudzieniec	Ślad osadnictwa: nieokreślona
67-85	78	Rudzieniec	Osada(?): wczesny brąz(?)
67-85	79	Rudzieniec	Osada: późny neolit
67-85	8	Rudno	Ślad osadnictwa: epoka kamienia
67-85	10	Rudno	Ślad osadnictwa: epoka brązu(?); Ślad osadnictwa: okres nowożytny
66-85	13	Rudno	Ślad osadnictwa: paleolit schyłkowy
66-85	41	Rudno	Ślad osadnictwa: wcz. średniowiecze (XI-XII w.)
66-85	42	Rudno	Ślad osadnictwa: neolit(?)
66-85	43	Rudno	Ślad osadnictwa: wcz. średniowiecze(?)
66-85	44	Rudno	Ślad osadnictwa: epoka kamienia
66-85	45	Rudno	Ślad osadnictwa: późne średniowiecze (XIV-XV w.)
66-85	46	Rudno	Ślad osadnictwa: wcz. średniowiecze (XIII w.); Ślad osadnictwa: okres nowożytny
66-85	47	Rudno	Ślad osadnictwa: mezolit
66-85	48	Rudno	Wieś historyczna: późne średniowiecze – okres nowożytny
66-85	49	Rudno	Ślad osadnictwa: starożytność
66-85	50	Rudno	Ślad osadnictwa: neolit (k. pucharów lejkowatych)
66-85	51	Rudno	Ślad osadnictwa: wczesny brąz
66-85	52	Rudno	Ślad osadnictwa: neolit(?)
66-85	53	Rudno	Ślad osadnictwa: epoka brązu (k. łużycka)
66-85	79	Radcze	Ślad osadnictwa: epoka żelaza
66-85	85	Radcze	Ślad osadnictwa: epoka kamienia
66-85	86	Radcze	Ślad osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza
66-85	87	Radcze	Ślad osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza; Ślad osadnictwa: neolit(?)
66-85	88	Radcze	Ślad osadnictwa: neolit (k. pucharów lejkowatych); Ślad osadnictwa: starożytność
66-85	89	Radcze	Ślad osadnictwa: wcz. średniowiecze (XI-XIII w.); Wieś historyczna: (XVI-XVIII w.)
66-85	90	Radcze	Ślad osadnictwa: wcz. średniowiecze; Ślad osadnictwa: okres nowożytny
66-85	91	Radcze	Ślad osadnictwa: wcz. średniowiecze (VIII-IX w.)
66-85	92	Radcze	Ślad osadnictwa: epoka kamienia
66-85	93	Radcze	Ślad osadnictwa: epoka kamienia
66-85	94	Radcze	Ślad osadnictwa: epoka kamienia – wcz. epoka brązu

66-85	95	Radcze	Ślad osadnictwa: epoka żelaza; Ślad osadnictwa: okres nowożytny; Ślad osadnictwa: nieokreślona
66-85	96	Radcze	Ślad osadnictwa: epoka kamienia
66-85	97	Radcze	Ślad osadnictwa: epoka brązu- epoka żelaza
66-85	98	Radcze	Ślad osadnictwa: neolit (k. pucharów lejkowatych)
66-85	99	Radcze	Ślad osadnictwa: wcz. epoka brązu- epoka żelaza
66-85	100	Radcze	Ślad osadnictwa: epoka kamienia
66-85	101	Radcze	Ślad osadnictwa: epoka kamienia - wcz. epoka brązu; Ślad osadnictwa: epoka brązu (k. łużycka)
66-85	102	Radcze	Ślad osadnictwa: epoka kamienia
66-85	103	Radcze	Ślad osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza; Osada: okres nowożytny
66-85	105	Rudno	Ślad osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza; Osada: okres nowożytny

Środowisko kulturowe i przyrodnicze gminy

Źródło: Opracowanie własne

6. DEMOGRAFICZNO-SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU

6.1. Demografia

Ludność, gęstość zaludnienia, struktura płci

Liczba ludności zamieszkałej w gminie Milanów na koniec 2010 r. (wg danych Urzędu Gminy Milanów) wynosiła 4186 osób, w tym: 2107 kobiet i 2079 mężczyzn. Stanowiło to 11,6 % ludności powiatu parczewskiego i 0,2 % ludności województwa lubelskiego.

Do analizy zmian procesów demograficznych zachodzących na terenie gminy Milanów wykorzystano dane statystyczne publikowane przez GUS Warszawa w Banku Danych Lokalnych za lata 1990 - 2009 r. Z analizy ww. danych wynika, że na przestrzeni 19 lat następował systematyczny spadek ludności gminy, podobnie jak w powiecie parczewskim, czy województwie lubelskim.

W okresie od 1990 do 2009 r. liczba ludności zmniejszyła się o 15 %. Najbardziej zaludnione jest sołectwo Milanów (miejscowość gminna) – 1100 osób i sołectwo Rudno I, II, III – 818 osób. W kolejnych sołectwach liczba ludności przedstawia się następująco: Kostry – 532 osoby, Czeberaki – 517 osób, Okalew – 139 osób, Rudzieniec – 134 osoby, Zieleniec – 57 osób. Średnia gęstość zaludnienia terenu gminy w 2009 roku wynosiła 35 osób/km², (w powiecie parczewskim 38 osób/km², w województwie lubelskim – 86 osób/km² i w kraju 122 osoby/km²). W strukturze płci w niewielkim stopniu przeważały kobiety. W 2009 r. wskaźnik feminizacji na terenie gminy wynosił 101 K/100 M, (w powiecie parczewskim 103K/100 M, w województwie lubelskim i w kraju 107K /100 M).

Szczegółowe dane dotyczące zmian w liczbie ludności w latach 1990 - 2009 i rozmieszczenie ludności na terenie gminy przedstawia tabela, diagram oraz mapka zamieszczone poniżej.

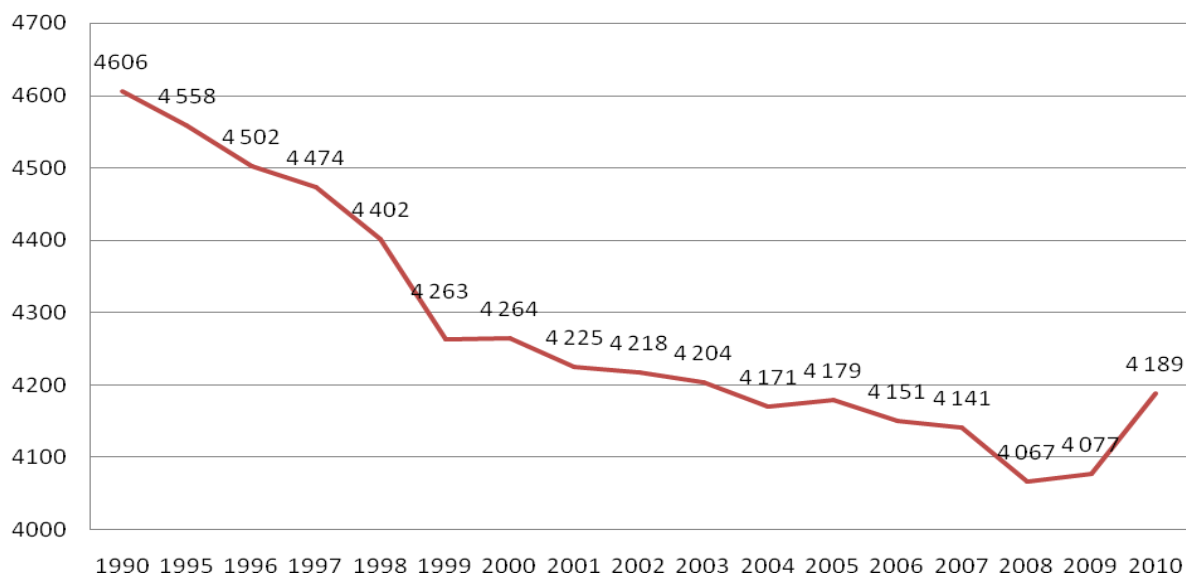
Ludność, gęstość zaludnienia, struktura płci

Jednostka	Rok	Ludność				
		Ogółem	na km ²	Mężczyźni	Kobiety	Kobiety / 100 Mężczyzn
GMINA MILANÓW	1990	4606	39,4	2297	2309	100,5
	1995	4558	39,0	2287	2271	99,3
	2000	4379	38,0	2188	2191	100,1
	2005	4179	35,8	2100	2079	99,0
	2007	4141	35,0	2065	2076	101,0
	2009	4077	35,0	2024	2053	101,0

POWIAT PARCZEWSKI	1990	39632	41,6	19488	20144	103,3
	1995	39535	41,5	19615	19920	101,6
	2000	38673	41,0	19125	19548	102,2
	2005	36633	38,5	18080	18553	102,6
	2007	36265	38,0	17852	18413	103,0
	2009	35921	38,0	17684	18237	103,0
WOJEWÓDZTW O LUBELSKIE	1990	2221891	88,5	1095309	1136582	104,7
	1995	2244628	89,4	1096375	1148253	104,7
	2000	2232054	89,0	1087603	1144451	105,0
	2005	2179611	87,0	1058006	1121605	106,0
	2007	2166213	86,0	1049990	1116223	106,0
	2009	2167202	86,0	1044604	1112598	107,0
POLSKA	2009	38167329	122,0	18428742	19780187	107,0

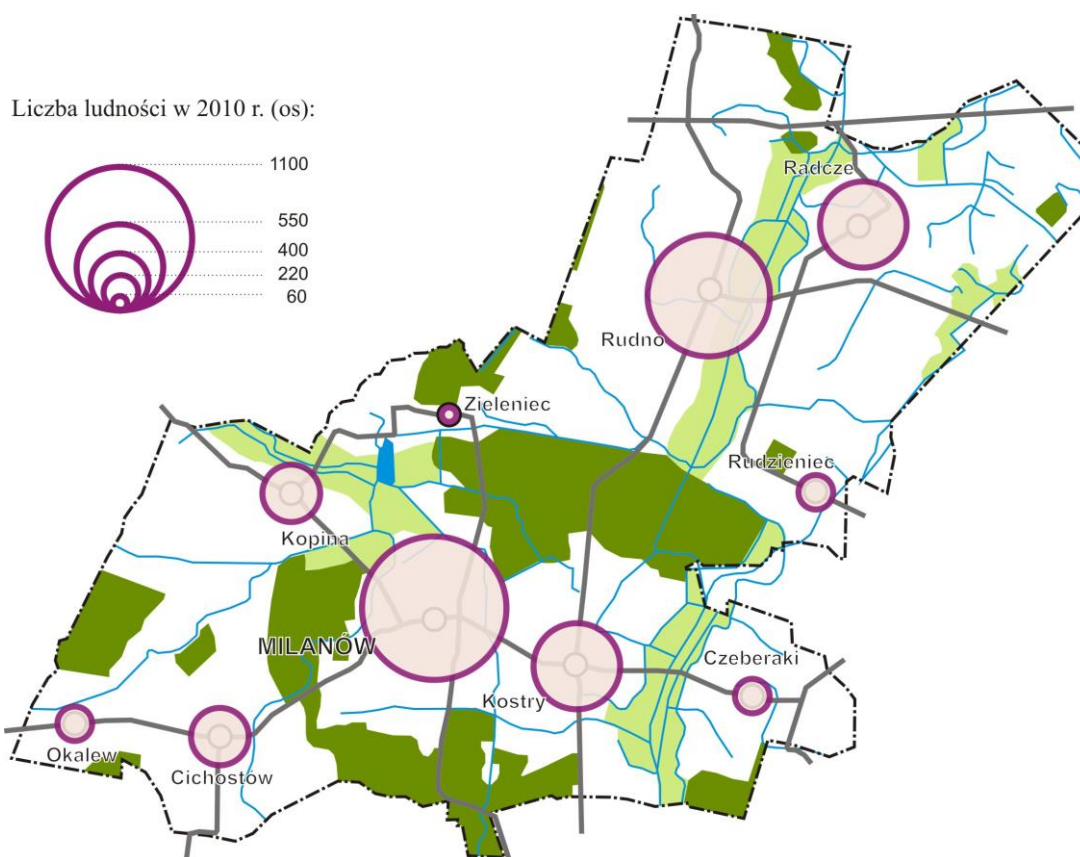
Źródło: GUS, Bank danych Lokalnych .

Zmiany liczby ludności w gminie Milanów w latach 1990-2009

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, rok 2010 dane uzyskane w Urzędzie Gminy

Rozmieszczenie ludności w poszczególnych miejscowościach

Źródło: Na podstawie danych Urzędu Gminy Milanów

Ruch naturalny i migracyjny ludności

Wszystkie zjawiska demograficzne w analizowanym okresie (1990-2009) wykazywały duże wahania i we wszystkich odnotowano tendencje spadkowe. Wyjątek stanowią dane za rok 2010 (uzyskane z Urzędu Gminy Milanów) według, których niektóre wartości zjawisk są dodatnie.

- Liczba zawartych małżeństw w 1990 r. wynosiła 45, w 2000 r. – 38, w 2007 r. – 25, a w 2009 r. – 30. Według danych Urzędu Gminy w 2010 r. zawarto 65 małżeństw. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy, wskaźnik zawartych małżeństw w 2009 r. wynosił 7,31 i był na poziomie wskaźnika w powiecie parczewskim – 7,87, ale wyższy od wskaźnika odnotowanego w woj. lubelskim – 6,74 i kraju – 6,57.
- Liczba urodzeń na terenie gminy do roku 2007 systematycznie się zmniejszała. W 1990 roku liczba urodzeń wynosiła 74, w 2007 r. – 54, a w 2009 r. – 61. Według danych Urzędu Gminy w 2010 r. urodziło się 48 dzieci. Wskaźnik urodzeń na 1000 mieszkańców gminy w 1990 r. wynosił 16,20‰, a w 2009 r. – 11,5 i był wyższy od wskaźnika urodzeń w powiecie parczewskim – 11,2‰ i woj. lubelskim – 10,6, w kraju – 10,9.
- Liczba zgonów od 2000 r. utrzymywała się na stałym poziomie 57-55 zgonów rocznie. Wskaźnik zgonów na 1000 mieszkańców gminy w 2009 r. wynosił 13,4 i był wyższy niż w powiecie parczewskim – 12,0. W woj. lubelskim wskaźnik ten w 2009 r. wynosił 10,9, a w kraju 10,0.

- Przyrost naturalny w gminie Milanów ulegał bardzo dużemu spadkowi, z wyjątkiem 2009 roku. W 1990 r. przyrost naturalny był dodatni i wynosił 0,40 %, w roku 2005 był już ujemny i wynosił -3,6‰, natomiast w roku 2009 przybrał wartość dodatnią i wynosił 1,5‰. Jednak według danych Urzędu Gminy Milanów w 2010 r. przyrost naturalny uzyskał wartość ujemną i wyniósł -1,2‰. W 2009 roku wskaźnik przyrostu naturalnego w powiecie parczewskim był ujemny i wynosił -0,8‰, również w województwie lubelskim przyrost naturalny był ujemny i wynosił -0,34‰.
- Saldo migracji w analizowanym okresie było ujemne, ale w okresie 19 lat odnotowano bardzo duże falowanie. Saldo migracji w 1990 r. wynosiło -6 osób, w 1995 r. -32 osoby, w 2007r. -18 osób, a w 2009 r. tylko -7 osób. Natomiast według danych z Urzędu Gminy za rok 2010 saldo migracji było dodatnie i wynosiło 9 osób. Saldo migracji na 1000 mieszkańców w 2009 r. wynosiło -1,71 i było niższe niż w powiecie parczewskim -3,15 i w województwie lubelskim -1,90.

W latach 1960-1980 na wsi polskiej obserwowano duży ruch migracyjny ze wsi do miast. Przyczyną tego zjawiska były zmieniające się warunki życia w miastach: powstające zakłady przemysłowe, stwarzające miejsca pracy dla tysięcy osób, wzrastająca rola kształcenia, dostępność do usług, dostęp do służby zdrowia, dóbr kultury i rekreacji oraz atrakcyjny, szczególnie dla młodych, "nowoczesny" styl życia. Dla mieszkańców gminy Milanów takimi miastami były: Parczew, Łuków, Łęczna, czy Lublin. Dynamika migracji osłabła w latach 80-tych i 90-tych i trwa do dzisiaj, ze względu na transformacje ustrojowe zachodzące w Polsce. Obserwuje się zmianę kierunku migracji: z miasta na wieś oraz migracje „zarobkowe” - zagraniczne.

Analizując zjawisko migracji w skali makroekonomicznej należałoby ocenić je pozytywnie ze względu na fakt, że wpływało ono na zmianę struktury zatrudnienia - szczególnie w rolnictwie. Z drugiej strony należy wziąć pod uwagę, iż emigrują najbardziej młode roczniki, a wśród nich jednostki o dużych kwalifikacjach, to z punktu widzenia gminy, zjawisko ujemnego salda migracji należy oceniać negatywnie.

Migracje w gminie Milanów, choć miały niewielki wpływ na liczbę ludności, generalnie mają wpływ na struktury ludności według wieku i płci, stosunki zawodowe, zdrowotne, kulturalno – społeczne.

Omówione wyżej zjawiska demograficzne w gminie na tle powiatu parczewskiego, województwa lubelskiego i kraju ilustruje zamieszczona poniżej tabela oraz wykres przyrostu naturalnego.

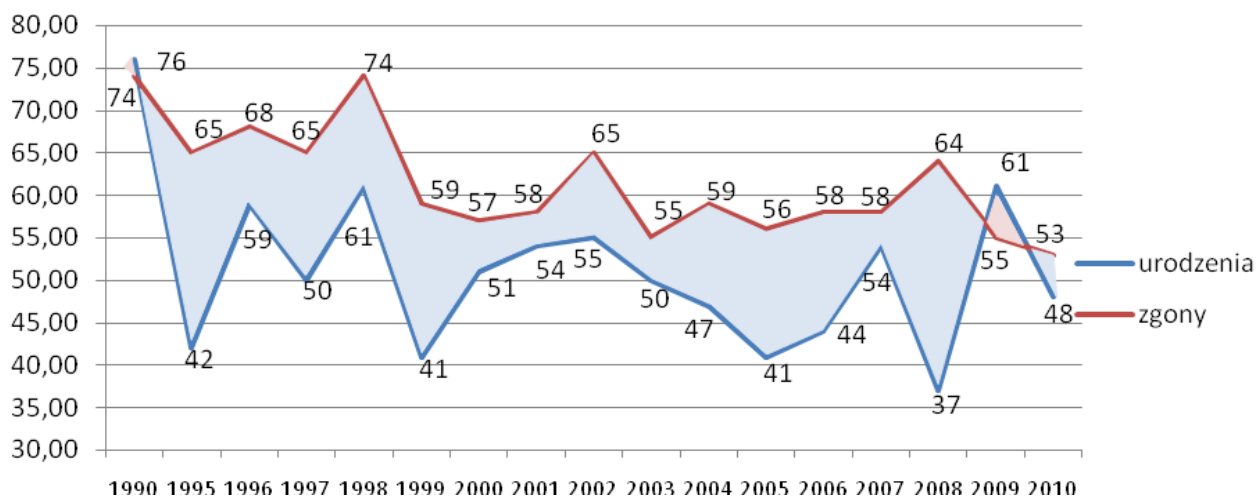
Ruch naturalny i migracyjny

Jednostka	Rok	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Saldo migracji	
		w liczbach bezwzględnych				na 1000 ludności				w liczb. bezw.	na 1000 ludności
GMINA MILANÓW	1990	45	76	74	2	9,40	16,20	15,80	0,40	-6	-1,30
	1995	28	42	65	-23	6,10	9,10	14,10	-5,00	-32	-7,02
	2000	38	51	57	-6	8,60	11,52	12,87	-1,35	-9	-2,03
	2005	25	41	56	-15	5,98	9,81	13,40	-3,59	-17	-4,07
	2007	25	54	58	-4	5,97	12,88	13,84	-0,95	-18	-4,29

	2009	30	61	55	6	7,31	14,86	13,40	1,46	-7	-1,71
	2010	65	48	53	-5	15,52	11,47	12,66	-1,2	9	2,15
POWIAT PARCZEWSKI	1990	288	676	467	209	7,10	16,70	11,50	5,10	-66	-1,67
	1995	221	421	507	-86	5,59	10,65	12,82	-2,18	-152	-3,84
	2000	246	417	435	-18	6,24	10,57	11,03	-0,46	-133	-3,37
	2005	248	370	453	-83	6,64	9,90	12,12	-2,22	-160	-4,37
	2007	240	358	438	-80	6,50	9,69	11,86	-2,17	-175	-4,74
	2009	287	409	438	-29	7,87	11,21	12,01	-0,79	-115	-3,15
	WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE	1990	15195	34442	24168	10274	6,80	15,50	10,90	4,60	-4482
1995		12085	26491	24049	2442	5,40	11,80	10,70	1,09	-2547	-1,13
2000		12561	23111	23228	-117	5,60	10,30	10,36	-0,05	-3082	-1,37
2005		12994	21346	23182	-1836	5,96	9,79	10,64	-0,84	-4901	-2,25
2007		14884	21795	23323	-1528	6,84	10,02	10,72	-0,70	-5751	-2,65
2009		14590	22964	23703	-739	6,74	10,61	10,95	-0,34	-4153	-1,90
POLSKA	2009	251000	418000	385000	32700	6,57	10,94	10,08	0,86	-1196	-0,03

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, rok 2010 dane uzyskane w Urzędzie Gminy

Przyrost naturalny w gminie Milanów w latach 1990-2009

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, rok 2010 dane uzyskane w Urzędzie Gminy

Struktura wieku ludności

Wzajemne proporcje pomiędzy poszczególnymi grupami wiekowymi ludności w gminie świadczą o jej kondycji demograficznej. Zmiany zachodzące w strukturze wieku

ludności gminy Milanów mają podobne tendencje, co zmiany zachodzące w powiecie, województwie, czy kraju.

W latach 1990-2009 odnotowano w strukturze wieku ludności zamieszkałej na terenie gminy następujące procesy:

- Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) w ogólnej liczbie mieszkańców gminy zmniejszył się z 30,2 % w roku 1990 do 21,1 % w roku 2009. Wielkość ta była jednak wyższa od wartości uzyskanej w powiecie parczewskim (19,7 %) i w województwie lubelskim (19,6 %).
- Udział ludności w wieku produkcyjnym (18-64 lat mężczyźni i 18-60 lat kobiety) w ogólnej liczbie ludności gminy, zwiększył się z 48,9 % w roku 1990 do 59,9 % w 2009 r. Jednak udział tej grupy ludności był niższy niż w powiecie parczewskim - 61,8 %, w województwie lubelskim – 63,1 % i kraju – 64,6 %. Jednocześnie odnotowano w tej grupie wiekowej ludności większy udział ludności w wieku powyżej 45 roku życia tj. w wieku niemobilnym.
- Udział ludności w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej mężczyźni i 60 lat i więcej kobiety) w ogólnej liczbie ludności gminy zmniejszył się z 20,9 % w roku 1990 do 19 % w 2009 roku. Jest to proces przeciwny do powszechnie stwierdzonego w innych gminach, czy też w powiecie parczewskim i w województwie lubelskim. Niemniej wartość 19 % jest większa od wartości osiągniętej w 2009 r. w powiecie parczewskim – 18,5 % i w województwie lubelskim – 17,3 %.
- Indeks starości (stosunek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym do liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym) wzrósł z 0,69 w roku 1990 do 0,90 w 2009 roku.

Z przedstawionych powyżej danych dotyczących poszczególnych zjawisk demograficznych wynika, że sytuacja demograficzna w gminie, na tle innych gmin, powiatu i województwa jest nienajgorsza. Jednak stwierdzić należy, że i w gminie Milanów następuje proces starzenia się społeczeństwa. Dość duży procent ludności w wieku produkcyjnym jest pozorny. Za kilka lat ludność tej grupy zasili grupę ludności w wieku poprodukcyjnym. Przy jednoczesnym braku zasilenia tej grupy ludności, ludnością z grupy wieku przedprodukcyjnego (ujemny przyrost naturalny) zasoby ludności pracującej zostaną poważnie uszczuplone. Świadczy o tym chociażby współczynnik obciążenia ekonomicznego, mówiący o liczbie osób w wieku nieprodukcyjnym obciążającej 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2009 r. współczynnik ten wynosił 67 osób i był wyższy od tegoż współczynnika w powiecie parczewskim – 62 osoby i w województwie lubelskim 58,0 osób.

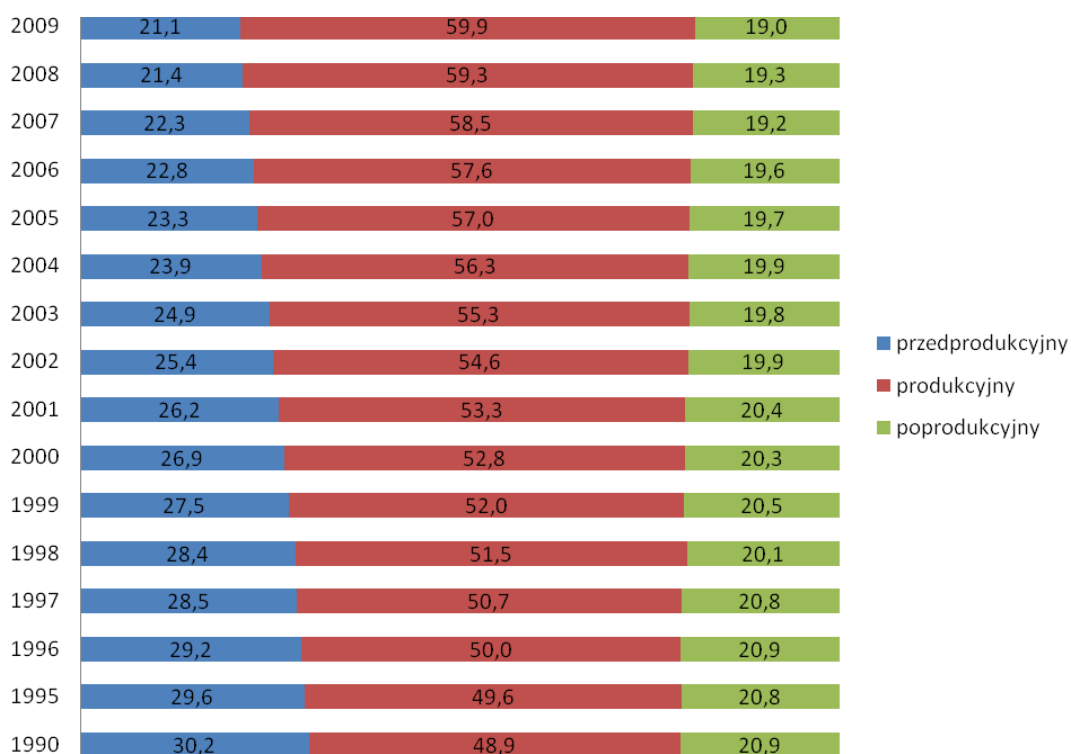
Struktura wieku

Jednostka	Rok	Ludność w wieku						Współczynnik obciążenia ekonomicznego
		Przedprodukcyjnym		Produkcyjnym		Poprodukcyjnym		
		w licz. bezw.	w %	w licz. bezw.	w %	w licz. bezw.	w %	
GMINA MILANÓW	1990	1391	30,20	2254	48,90	961	20,90	104,30
	1995	1348	29,60	2263	49,60	947	20,80	101,40
	2000	1132	26,10	2318	52,90	884	20,20	89,00
	2005	973	23,28	2383	57,03	823	19,69	75,36
	2007	923	22,30	2421	58,50	797	19,20	71,0
	2009	859	21,10	2442	59,90	776	19,00	67,00

POWIAT PARCZEWSKI	1990	12600	31,70	20350	51,30	6682	16,80	94,80
	1995	1803	29,90	20869	52,80	6863	17,30	89,40
	2000	10348	26,70	21569	55,80	6756	17,50	79,30
	2005	8228	22,46	21800	59,51	6605	18,30	68,04
	2007	7629	21,00	21990	60,60	6646	18,40	64,90
	2009	7094	19,70	22180	61,80	6647	18,50	62,00
WOJEWÓ- DZTWO LUBELSKIE	1990	672529	30,30	1223280	55,10	326082	14,60	81,60
	1995	639504	28,50	1259234	56,10	345890	15,40	78,30
	2000	562445	25,20	1213125	58,80	356484	16,00	70,00
	2005	470935	21,60	1348586	61,90	360090	16,50	61,60
	2007	443768	20,50	1356474	62,60	365971	16,90	59,70
	2009	421829	19,60	1361161	63,10	374212	17,30	58,00
POLSKA	2009	7231275	18,90	24624438	64,60	6311615	16,50	55,00

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, rok 2010 dane uzyskane w Urzędzie Gminy

Struktura wieku w gminie Milanów w latach 1990-2009 r.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Prawidłowy długofalowy rozwój gospodarczy gminy warunkują poprawne stosunki demograficzne oraz korzystne tendencje zachodzące w poszczególnych zjawiskach demograficznych. Transformacja ustrojowa, jaka dokonała się w ostatnich latach w Polsce, zakłóciła ustalone wieloletnie tendencje przekształceń demograficznych.

Aby gmina mogła się prawidłowo rozwijać, konieczne jest stałe odmładzanie populacji gminy, czyli zachowanie odpowiedniej dynamiki procesu zastępowalności pokoleniowej (reprodukcji). Na proces ten zasadniczy wpływ ma przyrost naturalny. Wskazuje on na aktywność demograficzną populacji. Urodzenia są najważniejszym i największym składnikiem ruchu naturalnego ludności. Sytuacja demograficzna gmin Lubelszczyzny, prezentuje się bardzo niekorzystnie. Już od początku lat 90-tych wiele gmin województwa lubelskiego, w tym gmina Milanów, odnotowały ujemny przyrost naturalny. W prognozie demograficznej kraju na lata 2008–2035 opracowanej przez GUS W-wa przewiduje się dalszy spadek przyrostu naturalnego. Na taki stan ma wpływ wiele czynników: odkładanie terminu urodzenia pierwszego dziecka, decyzja o urodzeniu jednego, maksymalnie dwoje dzieci, mniejsza liczba kobiet w wieku rozrodczym, warunki ekonomiczne rodzin, warunki kulturowe, konsumpcyjny styl życia.

Oprócz przyrostu naturalnego, ważnym czynnikiem wpływającym na zmiany w stanie, rozmieszczeniu i strukturze ludności jest ruch migracyjny. Jak to wcześniej stwierdzono, saldo migracji w całym regionie, jak i w gminie Milanów jest ujemne.

Reasumując, stwierdzić należy, że głównym elementem warunkującym dalszy prawidłowy rozwój gminy jest zahamowanie ujemnego przyrostu naturalnego i salda migracji. Osiągnąć to można poprzez tworzenie nowych miejsc pracy (usługi, zakłady produkcyjne), stałe podnoszenie standardu życia mieszkańców, właściwą politykę prorodziną.

Spełniając powyższe warunki można spodziewać się, że w perspektywie 10, 20 lat, gmina przestanie się wyludniać, stan ludności może wzrastać do wartości z lat 1990-1995 r. Jeśli nie zostaną zahamowane negatywne procesy demograficzne, to w najbliższych latach gmina stanie przed poważnymi wyzwaniami w dziedzinach: ochrony zdrowia, opieki społecznej, rynku pracy, oświaty.

6.2. Rynek pracy

Zatrudnienie

Podstawowym źródłem zatrudnienia dla mieszkańców gminy są indywidualne gospodarstwa rolne, w których pracuje około 75 % osób w wieku produkcyjnym. Na terenie gminy nie ma większych zakładów produkcyjnych. Część ludności prowadzi drobną działalność gospodarczą, produkcyjną, handlową i usługową. Część mieszkańców znajduje zatrudnienie w jednostkach oświaty, zdrowia i administracyjno-finansowych. Część mieszkańców dojeżdża do pracy poza teren gminy. Według danych GUS za 2006 rok do pracy poza granice gminy wyjeżdżało 143 osoby. Około 60 osób przyjeżdżało do pracy na teren gmin.

Zatrudnienie w gminie w latach 2000-2009 według sektorów ekonomicznych na tle powiatu parczewskiego i województwa lubelskiego przedstawia tabela poniżej. Zamieszczone zatrudnienie nie obejmuje gospodarstw indywidualnych. Stosunkowo niewielka liczba pracujących w gminie poza rolnictwem świadczy o niskiej aktywności zawodowej ludności.

Z kolei duża przewaga zatrudnionych w usługach nierynkowych kształtuje niekorzystną strukturę zatrudnienia.

Ocena zaspokojenia stopnia potrzeb na instytucje, zakłady i punkty usługowe, z których korzystają mieszkańcy gminy jest niedostateczna. Brak jest usług bytowych, takich jak: zakłady fryzjerskie, szewskie, krawieckie, a także sklepów z artykułami gospodarstwa domowego oraz punktów naprawy RTV i AGD. Poza gorzelnią, na terenie gminy nie funkcjonują zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego, punkty skupu i urzędzone targowiska. W niewielkim zakresie świadczone są usługi gastronomiczne. Występujące w niektórych miejscowościach usługi elementarne są rozproszone i o niskim standardzie.

W celu zmiany niekorzystnych proporcji w strukturze zatrudnienia powinny być podjęte działania skierowane na szybki wzrost gospodarczy oraz kształtowanie nowoczesnej struktury rynku pracy w gminie. Należy dążyć do zmniejszenia udziału zatrudnienia bezpośrednio w rolnictwie.

Pracujący według sektorów ekonomicznych

Jednostka	Rok	Pracujący							Pracujący na 1000 ludności
		Ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybactwo	Przemysł budownictwu	usługi		
							rynkowe	nierynkowe	
GMINA MILANÓW	2000	249	179	70	14	27	44	164	56,8
	2005	215	162	53	6	4	53	152	51,4
	2007	216	162	54	6	11	56	152	52,2
	2008	246	178	68	7	40	57	142	60,5
	2009	256	184	72	6	42	59	149	62,8
POWIAT PARCZEWSKI	2000	4660	2804	1856	285	1487	806	2083	120,5
	2005	4424	2688	1736	217	1424	858	1925	120,8
	2007	4326	2357	1969	200	1311	919	1896	119,3
	2008	4293	2343	1959	175	1327	829	1962	119,1
	2009	4157	2275	1882	221	1297	620	2019	115,7
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE	2000	367176	218843	148333	6389	124268	102025	134494	164,5
	2005	345362	207217	138145	5286	107976	101231	130869	158,5
	2007	359447	188067	171380	5459	112229	108561	133198	165,9
	2008	366403	191623	174780	5193	113289	113515	134406	169,5
	2009	364891	190761	174130	4825	111611	113115	135340	168,0
POLSKA	2009	11875900	3099600	8776300	51800	3760400	3556900	4506800	376,9

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Urząd Gminy

Podstawowym źródłem miejsca pracy winna być działalność pozarolnicza, mała i średnia przedsiębiorczość, nastawiona na wykorzystanie miejscowych zasobów oraz szeroko rozumiana sfera usług. Powinien nastąpić wzrost podaży miejsc pracy w działach gospodarki bardziej dochodowych np.: przemysł, budownictwo, czy też usługi rynkowe.

Bezrobocie

Rynek pracy w gminie Milanów nie zaspokaja zapotrzebowania lokalnej społeczności. W okresie transformacji gospodarki narodowej (po 1990 r.) pojawiło się zjawisko bezrobocia, które jest oficjalnie rejestrowane. Zjawisko to z różnym natężeniem trwa do dzisiaj.

Bezrobocie jest zjawiskiem negatywnym, nie tylko dla osób nim dotkniętych lecz odbija się również na funkcjonowaniu całej społeczności gminy. Trwały brak pracy ma decydujący wpływ na zaspokojenie ważnych potrzeb społecznych w różnych sferach życia. Symptodem tego zjawiska na terenie gminy jest powstanie takich problemów, jak: ubóstwo, problemy zdrowotne, patologie społeczne itp. Jak wynika z danych GUS i Urzędu Gminy bezrobocie rejestrowane w gminie Milanów w latach 2000-2009 wahało się od 200-260 osób. W 2009 r. bezrobocie w gminie wynosiło 203 osoby, co stanowiło 8,3 % ludności w wieku produkcyjnym, a 5 % ludności ogółem. Jest to wskaźnik porównywalny do wskaźnika w powiecie parczewskim i województwie lubelskim. Nieznacznie wyższy od wskaźnika w kraju – 7,7 %.

Szczegółowe dane dotyczące bezrobocia w gminie Milanów na tle powiatu i województwa zawiera tabela poniżej.

Struktura bezrobotnych na terenie gminy Milanów

Jednostka	Rok	Bezrobotni														Wskaźnik bezrobocia*
		Ogółem	Nieposiadający prawa do zasiłku	wg czasu pozostawania bez pracy		wg wieku (lata)					wg wykształcenia					
				12-24 m-cy	Więcej niż 24 m-cy	Do 24	25-34	35-44	45-54	Powyżej 55	Wyższe	Policealne, średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne i podstawowe	
GMINA MILANÓW	2000	221	181	49	44	92	66	53	8	2	3	48	12	66	92	9,53
	2005	258	211	57	52	103	77	64	9	3	4	49	18	78	109	10,80
	2007	226	185	40	45	90	67	38	22	9	6	48	16	72	84	9,33
	2009	203	189	25	38	81	61	32	17	12	8	45	16	53	81	8,31
POWIAT PARCZEWSKI	2000	2768	2546	387	1052	865	787	664	409	43	57	690	157	921	943	12,83
	2005	2692	2471	363	1031	825	788	448	533	98	157	807	179	696	853	12,35
	2007	2203	2007	306	732	641	658	382	390	131	142	620	226	539	676	10,02
	2009	1983	1789	265	401	563	615	324	342	139	170	554	237	494	528	8,94
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE	2000	159717	134787	23957	57498	55210	46961	34758	20757	2031	6063	39608	11721	57954	44371	13,16
	2005	156832	143095	23493	57262	41871	49776	29170	30121	5894	12671	40390	14010	47071	42690	11,63
	2007	118146	106987	17458	40221	28161	36852	21364	24423	7346	11123	28919	12974	31997	33133	8,71
	2009	117237	102173	15739	21499	30141	37947	19789	21047	8313	14970	28575	15269	29324	29099	8,61
POLSKA	2009	1892682	1512637	243246	24652	425869	547837	345393	404377	169204	178328	41838	203800	547725	544446	7,69

*wskaźnik bezrobocia = liczba bezrobotnych / liczba ludności w wieku produkcyjnym

Liczba 203 osób to jak wspomniano bezrobocie rejestrowane - jawne, które nie odzwierciedla rzeczywistej liczby osób zdolnych i chętnych do podjęcia pracy. Obok bezrobocia jawnego, na terenie gminy występuje bezrobocie ukryte, polegające między innymi na nadmiernym zatrudnieniu w rolnictwie ok. 25 osób / 100 ha, gdzie osoby pracujące nie są w pełni wykorzystywane. Ponadto cechą charakterystyczną miejscowego rynku pracy jest bezrobocie sezonowe, które nasila się w okresie zimy. Latem znaczna część osób w wieku produkcyjnym zatrudniania jest do prac polowych lub innych sezonowych. Niepokojący jest fakt, iż 83 % bezrobotnych stanowią osoby w wieku do 44 roku życia. Generalnie, bezrobotni w gminie Milanów to w przeważającej części osoby w pełni zdolne do pracy, o najwyższej potencjalnej wydajności psychofizycznej, a więc te, których zaangażowanie na rynku pracy powinno przynosić największe korzyści.

Bezrobocie w gminie Milanów scharakteryzować można następującymi wielkościami:

- dominacja osób w wieku najwyższej mobilności zawodowej – 83 % ogółu bezrobotnych,
- wysoki udział osób z niskimi kwalifikacjami (wykształcenie gimnazjalne i podstawowe oraz zasadnicze – 66 % ogółu bezrobotnych),
- ponad 50 % ogółu bezrobotnych stanowią kobiety,
- ponad 90 % ogółu bezrobotnych pozbawionych jest zasiłku z Funduszu Pracy,
- około 40 % ogółu bezrobotnych stanowią osoby pozostające bez pracy ponad rok.

Omówione wyżej cechy rynku pracy w gminie Milanów wskazują, że przyczynami zachodzących niekorzystnych zjawisk jest: mało zróżnicowana struktura gospodarcza gminy, słabość pozarolniczego rynku pracy, słaby rozwój przedsiębiorczości, przerost zatrudnienia w rolnictwie indywidualnym, a także niskie kwalifikacje.

Działania zmierzające do poprawy tej sytuacji powinny być ukierunkowane przede wszystkim na:

- koordynację kierunków kształcenia zawodowego,
- wypracowanie systemu podnoszenia kwalifikacji mieszkańców,
- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy dla kapitału zewnętrznego.

6.3. Usługi publiczne

Administracja – obsługa finansowa

Gmina posiada ośrodek administracyjno-usługowy zlokalizowany w miejscowości Milanów. Ośrodek gminny tworzą między innymi Urzędy i Instytucje zlokalizowane w centrum miejscowości gminnej. Są to: Urząd Gminy – budynek piętrowy, murowany w dobrym stanie technicznym, w którym ponadto mieści się Rada Gminy i Urząd Stanu Cywilnego. W odrębnych budynkach znajdują się lokale Gminnego Ośrodka Kultury, Gminnej Biblioteki Publicznej, Ośrodka Zdrowia, Zespołu Szkół, Poczta, Bank Spółdzielczy w Radzynie Podlaskim Oddział w Milanowie.

Oświata i wychowanie

Wychowanie przedszkolne w gminie sprawowane jest przez samodzielne przedszkole dwuoddziałowe w Milanowie. Do przedszkola uczęszcza 52 dzieci, nad którymi opiekę sprawuje 3 nauczycieli i 3 osoby z obsługi.

Ponadto w szkołach podstawowych w miejscowościach:

- Kostry – istnieje oddział przedszkolny, do którego uczęszcza 20 dzieci, opiekę tu sprawuje 1 nauczyciel i 1 osoba z obsługi,
- Rudno – istnieje oddział dla 19 dzieci, gdzie również opiekę sprawuje 1 nauczyciel i 1 osoba z obsługi.

W miejscowości Radcze Stowarzyszenie Kulturalno – Oświatowe wsi Radcze wspólnie z parafią rzymsko-katolicką prowadzi społeczną szkołę podstawową, w której istnieje oddział przedszkolny dla 10 dzieci, opiekę sprawuje 1 nauczyciel i 1 osoba z obsługi. Łącznie w gminie Milanów wychowaniem przedszkolnym w roku szkolnym 2009/2010 w pięciu oddziałach objętych było 101 dzieci, z którymi pracuje 6 nauczycieli i 6 osób z obsługi. Dzieci mają do dyspozycji dość dobrze wyposażone sale, plac zabaw i otrzymują pełne wyżywienie. Istniejąca baza przedszkoli zabezpiecza potrzeby gminy w zakresie ilości miejsc w oddziałach przedszkolnych.

Na terenie gminy usługi w zakresie edukacji w roku szkolnym 2009/2010 świadczyły następujące szkoły:

- Szkoła Podstawowa w Milanowie,
- Szkoła Podstawowa w Kostrach,
- Szkoła Podstawowa w Rudnie,
- Społeczna Szkoła Podstawowa w Radczem,
- Gimnazjum im. J.I. Kraszewskiego w Milanowie,
- Liceum Ogólnokształcące im. M. Konopnickiej w Milanowie.

Szczegółowe dane dotyczące poszczególnych szkół zawarto w tabeli poniżej.

Szkolnictwo w gminie Milanów w roku szkolnym 2009/2010

Miejscowość	Placówka	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Infrastruktura szkolna
Szkoły podstawowe i gimnazjum				
Milanów	Szkoła podstawowa (7 oddziałów)	140	16	sala komputerowa, stołówka, świetlica, biblioteka boisko trawiaste, brak sali gimnastycznej (korytarz)
Kostry	Szkoła Podstawowa (7 oddziałów, w tym oddział przed. „0”)	56 (w tym 20 oddział „0”)	14	sala komputerowa, stołówka, biblioteka, boisko trawiaste, brak sali gimnastycznej (korytarz)
Rudno	Szkoła Podstawowa (7 oddziałów, w tym oddział przed. „0”)	86 (w tym 19 oddział „0”)	17	sala komputerowa, stołówka, świetlica, biblioteka, boisko trawiaste, brak sali gimnastycznej (korytarz)
Radcze	Społeczna Szkoła Podstawowa (4 oddziały w tym odział przed. „0”)	31 (w tym 10 oddział „0”)	4	sala komputerowa, stołówka, świetlica, biblioteka, boisko trawiaste, brak sali gimnastycznej

				(korytarz) szkoła prowadzona przez Stowarzyszenie Kulturalno – Oświatowe wsi Radcze
Milanów	Gimnazjum im J.I Kraszewskiego	144	17,5	2 pracownice komputerowe, świetlica, biblioteka , boisko trawiaste, brak sali gimnastycznej (korytarz)
Szkoły średnie				
Milanów	Liceum Ogólnokształcące im. M. Konopnickiej LO dla młodzieży - 6 oddziałów LO dla dorosłych - 3 oddziały ULO dla dorosłych - 3 oddziały Policealne - 4 oddziały	133 – uczniowie 128 - dorośli	32	16 sal lekcyjnych + pracownice, biblioteka, boisko trawiaste, mała sala gimnastyczna

Źródło: Urząd Gminy

W roku szkolnym 2009/2010 do szkół podstawowych na terenie gminy uczęszczało 264 uczniów, a do gimnazjum 144 uczniów. Do Liceum Ogólnokształcącego uczęszczało 133 uczniów oraz 128 osób dorosłych, które uzupełniało swoje wykształcenie. Analizując okres ostatnich pięciu lat należy stwierdzić, że w porównaniu z rokiem szkolnym 2004/2005 liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół podstawowych zmniejszyła się blisko o 10 %, a w gimnazjum i w liceum o około 30 %. W kilku miejscowościach placówki oświaty zostały zlikwidowane. Podobne zjawisko odnotowano zarówno w powiecie parczewskim, jak i w województwie lubelskim.

Generalnie wszystkie rodzaje szkół istniejących na terenie gminy są dobrze wyposażone w infrastrukturę szkolną. Zorganizowane są pracownice komputerowe z dostępem do Internetu, istnieją różne koła zainteresowań z różnych przedmiotów, działają świetlice, biblioteki, istnieje możliwość otrzymania gorących posiłków. Największym problemem istniejących szkół jest brak obiektów służących wychowaniu fizycznemu, takich jak: sale gimnastyczne. Istniejące boiska szkolne są słabo urządzone, wymagają doinwestowania i rozbudowy w niezbędne urządzenia pozwalające w pełni prowadzić zajęcia wychowania fizycznego.

Liczba i stan techniczny obiektów szkolnych w gminie stwarza dobre warunki dla kształcenia dzieci i młodzieży. Należy jednak zwrócić uwagę na konieczność dalszej modernizacji obiektów szkolnych, a zwłaszcza pełne wyposażenie w obiekty i urządzenia sportowo – rekreacyjne. Lokalizacja szkół oraz zasięg ich obsługi w pełni zabezpiecza potrzeby społeczeństwa gminy.

Usługi kultury

Gminną infrastrukturę kultury stanowią przede wszystkim takie placówki, jak: Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna. Gminny Ośrodek Kultury jest jednym z głównych animatorów życia kulturalnego w Milanowie. GOK mieści się w piętrowym, murowanym budynku w centrum Milanowa i jest dość dobrze wyposażony w niezbędny do prowadzonej działalności sprzęt. Poza codzienną działalnością kulturalną zgodnie ze statutem, GOK organizuje szereg cyklicznych imprez, takich jak: konkursy recytatorskie,

koncert kolęd, powiatowy przegląd piosenki, uroczystości związane z rocznicami historycznymi, dzień dziecka, spotkania kapel ludowych, festyn rekreacyjny, dni Milanowa, dożynki gminne, kursy języka angielskiego, nauka gry na instrumentach. W organizowaniu poszczególnych imprez GOK jest wspomagany przez: Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Milanowskiej, Stowarzyszenie Ekologiczne „Orlik”, którego głównym celem jest propagowanie bogactwa naturalnego gminy poprzez między innymi organizowanie konkursów o tematyce ekologicznej.

Działalność Gminnego Ośrodka Kultury wspomagają albo uzupełniają również Koła Gospodyń Wiejskich, istniejące praktycznie w każdym sołectwie. KGW swoją działalność prowadzą w świetlicach wiejskich zlokalizowanych przeważnie przy jednostkach Ochotniczych Straży Pożarnych lub w budynkach nieistniejących szkół.

Ochotnicze Straże Pożarne pełnią również bardzo ważną funkcję kulturalną w życiu mieszkańców gminy. Oprócz wypełniania bardzo ważnych zadań z zakresu bezpieczeństwa publicznego, strażnice są ważnymi elementami życia kulturalnego na wsi. Działalność OSP jest doskonałym narzędziem do pobudzenia aktywności społecznej. Na przykład OSP w sołectwie Rudno, wspólnie ze Stowarzyszeniem Nasza Wieś Rudno i KGW, zorganizowała izbę pamięci, klub seniora, kultywują tradycje i obyczaje wsi, przygotowują obchody rocznic historycznych.

Podobną działalność prowadzi Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe wsi Radcze, gdzie funkcjonuje szkoła podstawowa 4-klasowa z oddziałem przedszkolnym, świetlica wiejska, KGW i OSP. Również społeczność wsi Czeberaki korzysta ze świetlicy wiejskiej prowadzonej przez KGW i OSP.

Gminna Biblioteka Publiczna w Milanowie współpracuje ze szkołami i przedszkolami istniejącymi na terenie gminy. Organizuje lekcje biblioteczne, wycieczki, wieczory bajek, konkursy, spotkania. Gminna Biblioteka Publiczna mieści się w odrębnym budynku obok Urzędu Gminy, gdzie zgromadzono ok. 17 tysięcy woluminów. Biblioteka posiada swoją filię w miejscowości Rudno. Wskaźnik księgozbioru na 1000 mieszkańców w 2009 r. wynosił 4146 woluminów i jest on wyższy od wskaźnika w powiecie parczewskim i w województwie lubelskim. W Gminnej Bibliotece funkcjonuje kawiarenka internetowa, którą w 2009 r. odwiedziło 1000 osób.

Na terenie gminy Milanów istnieją trzy parafie rzymsko-katolickie posiadające kościoły, kaplice, zabudowania przykościelne, cmentarze. Są to:

- Milanów, kościół pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia NMP,
- Rudno, kościół pod wezwaniem Przemienienia Pańskiego,
- Radcze, kościół pod wezwaniem Św. Mikołaja.

Parafie są otwarte na problemy swoich wiernych. Włączają się w różnego rodzaju działalność kulturalną, oświatową i sportową np. organizują wycieczki rowerowe, obozy sportowo-rekreacyjne, spływy kajakowe, biwaki, ogniska, gry i zabawy. Wspomagają finansowo organizowane kolonie, dożywianie dzieci, czy paczki żywnościowe. Przy parafiach działają trzy organizacje młodzieżowe.

Pomimo dość bogatej działalności GOK, Stowarzyszeń, KGW i OSP baza materialna ośrodków kultury jest bardzo skromna. Brakuje kina, sali widowiskowej, muszli koncertowej itp.

Sport i rekreacja

Gmina Milanów jest skromnie wyposażona w urządzenia sportowe i rekreacyjne. W miejscowości gminnej działa Ludowy Klub Sportowy, który posiada stadion sportowy do piłki nożnej o wymiarach 100 x 60 m. Stadion nie posiada urządzeń właściwych do jego funkcji (zaplecze socjalne, trybuna, bieżnie, parking, ogrodzenie). LKS posiada drużynę piłki nożnej, która startuje w V lidze okręgowej.

Młodzież korzysta z małej salki gimnastycznej przy Liceum Ogólnokształcącym oraz nieurządzonych boisk szkolnych.

W latach 2010-2011 zrealizowano zespół boisk w ramach akcji „Orlik”. Są to: boisko do piłki nożnej o powierzchni 1860 m² i boisko do gry w tenisa ziemnego o powierzchni 613 m². Stan zagospodarowania obiektów i terenów sportowo-rekreacyjnych w gminie należy uznać za niewystarczający. Brak obiektów służących zajęciom sportowo-rekreacyjnym w okresie całorocznym (np. sporty zimowe).

Aby zabezpieczyć dzieciom, młodzieży i mieszkańcom szeroki dostęp do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej należy zrealizować, w oparciu o istniejące możliwości gminy (tereny leśne, ciekawe środowisko przyrodnicze, zabytki, projektowany zbiornik wodny), odpowiednie obiekty i urządzenia związane ze sportem i rekreacją. Należy dążyć do modernizacji istniejącego stadionu, a przede wszystkim do realizacji sal gimnastycznych przy istniejących szkołach.

Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Dostęp mieszkańców Gminy Milanów do podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy jest zadawalający. Podstawową opiekę medyczną w 2009 r. realizowały dwa ośrodki zdrowia: Niepubliczny Zakład Opieki Medycznej „PRO OMNI” w Milanowie oraz Ośrodek Zdrowia w Rudnie (zarządzany przez Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Parczewie). Zatrudnienie: 6 lekarzy i cztery pielęgniarki. Według danych GUS w 2009 roku zostało udzielone 3672 porady lekarskich i było to o ponad 6 000 mniej niż w roku poprzednim. Wśród problemów zdrowotnych, z jakimi zgłaszają się do ośrodków pacjenci dominują choroby układu krążenia oraz układu ruchu.

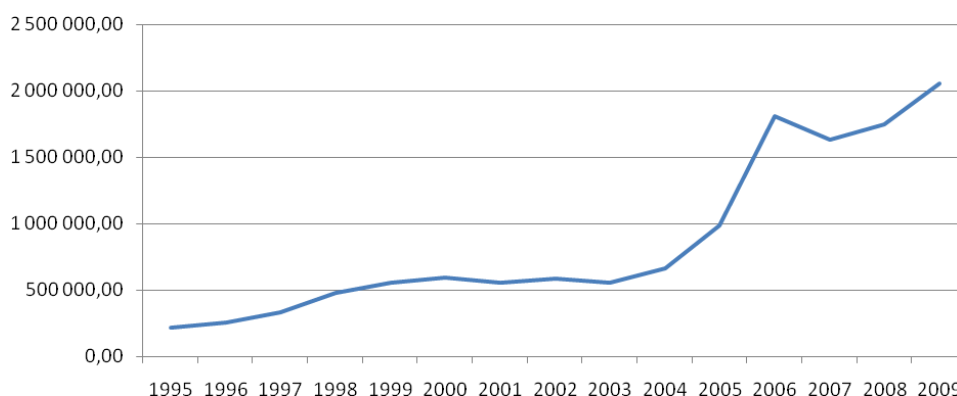
Na terenie Milanowa funkcjonuje także prywatny gabinet stomatologiczny oraz dwa punkty apteczne. Specjalistyczną opiekę medyczną mieszkańcom gminy zapewniają placówki zlokalizowane w Parczewie i Lublinie.

Pomoc społeczną na terenie gminy zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, z którego pomocy w 2008 r. skorzystało 14,6 % mieszkańców gminy, dla porównania w całym powiecie parczewskim było ich 16,8 %. Główną formą realizowanej pomocy były świadczenia pieniężne, świadczenia rzeczowe oraz poradnictwo specjalistyczne. Świadczenia te realizowane były głównie poprzez: posiłki w szkole, zasiłki celowe, okresowe i stałe oraz prace socjalne. W większości przypadków przyczyną przyznania pomocy było ubóstwo oraz z nim związane bezrobocie, rzadziej niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, czy bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Wydatki z budżetu Gminy Milanów w 2009 r. na rzecz pomocy społecznej i pozostałych zadań z zakresu polityki społecznej wyniosły 2 053 211,56 zł, co stanowiło

prawie 22 % ogółu wydatków gminy. W latach 2004-2009 obserwowany był systematyczny wzrost wydatków gminy na ten cel, co obrazuje poniższy wykres.

Wysokość wydatków z budżetu gminy Milanów na rzecz pomocy społecznej

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych

6.4. Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe w gminie Milanów szacuje się na 1296 mieszkań. W latach 2000-2009 ilość zasobów mieszkaniowych zmalała o 24 lokale mieszkalne. Na ogólną liczbę mieszkań, tylko 4 stanowią zasoby komunalne gmin. Wskaźnik liczby zasobów mieszkaniowych przypadających na 1000 mieszkańców w 2009 roku wynosił 318 i był nieco niższy niż dla powiatu parczewskiego (344) i województwa (335).

Na przestrzeni ostatnich kilku lat przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wykazywała tendencję wzrostową (średnio o 0,1 m²) i w roku 2009 wynosiła 80,3 m², niemniej była znacznie niższa niż średnia dla województwa lubelskiego (85,5 m²).

Zasoby mieszkaniowe w gminie Milanów 2003-2007

Lata	Ilość mieszkań	Przeciętna pow. użytkowa mieszkania	
		1 mieszkania	na 1 os.
2003	1281	79,7 m ²	24,3 m ²
2005	1285	79,8 m ²	24,5 m ²
2007	1289	79,9 m ²	24,9 m ²
2009	1296	80,3 m ²	25,5 m ²

Źródło: GUS – Bank danych lokalnych

Wyposażenie zasobów mieszkaniowych w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne jest niezadowalające w porównaniu do wskaźnika wojewódzkiego. W 2009 roku

w infrastrukturę wodociągową wyposażonych było 81,8 % mieszkań, w łazienkę 52,9 % mieszkań, natomiast w centralne ogrzewanie jedynie 44,7 % mieszkań.

Ruchu budowlany na terenie gminy Milanów wykazuje stagnację. W 2009 roku oddano do użytku 10 budynków (4 mieszkalne i 5 niemieszkalnych) o łącznej powierzchni użytkowej wynoszącej 2370 m². Zarówno budynki mieszkalne, jak i niemieszkalne charakteryzuje duża powierzchnia użytkowa.

Wskaźnik mieszkań oddanych do użytkowania w 2009 roku wynosił 1,22 [mieszkania na 1000 mieszkańców] i był znacznie niższy niż średni dla województwa (2,82) oraz średni dla powiatu parczewskiego (1,61).

Budynki oddane do użytkowania w gminie Milanów w latach 2005-2009

Rok	Budynki nowe oddane do użytkowania		Pow. użytkowa nowych budynków oddanych do użytkowania [m ²]		Średnia pow. użytkowa budynku [m ²]	
	mieszkalny	niemieszkalny	mieszkalny	niemieszkalny	mieszkalny	niemieszkalny
2005	0	2	0	529	-	264,5
2007	4	6	414	2799	103,5	466,5
2009	4	5	695	1675	173,75	335

Źródło: GUS – Bank danych lokalnych

Mieszkania oddane do użytkowania w gminie Milanów w latach 2005-2009

Rok	Mieszkania oddane do użytkowania [liczba]	Izby w mieszkaniach oddanych do użytkowania [liczba]	Powierzchnia użytkowa [m ²]
2005	0	0	0
2007	5	25	490
2009	5	36	798

Źródło: GUS – Bank danych lokalnych

Do najważniejszych cech społeczno-demograficznych w zakresie mieszkalnictwa mających istotny wpływ na rozwój gospodarczy oraz kształtowanie przestrzeni obszaru gminy Milanów należą:

- dominujący udział własności prywatnej w ogólnej liczbie zasobów mieszkaniowych gminy;
- niski standard wyposażenia lokali mieszkalnych w instalacje sieciowe (wodociągowe, centralnego ogrzewania, gazowe, kanalizacyjne);
- utrzymujący się niski ruch inwestycyjny budynków mieszkalnych, ale z wyraźną tendencją wzrostową.

7. STRUKTURA GOSPODARCZA GMINY

Gmina Milanów, podobnie jak większość gmin wiejskich województwa lubelskiego, posiada zdecydowanie rolniczy charakter - tereny upraw zajmują 75 % jej powierzchni. Dominująca pozycja produkcji rolnej uwarunkowana jest dość dobrymi warunkami klimatyczno-glebowymi oraz korzystną strukturą agrarną. Rozwiniętemu sektorowi rolniczemu nie towarzyszy jednak rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej, która skupia się głównie w sektorach handlu i budownictwa.

7.1. Rolnictwo

Na rolniczy charakter gminy wpływa przede wszystkim struktura użytkowania gruntów. Grunty orne zajmują blisko 6,7 tys. ha.

Według danych z Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2002 roku na terenie gminy funkcjonowało ponad 850 gospodarstw rolnych. Szacuje się, że prawie 60 % gospodarstw rolnych w gminie produkuje towar na rynek, pozostałe zaś zajmują się produkcją rolą głównie na własne potrzeby (prawie 10 % w ogóle nie prowadzi produkcji rolniczej). Wśród gospodarstw rolnych dominują tradycyjne metody produkcji, bez nadmiernego stosowania środków chemicznych do nawożenia i ochrony upraw. Na terenie gminy działają dwa certyfikowane gospodarstwa rolne w Kostrach i Czeberakach.

Struktura użytkowania gruntów

Użytkowanie	Powierzchnia [ha]
Grunty orne	6675
Użytki zielone	2047
Lasy	2169
Pozostałe grunty i nieużytki	780
Razem	11671

Źródło: GUS – Bank danych lokalnych

Na terenie gminy Milanów 95 % użytków rolnych znajduje się w posiadaniu rolników indywidualnych, a pozostały areal jest własnością głównie Skarbu Państwa. Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi ponad 10 ha i jest większa w porównaniu do średniej w powiecie parczewskim (9,1 ha) oraz w województwie lubelskim (6,9 ha).

Struktura obszarowa gospodarstw

Powierzchnia	Udział procentowy
do 1 ha	23%

1 – 5 ha	22%
5 – 10 ha	17%
10 – 15 ha	17%
15 – 20 ha	9%
20 – 50 ha	11%
50 ha i więcej	1%

Źródło: GUS – Bank danych lokalnych

Pod względem jakości pokrywy glebowej gmina charakteryzuje się zróżnicowanymi dość dobrymi warunkami dla rozwoju rolnictwa. Wpływa na to przede wszystkim występowanie gleb o wysokiej ocenie przydatności rolniczej. Wielkości występowania poszczególnych kompleksów przydatności rolniczej opisane zostały w rozdziale 6.5. Na wysoką wartość gruntów ornych dla produkcji rolniczej gminy Milanów wpływa duży udział gleb o III i IV klasie bonitacyjnej.

Klasyfikacja bonitacyjna gleb

Klasa bonitacyjna	Grunty orne		Użytki zielone	
	ha	% pow.	ha	% pow.
I	0,06	0,001	-	-
II	16,32	0,24	0,12	0,005
III a	582,96	8,72	751,35	36,67
III b	1341,55	20,09		
IV a	1914,62	28,68	1085,01	53,00
IV b	1665,09	24,94		
V	848,96	12,71	194,12	9,46
VI	304,93	4,56	18,02	0,87

Źródło: GUS – Bank danych lokalnych

Ze względu na dość duży udział gleb o wysokich klasach bonitacyjnych (82 % to klasa III i IV) dominującymi uprawami są zboża zajmujące 85 % areалу (17 % to pszenica). Ziemniaki zajmują zaledwie 6 % powierzchni upraw, buraki cukrowe 3 %, a warzywa gruntowe 1 %. Pozostałe rodzaje upraw roślinnych mają niewielkie znaczenie i zajmują mniej niż 1 % areálu każda.

Struktura zasiewów

Rodzaj uprawy	Udział procentowy
Mieszkanki zbożowe	30%
Pszenica	17%
Pszenżyto	17%

Jęczmień	9%
Owies	7%
Ziemniaki	6%
Żyto	5%
Buraki cukrowe	3%
Warzywa gruntowe	1%
Pozostałe	5%

Źródło: Na podstawie danych Urzędu Gminy

Produkcja roślinna jest bazą dla rozwoju hodowli zwierząt w szczególności żywca wieprzowego, którego obsada wynosi 248 szt. na 100 ha użytków rolnych oraz bydła – 28 szt. na 100 ha.

Średnia ilość maszyn rolniczych, jakimi dysponują gospodarstwa rolne jest znacznie większa niż średnia wojewódzka i krajowa. Wynika to z faktu posiadania przez rolników gospodarstw większych od statystycznego, co w połączeniu z dobrymi warunkami glebowymi pomaga w prowadzeniu efektywnej gospodarki rolnej.

Utrudnieniem rozwoju jest fakt, że większość instytucji otoczenia rolnictwa skupia się w mieście powiatowym – Parczewie oraz brak jest rozwiniętej infrastruktury skupu i przetwarzania produktów rolnych. Jedynym wyjątkiem w tym zakresie jest Gorzelnia Milanów przetwarzająca zboże. Na terenie gminy działa jedna grupa producencka: Związek Producentów Owoców i Warzyw „Brokmark” w Milanowie, zaś zdecydowana większość rolników nie należy do żadnej organizacji zrzeszającej.

7.2. Przedsiębiorczość pozarolnicza

Gmina Milanów zaliczana jest do gmin typowo rolniczych o słabo rozwiniętym sektorze pozarolniczej działalności gospodarczej. Według najnowszych danych na jej terenie funkcjonuje 127 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON, z czego 111 z nich należy do sektora prywatnego. Wskaźnik przedsiębiorczości, określany liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, wynosi 43 i jest zdecydowanie niższy niż średnia dla powiatu i województwa.

Najliczniej reprezentowaną dziedziną działalności jest handel hurtowy i detaliczny, w której działa 35 podmiotów, w budownictwie 31 jednostek, w branży stolarskiej 13, a w transporcie 9. Zauważalna jest niewielka liczba podmiotów z branży turystycznej i gastronomicznej – po jednej jednostce.

W gminie dominują firmy małe, w których najczęściej pracują ich właściciele wraz z rodzinami. Do największych zakładów sektora prywatnego działających na terenie gminy należą:

- gorzelnia w Milanowie - zatrudnia 10 osób,
- zakład stolarski w Okalewie - zatrudnia 5 osób,
- zakład stolarski w Milanowie - zatrudnia 4 osoby.

Tereny przeznaczone dla rozwoju aktywności gospodarczej zostały wyznaczone w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i są zlokalizowane w miejscowościach: Milanów, Kopina, Okalew, Cichostów, Kostry, Czeberaki, Rudno, Radcze i Rudzieniec.

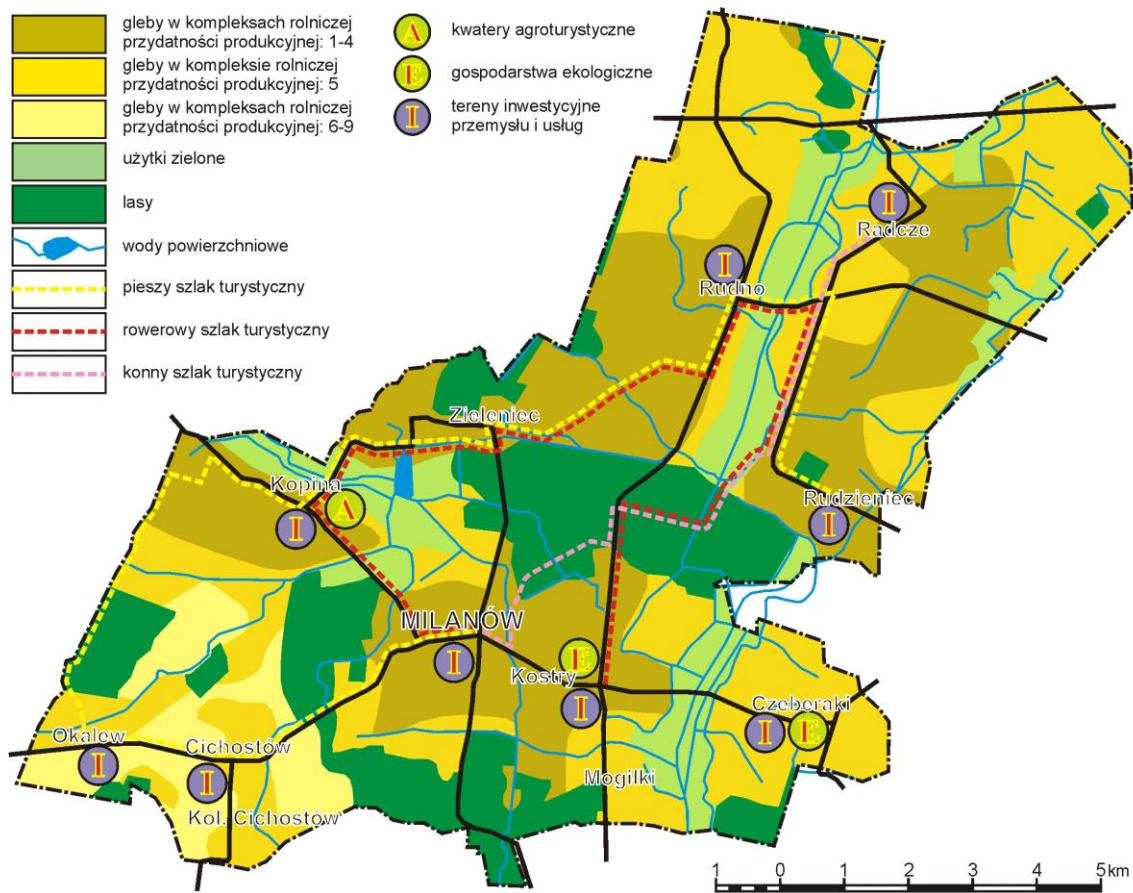
Pożądanym kierunkiem rozwoju aktywności gospodarczej na terenie gminy, z uwagi na istniejące warunki, może być rekreacja i turystyka, w tym agroturystyka. Przyrodnicze i kulturowe walory mogą stanowić bazę dla rozwoju lokalnego ruchu turystycznego i rekreacji. Największym walorem turystycznym gminy Milanów są lasy, obfitujące w jagody, grzyby oraz zwierzynę łowną. Sprzyjają one rozwojowi czynnego wypoczynku w formie wędrówek pieszych i rowerowych po śródleśnych duktach. Szczególną atrakcją jest rezerwat "Czarny Las", utworzony na obszarze 16 ha przy drodze z miejscowości Kostry do Rudna. Obejmuje on fragment wielogatunkowego lasu mieszanego, z rzadkimi chronionymi gatunkami roślin w runie. Drzewostan rezerwatu charakteryzuje duża ilość egzemplarzy o rozmiarach zbliżonych do drzew pomnikowych. Rezerwat otaczają podmokłe łąki i torfowiska.

Poza powyższymi walorami przyrodniczymi, na terenie gminy znajduje się wiele cennych obiektów dziedzictwa kulturowego. Najcenniejszym zabytkiem gminy jest zespół cerkwi unickiej pw. Przemienienia Pańskiego w Rudnie. Drewniana świątynia, stanowiąca piękny przykład podlaskiej architektury drewnianej, została zbudowana w latach 1817-18 na miejscu poprzedniej cerkwi z 1550 r. Znajdująca się obok niej dzwonnica została wzniesiona w XVIII wieku. Kolejnym obiektem godnym zainteresowania jest neoklasycystyczny pałac w Milanowie wzniesiony po 1840 r. Obok pałacu znajdują się dawne obiekty dworskie oraz dobrze zachowany park XIX-wieczny, urządzonego w stylu angielskim. W stylu późnoklasycystycznym wzniesiony został zespół kościoła pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Milanowie, składający się z kościoła zbudowanego w latach 1858-61 przez architekta Henryka Marconiego oraz XIX-wiecznych budynków plebanii, szpitala i pralni szpitalnej. Ciekawymi obiektami architektonicznymi są również dawna cerkiew prawosławna p.w. Św. Mikołaja, zbudowana w 1895 r. w Radczem oraz drewniany dwór w Kopinie wybudowany w latach 1936-38.

W granicach gminy wytyczono kilka szlaków turystycznych przeznaczonych do uprawiania turystyki pieszej, rowerowej oraz jazdy konnej.

Istotnym mankamentem jest brak bazy noclegowej reprezentowanej obecnie przez jedno gospodarstwo agroturystyczne w Kopinie oferujące 5 miejsc noclegowych oraz Zespół Szkół Ogólnokształcących w Milanowie udostępniający w trakcie wakacji 50 miejsc noclegowych w internacie szkolnym. Odczuwa się również brak bazy gastronomicznej oraz obiektów o charakterze rekreacyjno-rozrywkowym.

Uwarunkowania gospodarcze rozwoju gminy Milanów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

8. INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

Układ komunikacyjny na obszarze gminy składa się z dwóch niewielkich odcinków drogi krajowej, drogi wojewódzkiej oraz sieci dróg powiatowych i gminnych. Przez teren gminy przebiega jednotorowa niezelektryfikowana linia kolejowa.

Stan drogi krajowej, wojewódzkiej oraz dróg powiatowych jest dobry. Zdecydowana większość dróg powiatowych jest utwardzona. Drogi gminne utwardzone stanowią ok. 10 % wszystkich dróg gminnych. Wszystkie miejscowości na terenie gminy mają dostęp do drogi utwardzonej.

Do zewnętrznych powiązań komunikacyjnych gminy zaliczyć należy drogę krajową, drogę wojewódzką oraz drogi powiatowe, a także zamkniętą obecnie dla ruchu pasażerskiego linię kolejową.

8.1. Sieć drogowa

Sieć dróg publicznych gminy tworzą:

- droga krajowa nr 63 o długości w granicach gminy ok. 4,0 km;
- droga wojewódzka nr 813 o długości ok. 13,7 km;
- drogi powiatowe o długości ok. 46,6 km, w tym 43,0 km dróg twardych;
- drogi gminne o długości 109,7 km, w tym 11,1 km dróg twardych.

Droga krajowa nr 63 (relacji: granica państwa – Węgorzewo – Giżycko – Pisz – Kisielnica – Łomża – Zambrów – Ceranów – Sokołów Podlaski – Siedlce – Łuków – Radzyń Podlaski – Sławatycze – granica państwa), klasy G (droga główna), o nawierzchni bitumicznej, przebiega równoleżnikowo, przecinając w dwóch odcinkach północną część obszaru gminy. Z uwagi na położenie i głównie tranzytowe znaczenie, droga ta nie odgrywa istotnej roli w wewnętrznym układzie komunikacyjnym gminy. Jej główna rola dla obszaru gminy sprowadza się do zapewnienia połączenia zewnętrznego północnej części gminy z ośrodkiem miejskim Radzynie Podlaskim.

Droga wojewódzka nr 813 (relacji: Międzyrzec Podlaski – Parczew – Ostrów Lubelski – Łęczna), klasy G (droga główna), o nawierzchni bitumicznej, przebiega południkowo przez centralną część obszaru gminy. W układzie komunikacyjnym gminy droga ta posiada duże znaczenie. Pełni ważną rolę komunikacyjną dla ruchu wewnętrznego oraz powiązań zewnętrznych, głównie z powiatowym ośrodkiem miejskim Parczewem.

Drogi powiatowe pełnią istotną rolę w wewnętrznym układzie komunikacyjnym gminy oraz zapewniają powiązania zewnętrzne z sąsiednimi gminami. Sieć dróg powiatowych została przedstawiona w poniższej tabeli.

Sieć dróg powiatowych na terenie gminy

Lp.	Nr	Relacja	Klasa techn.	Długość w granicach gminy	Stan nawierzchni
1	1095L	dr. pow. 0700L - Holeszów - - Mosty - Jabłoń - Rudno	G	4,7 km	bitumiczna
2	1228L	Radzyń Podlaski - Zbulitów - - Wołyń - Milanów - Kostry - - Gęś - dr. pow. 0600L	G, Z	12,9 km	bitumiczna
3	1247L	Wólka Zdunkówka - Milanów	L	6,9 km	bitumiczna
4	1261L	dr. kraj. 63 - Radcze - Gęś	L	8,6 km	bitumiczna
5	1601L	Kopina - Zabłocie - Milanów - - Parczew (ul. Lipowa - dr. woj. 815)	Z	11,3 km	bitumiczna - 7,7 km, nieutwardzona - 3,6 km
6	1602L	Augustówka - Cichostów	Z	1,6 km	bitumiczna
7	1603L	Czeberaki - Zaniówka	L	0,6 km	nieutwardzona

Drogi gminne stanowią sieć dróg zapewniającą powiązania wewnętrzne na obszarze gminy. Tylko 11,1 km dróg posiada nawierzchnię twardą bitumiczną, pozostałe drogi to drogi gruntowe, w tym w niewielkiej części i lokalnie utrwalone żwirem i żużlem. Sieć dróg gminnych została przedstawiona w poniższej tabeli.

Sieć dróg gminnych

Lp.	Nr	Relacja	Długość drogi o nawierzchni utwardzonej [km]
1.	101780L	Wiski - Rudno III	-
2.	101781L	Komarówka Podl. - Rudno III	2,80
3.	101799L	Planta - Kopina	-
4.	101801L	Planta - Zieleniec	-
5.	101866L	Wohyń - Kolonia Suchowola - Okalew	-
6.	103700L	dr.woj.814 - Żminne - Okalew	-
7.	103701L	Okalew - Augustówka - Kol. Cichostów - dr.woj.815	-
8.	103702L	dr.pow.1247L - Kulik - dr.gm.103701L	-
9.	103703L	(Las Góry) gr. gminy Parczew - dr.pow.1247L	-
10.	103704L	Kol. Cichostów - Pieńki - dr.pow.1247L	-
11.	103705L	Kol. Pieńki - dr.pow.1247L	-
12.	103706L	Kopina - Cichostów	0,50
13.	103707L	dr.gm.103706L - Cichostów - dr.gm.103706L	-
14.	103708L	(Ogrody) gr. gminy - dr.gm.103706L	-
15.	103709L	Kopina - dr.gm.103708L	-
16.	103710L	Kopina - gr. gminy Wohyń (Ogrody)	-
17.	103711L	Kopina - dr.gm.103708L	0,49
18.	103712L	Kopina - dr.pow.1228L	-
19.	103713L	dr.pow.1228L - Kopina	0,37
20.	103714L	Milanów - Kulik - Milanów	-
21.	103715L	dr.gm.103744L - dr.woj.813	-
22.	103716L	dr.pow.1601L - dr.pow.1228L	-
23.	103717L	dr.pow.1228L - Las Myślatyna - dr.pow.1228L	-
24.	103718L	Las Myślatyna - dr.pow.1228L	-
25.	103719L	dr.pow.1228L - Kostry Mogiłki	-
26.	103720L	Tory kolejowe - dr.gm.103719L	-
27.	103721L	dr.gm.103719L - dr.pow.1228L	-
28.	103722L	Kostry Wielkie - Rudzieniec	1,00
29.	103723L	Czeberaki - PrzedSIONka - Czeberaki	-
30.	103724L	PrzedSIONka - Las Jasiennik - Czeberaki	-
31.	103725L	Czeberaki - Horodek - Czeberaki	-
32.	103726L	Gęś - Łubno - Wantopol - dr.pow.1095L	-
33.	103727L	Rudzieniec - Łubno	-
34.	103728L	Rudzieniec - dr.gm.103726L	-
35.	103729L	dr.gm.103728L - dr.pow.1095L	-
36.	103730L	dr.pow.1095L - dr.gm.103726L	-
37.	103731L	(Dawidy) gr.gminy Jabłoń - dr.gm.103730L	-

38.	103732L	Radcze - Kupno -gr.gminy Komarówka Podl.	1,60
39.	103733L	Radcze - gr.gminy Jabłoń (dr.pow.1095L)	-
40.	103734L	dr.gm.103732L - dr.gm.103733L	-
41.	103735L	dr.gm.103732L - Radcze	-
42.	103736L	Radcze - dr.gm.103732L	-
43.	103737L	dr.pow.1095L - dr.gm.103736L	-
44.	103738L	Rudno - Radcze	-
45.	103739L	Rudno III - dr.kraj.63	-
46.	103740L	dr.kraj.63 - dr.gm.101781L	-
47.	103741L	Rudno - Las Bór - Leonówka - Rudno	-
48.	103742L	dr.gm.103741L - Rudno	-
49.	103743L	Rudno - Las Bór - dr.gm.103741L	-
50.	103744L	Rudno - dr.gm.103743L	-
51.	103745L	Rudno - dr.gm.103743L	-
52.	103746L	dr.gm.103715L - gr.gminy Komarówka Podl.(Derewiczna)	-
53.	103747L	dr.gm.103704L - dr.gm.103706L	-
54.	103748L	Milanów ul. Osiedlowa, Nowa, Orzechowa, Szkolna	1,58

W zakresie stanu sieci drogowej zapewniającej powiązania zewnętrzne gminy, tj. dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych twardych, gmina Milanów charakteryzuje się porównywalnym wskaźnikiem gęstości dróg do średnich wartości dla kraju, województwa i powiatu. Wartości te wynoszą:

- Gmina Milanów – 0,52 km/km²,
- Powiat parczewski – 0,47 km/km²,
- Województwo lubelskie – 0,50 km/km²,
- Kraj – 0,52 km/km².

W przypadku porównania wskaźników gęstości sieci drogowej stanowiącej o skomunikowaniu i dostępności wewnętrznej tj. dróg twardych gminnych i powiatowych łącznie, obszar gminy Milanów, podobnie jak cały powiat parczewski na tle województwa i kraju wypada niekorzystnie. Decyduje o tym przede wszystkim niewielki udział dróg gminnych o nawierzchni twardej. Wartości te wynoszą:

- Gmina Milanów – 0,46 km/km²,
- Powiat parczewski – 0,45 km/km²,
- Województwo lubelskie – 0,65 km/km²,
- Kraj – 0,71 km/km².

Szczegółowe dane w zakresie gęstości poszczególnych kategorii dróg na obszarze gminy Milanów, powiatu parczewskiego, województwa lubelskiego i kraju przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Drogi publiczne w 2009 r.

Obszar	krajowe		wojewódzkie		powiatowe			gminne		
	długość [km]	gęstość [km / km ²]	długość [km]	gęstość [km/km ²]	długość [km]		gęstość [km/km ²]	długość [km]		gęstość [km/km ²]
					ogółem	twarde		ogółem	twarde	
Gmina Milanów	4,3*	0,04	13,7*	0,12	46,6	43,0	0,37	109,7	11,1	0,09

powiat parczewski	4,3*	0,005	135,5*	0,14	347,8	305,0	0,32	508,9	124,5	0,13
woj. lubelskie	1057,2	0,04	2 210,8	0,09	10 751,1	9 239,0	0,37	16 396,6	7 081,5	0,28
kraj	18 578,7	0,06	28 465,8	0,09	126 483,5	114 402,0	0,37	210 569,0	106 983,1	0,34

Źródła: Bank Danych Lokalnych GUS. Transport – wyniki działalności w 2009 r., GUS,

* - pomiar własny.

Ogólny stan techniczny istniejących na terenie gminy dróg utwardzonych należy uznać za zadawalający. Niemniej, na niektórych odcinkach dróg powiatowych i gminnych wymagane jest podjęcie prac remontowych i modernizacyjnych.

Do istotnych potrzeb inwestycyjnych należy zaliczyć konieczność rozbudowy istniejącej sieci utwardzonych dróg gminnych, w szczególności na terenach, w których istniejąca zabudowa obsługiwana jest przez drogi gruntowe.

8.2. Sieć kolejowa

Przez obszar gminy przebiega jednotorowa niezelektryfikowana linia kolejowa nr 30 relacji Łuków – Lublin Północny. Obecnie linia ta z powodu małego popytu na usługi przewozowe oraz złego stanu technicznego torowiska, w szczególności w jej odcinku północnym, nie jest wykorzystywana dla ruchu pasażerskiego. Ruch towarowy odbywa się sporadycznie. Na terenie miejscowości gminnej Milanów znajduje się nieczynna, w bardzo złym stanie technicznym, stacja kolejowa.

8.3. Komunikacja publiczna

Obsługa komunikacyjna obszaru gminy odbywa się głównie poprzez połączenia autobusowe z miastami Parczew i Radzyń Podlaski. Usługi w zakresie zbiorowego przewozu osób świadczone są przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Radzynie Podlaskim oraz przez przewoźników prywatnych. Dostęp do komunikacji zbiorowej posiadają miejscowości: Milanów, Cichostów, Okalew, Kopina, Kostry, Mogiłki, Czeberaki, Rudzieniec, Rudno i Radcze. Przy obecnym rozwoju środków komunikacji indywidualnej i niewielkim popycie na usługi przewozowe, stan obsługi komunikacyjnej terenu gminy w zakresie komunikacji zbiorowej należy uznać za wystarczający.

8.4. Drogi rowerowe

Na obszarze gminy brak jest dróg rowerowych zarówno specjalnie wydzielonych, jak i usytuowanych w istniejących pasach drogowych.

9. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

9.1. Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie mieszkańców gminy w wodę odbywa się głównie poprzez gminny system wodociągów grupowych. Do sieci wodociągowej liczącej 75,9 km podłączonych jest 1 202 budynków mieszkalnych. Tylko dwie wsie: Zieleniec i Rudzieniec o rozproszonej i najmniej licznej zabudowie w gminie nie posiadają dostępu do sieci wodociągowej. Na obszarze tym zapotrzebowanie na wodę pokrywane jest z indywidualnych ujęć wody (z płytkich studni kopalnych oraz wierconych).

Wskaźnik zwodociągowania gminy liczony udziałem procentowym osób korzystających z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie mieszkańców wynosi 86,5 % i jest wyższy od wartości, jakie się odnotowuje w powiecie, województwie oraz kraju. W przypadku analizy obszarów wiejskich, do których zalicza się obszar gminy Milanów, wskaźnik ten jest niższy jedynie od wskaźnika dla obszarów wiejskich w kraju. Szczegółowe dane obrazuje poniższa tabela.

Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2009 r.

Obszar	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	Wskaźnik zwodociągowania [%]
Gmina Milanów	3528	86,5
powiat parczewski ogółem / obszar wiejski	27 787 / 19 571	77,4 / 75,8
woj. lubelskie ogółem / obszar wiejski	1 738 920 / 797 426	80,6 / 69,1
kraj ogółem / obszar wiejski	33 296 693 / 11 126 225	87,2 / 74,7

Źródła: Bank Danych Lokalnych GUS

Na obszarze gminy funkcjonują 2 wodociągi grupowe z dwoma ujęciami i stacjami uzdatniania wody:

- we wsi Milanów, Kopina, Kostry, Czeberaki, Mogiłki, Cichostów, Kolonia Cichostów, Okalew - z ujęciem w Milanowie,
- we wsi Rudno I, II i III, Radcze - z ujęciem w Rudnie.

Ujęcia wody w formie studni głębinowych zlokalizowane w Milanowie i w Rudnie posiadają zabezpieczone strefy ochrony bezpośredniej (ogrodzenie w promieniu 8-10 m). Nie posiadają natomiast stref ochrony pośredniej ze względu na korzystne warunki hydrogeologiczne terenów ujęć. Wydajność ujęć wody zgodnie z pozwoleniami wodnoprawnymi znacznie przewyższają odnotowywane w ostatnich latach zużycie. Sieć z ujęciem wody w Rudnie obsługuje również tereny dwóch sąsiednich gmin: Komarówki Podlaskiej i Rososzy.

Stan techniczny sieci wodociągowej jest dobry. Obecnie brak jest planów rozbudowy sieci wodociągowej. Niemniej wskazane jest doprowadzenie sieci wodociągowej do wsi: Zieleniec i Rudzieniec oraz realizacja innych odcinków sieci służących osiągnięciu 100 % wskaźnika zwodociągowania obszaru gminy.

9.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Na terenie gminy brak jest zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej. Gospodarka ściekowa opiera się na bezodpływowych zbiornikach na ścieki okresowo wybieranych i wywożonych do oczyszczalni ścieków zlokalizowanych poza obszarem gminy (w gminie Parczew) oraz niewielkiej liczby (kilku instalacji) indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków.

Dla ochrony czystości wód, poprawy warunków areosanitarnych i życia mieszkańców niezbędna jest budowa na terenie gminy oczyszczalni ścieków i systemu kanalizacji sanitarnej.

9.3. Gospodarka odpadami komunalnymi

Odpady na terenie gminy stanowią głównie odpady komunalne, z których ok. 80 % to odpady z gospodarstw domowych. Tylko część z nich trafia na składowisko odpadów. Większa część jest spalana, kompostowana lub wywożona na dzikie wysypiska.

Po zamknięciu gminnego składowiska odpadów w Cichostowie, obecnie na terenie gminy brak jest czynnego składowiska odpadów.

Gospodarka odpadami komunalnymi oparta jest na zbiórce odpadów do indywidualnych oraz zbiorczych kontenerów zlokalizowanych przy obiektach użyteczności publicznych, a następnie składowaniu ich na składowiskach zlokalizowanych w sąsiednich gminach. Na terenie gminy nie funkcjonuje selektywna zbiórka odpadów.

W zakresie poprawy stanu gospodarki odpadami komunalnymi wskazany jest rozwój systemu zbiórki, segregacji i unieszkodliwiania odpadów.

9.4. Gazownictwo

Przez obszar gminy przebiega gazociąg średniego ciśnienia DN 315/280/250 relacji Biała - Wołyń - Milanów - Parczew o łącznej długości 37,0 km. Długość sieci na terenie gminy Milanów to 11,1 km. Istniejącą w obrębie miejscowości Milanów sieć rozdzielczą

stanowi sieć średniego ciśnienia. Dostęp do gazu z sieci posiada niewielka część miejscowości. W 2009 r. liczba osób korzystających z sieci wynosiła 14.

Wskaźnik gazyfikacji gminy wyrażony procentowym udziałem ludności korzystającej z sieci gazowej do ogólnej liczby ludności jest bliski wartości zerowej. W całym powiecie parczewskim jedynie przez gminę Milanów oraz gminę i miasto Parczew przebiega sieć gazowa.

Dla poprawy warunków życia oraz zmniejszenia negatywnego oddziaływania na środowisko wynikającego z powszechnego stosowania przez mieszkańców pieców opalanych paliwem stałym, w tym węglem kamiennym, wskazany jest rozwój na terenie gminy sieci gazowej.

Ludność korzystająca z sieci gazowej w 2009 r.

Obszar	Ludność korzystająca z sieci gazowej [osoba]	Wskaźnik gazyfikacji [%]
Gmina Milanów	6	0,02
powiat parczewski ogółem / obszar wiejski	20 / 6	0,06 / 0,02
woj. lubelskie ogółem / obszar wiejski	842 351 / 150 111	39,0 / 13,0
kraj ogółem / obszar wiejski	20 080 201 / 3 062 584	52,6 / 20,6

Źródła: Bank Danych Lokalnych GUS

9.5. Elektroenergetyka

Zabudowa na obszarze gminy w 100 % posiada dostęp do energii elektrycznej. Zasilanie poszczególnych miejscowości gminy w energię elektryczną następuje poprzez linie średniego napięcia (SN), stacje transformatorowe 15/04 kV oraz sieci niskiego napięcia 0,4 kV (nN). Najbliżej zlokalizowana stacja transformatorowa WN/SN (110/15 kV) znajduje się w gminie Parczew. Przez obszar gminy Milanów przebiega linia wysokiego napięcia 110 KV relacji Parczew - Kolonia Wisznice w gminie Wisznice.

Obecnie nie dostrzega się niedoboru energii elektrycznej na terenie gminy. Każdy indywidualny odbiorca może zostać podłączony do sieci. W dłuższej perspektywie, w związku z pogarszającym się stanem technicznym, sieć będzie wymagać niezbędnych remontów i modernizacji. W ostatnich latach częściowej przebudowie i zmodernizowaniu poddana została sieć w miejscowości Milanów.

9.6. Gospodarka ciepła

Gospodarka ciepła na terenie gminy bazuje na indywidualnych źródłach ciepła opalanych głównie paliwem stałym (drewnem, węglem kamiennym).

9.7. Odnawialne Źródła Energii

Dla obszaru województwa lubelskiego został sporządzony przez samorząd województwa „Wojewódzki Program Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego”. Zgodnie z jego treścią gmina Milanów należy do obszarów o przeciętnym potencjale dla rozwoju energetyki ze źródeł odnawialnych w regionie.

Obszar gminy nie należy do zasobnych pod względem możliwości pozyskiwania wiatru do celów energetycznych, zaliczony jest do tzw. strefy korzystnej – III, dla której energia użyteczna wiatru, liczona na wysokości 30 m nad poziomem gruntu, dla terenu o klasie szorstkości „0-1” (teren otwarty z nielicznymi niskimi przeszkodami, płaski lub nieznacznie pofalowany), oszacowano na ponad 1 000 kWh/m²/rok.

W zakresie wielkości potencjału dla pozyskiwania energii słonecznej gmina Milanów położona jest w rejonie wschodnim – R II – o najwyższych w regionie sumach rocznego promieniowania słonecznego i rocznych zasobach przekraczających 950 kWh/m².

Największe możliwości rozwoju energetyki odnawialnej w gminie mogą być związane z biomasą. Dobre warunki glebowe dla rozwoju rolnictwa na cele żywnościowe stanowią również istotny potencjał dla celowych upraw roślin energetycznych przeznaczonych do produkcji biogazu rolniczego np. kukurydzy. Warunkiem optymalnego wykorzystania potencjału gminy jest utrzymanie właściwej proporcji i zmienności upraw roślin energetycznych i roślin przeznaczonych na cele żywnościowe. Z powodu korzystnych warunków dla produkcji rolnej nie jest wskazana uprawa roślin wieloletnich. Zgodnie z treścią Programu na terenie gminy funkcjonowała kotłownia opalana słomą. Szczególnym potencjałem dla produkcji biogazu na terenie gminy jest istniejąca gorzelnia.

W przypadku energetyki wodnej i geotermalnej gmina nie posiada potencjału, który umożliwiłby rozwój energetyki w oparciu o te źródła.

Lokalizacja obiektów energetyki odnawialnej, oprócz istnienia odpowiednich wymienionych powyżej zasobów środowiska, uwarunkowana jest wieloma innymi czynnikami, między innymi skalą oddziaływania na: elementy przyrody ożywionej, krajobraz, obiekty i obszary ochrony prawnej i planistycznej, zabudowę mieszkaniową i inną. Istotnym elementem lokalizacji tego typu inwestycji jest dostępność do odpowiedniej infrastruktury technicznej, w tym głównie zapewniającej odbiór wyprodukowanej energii, bądź biogazu tj. linii energetycznych o odpowiednich parametrach i napięciu oraz rozdzielczych sieci gazowych.

Mając na uwadze wyżej wymienione uwarunkowania rozwoju energetyki odnawialnej na terenie gminy Milanów jest ograniczony.

9.8. Telekomunikacja

Na terenie gminy Milanów głównym operatorem świadczącym usługi telekomunikacyjne dla abonentów telefonii przewodowej jest Telekomunikacja Polska S.A. Obok telefonii przewodowej rozwija się również łączność za pośrednictwem telefonii komórkowej. Cały obszar gminy objęty jest zasięgiem wszystkich funkcjonujących w Polsce operatorów sieci komórkowej (GSM/GPRS).

Dostęp do Internetu mieszkańcom gminy zapewnia TP S.A. oraz w niektórych miejscowościach również operatorzy lokalni. Urząd gminy oraz inne gminne obiekty użyteczności publicznej posiadają dostęp do szerokopasmowych łączy..

Gmina Milanów, podobnie jak i całe województwo lubelskie, należy do obszaru objętego realizowanym przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego projektem „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej”, którego celem na poziomie województwa lubelskiego jest zapewnienie do końca 2013 roku dostępu do usług szerokopasmowych dla 90 % mieszkańców i 100 % instytucji publicznych i przedsiębiorców. W ramach projektu na obszarze całego województwa przewiduje się realizację wydajnej światłowodowej sieci szerokopasmowej szkieletowej i dystrybucyjnej z węzłami szkieletowymi i dystrybucyjnymi. Na obszarze gminy w miejscowości Rudno przewiduje się realizację punktu dystrybucyjnego (węzła dystrybucyjnego). Oprócz sieci dystrybucyjnej na terenie gminy w południowej jej części planowany jest przebieg niewielkiego odcinka sieci szkieletowej.

10. STAN PRAWNY GRUNTÓW

Gmina Milanów zajmuje powierzchnię około 11 671 ha. Według danych ewidencyjnych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii na dzień 01.01.2010 r. struktura użytkowania terenu gminy przedstawiała się następująco:

Rodzaj użytkowania		Powierzchnia	Udział w ogólnej powierzchni
Użytki rolne:		9 102 ha	77,99 %
	grunty orne	6 582 ha	
	sady	95 ha	
	łąki trwałe	1755 ha	
	pastwiska trwałe	288 ha	
	grunty rolne zabudowane	262 ha	
	grunty po rowami	120 ha	
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione:		2 154 ha	18,45 %
	lasy i grunty leśne	2 077 ha	
	grunty zadrzewione i zakrzewione	77 ha	
Grunty zabudowane i zurbanizowane:		318 ha	2,72 %
	tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	8 ha	
	tereny komunikacyjne	309 ha	
	drogi	267 ha	
	tereny kolejowe	42 ha	
	użytki kopalne	1 ha	
Grunty po wodami:		47 ha	0,40 %
	powierzchniowymi płynącymi	36 ha	
	powierzchniowymi stojącymi	11 ha	
Użytki ekologiczne		8 ha	0,07 %
Tereny pozostałe		7 ha	0,06 %
Nieużytki		36 ha	0,31 %

W strukturze własności gruntów dominującą formą pozostają grunty osób fizycznych zajmujące powierzchnię nieco ponad 9 tys. ha (78 % powierzchni ogólnej). Są to głównie grunty orne (ok. 6,2 tys. ha) oraz łąki trwałe i pastwiska (ok. 1,9 tys. ha), użytki leśne (ok. 0,6 tys. ha) i pozostałe (0,3 tys. ha). Grunty stanowiące własność Skarbu Państwa zajmują powierzchnię ok. 2,2 tys. ha (19 % ogólnej powierzchni), z czego największą powierzchnię zajmują grunty Lasów Państwowych zajmujące ok. 1,5 tys. ha i w przeważającej części zajmują je użytki leśne oraz grunty zadrzewione i zakrzewione (96 %). Grunty komunalne stanowią nieco ponad 200 ha tj. 1,8 % powierzchni gminy.

11. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I MIENIA

Na obszarze gminy nie występują zagrożenia bezpieczeństwa ludności i mienia. istotne z punktu widzenia zagospodarowania terenu i wymagające zmiany przeznaczenia określonych terenów lub zasad zagospodarowania.

Najistotniejszymi zagrożeniami są zagrożenia komunikacyjne związane z ruchem drogowym odbywającym się przez tereny zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej. Przewóz materiałów niebezpiecznych, który na terenie gminy odbywa się przede wszystkim drogą krajową nr 63, z uwagi na właściwie brak zabudowy położonej bezpośrednio przy drodze, nie stanowi znaczącego zagrożenia.

12. OBSZARY NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Na obszarze gminy nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych.

13. OBSZARY UDOKUMENTOWANYCH ŻŁÓŻ KOPALIN ORAZ TERENY GÓRNICZE

Na obszarze gminy nie zostały wyznaczone tereny górnicze oraz nie występują udokumentowane złoża kopalin.

14. WYMAGANIA OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Na obszarze gminy nie zostały wyznaczone obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w myśl przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne [Dz. U. z 2001 r. Nr 115 poz. 1229, z późn. zm.]

Jedynym obszarem występowania zjawisk powodziowych w gminie Milanów jest fragment doliny Piwonii Milanów - okresowo zalewany wodami rzecznyymi w czasie wezbrań. Tereny te nie są zabudowane, stanowią je łąki i obniżenia terenu z płytko występującymi wodami gruntowymi. Niekorzystne warunki geologiczno-inżynierskie powodują, iż teren ten nie jest przydatny pod realizację zabudowy.

15. GŁÓWNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

Rozwój przestrzenny gminy Milanów jest i powinien być ściśle powiązany z uwarunkowaniami przyrodniczymi, gospodarczymi oraz demograficzno-społecznymi.

Gospodarowanie przestrzenią powinno pozytywnie wpływać na stan i jakość środowiska m.in. poprzez takie działania, jak: ograniczanie emisji zanieczyszczeń i podnoszenie bioróżnorodności przy pomocy różnych form ochrony prawnej i planistycznej. Rozwój nowych struktur przestrzennych powinien uwzględniać zapotrzebowanie na nowe tereny inwestycyjne z przeznaczeniem na rozwój osadnictwa oraz istniejących i nowych form działalności gospodarczych. Wyznaczanie nowych terenów inwestycyjnych powinno w szczególności uwzględniać uwarunkowania przyrodnicze, środowiskowe oraz infrastrukturalne. Lokalizacja nowych funkcji wymaga uwzględnienia funkcji terenów sąsiednich, analizy kolizyjności oraz przedsięwzięcia środków w formie stosownych zapisów ograniczających ewentualne niekorzystne oddziaływanie nowej funkcji na tereny już istniejącego zainwestowania.

Analizując stan zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów należy uznać, iż największy wpływ na rozwój przestrzenny mają uwarunkowania środowiskowe, w tym przyrodnicze. Warunki fizjograficzne rozwoju osadnictwa na terenie gminy ocenia się jako dobre. Wpływa na to stosunkowo wysoki udział terenów o korzystnych dla osadnictwa warunkach gruntowo-wodnych (nośność gruntów, poziom wód gruntowych) oraz klimatyczno-zdrowotnych (stagnacja chłodnego i wilgotnego powietrza, częste mgły), które oszacowano na ok. 75 % powierzchni gminy.

Ograniczeniami w rozwoju osadnictwa, oprócz występowania terenów leśnych, są dna dolin rzek, obniżenia terenu oraz zmeliorowane tereny łąk. Obszary te zaliczane są do najcenniejszych elementów środowiska przyrodniczego gminy. Tereny położone w sąsiedztwie dolin rzek i obniżeń powytopiskowych charakteryzują się występowaniem wody gruntowej na głębokości 1,0 – 2,0 m pod powierzchnią terenu, niekorzystnym klimatem oraz występowaniem gleb pochodzenia organicznego – gruntach nienośnych i słabonośnych, które jednocześnie są glebami chronionymi. Wszystkie te uwarunkowania wykluczają możliwość ich zabudowywania. Pozostałe obszary gminy charakteryzują się odpowiednimi dla rozwoju osadnictwa warunkami gruntowo-wodnymi (grunty nośne, woda gruntowa głębiej niż 2,0 m p.p.t.) oraz korzystnymi warunkami klimatyczno-zdrowotnymi.

Do innych istotnych uwarunkowań środowiskowych rozwoju przestrzennego gminy Milanów należy zaliczyć duże obszary występowania gleb chronionych, tj. gleb organicznych oraz gleb mineralnych o klasach bonitacyjnych I-III.

Część II

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY MILANÓW

1. FUNKCJE GMINY I CELE ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

Podstawowym obowiązującym dokumentem określającym wizję rozwoju gminy jest Strategia Rozwoju Gminy Milanów na lata 2007-2013. Dokument ten wskazał liczne bariery i potencjały rozwojowe gminy. Do najistotniejszych problemów rozwojowych gminy zaliczone zostało: procesy wyludniania się, niska jakość kapitału ludzkiego, słabo rozwinięta przedsiębiorczość, niska dochodowość gospodarstw rolnych, niska atrakcyjność inwestycyjna i turystyczna oraz niedostateczny stan rozwoju infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Do największych szans rozwojowych gminy Strategia zaliczyła:

- rozwój turystyki (budowa infrastruktury i produktów turystycznych),
- modernizacja i postępująca specjalizacja rolnictwa (w tym rolnictwo ekologiczne i specjalistyczne, odnawialne źródła energii).

Powyższe szanse rozwojowe zostały uwzględnione w przyjętej przez Strategię wizji rozwoju Gminy, która oparta została o realizację następujących celów strategicznych:

- poprawa funkcjonowania lokalnej gospodarki,
- poprawa jakości kapitału ludzkiego i społecznego w gminie.

Cele strategiczne zostały uszczegółowione celami operacyjnymi:

- wyposażenie gminy w podstawową infrastrukturę poprawiającą atrakcyjność inwestycyjną gminy,
- zwiększenie dochodowości gospodarstw rolnych,
- rozwój pozarolniczej sfery gospodarki,
- zwiększenie poziomu wykształcenia mieszkańców,
- zwiększenie integracji mieszkańców i kapitału społecznego w gminie.

Ustalenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Milanów zapewniają rozwój podstawowych funkcji:

- rolniczej i obsługi rolnictwa jako podstawowej funkcji gospodarczej,
- administracji i usług publicznych,
- usługowo-produkcyjnej wielokierunkowej,
- mieszkaniowej.

Ponadto, realizując zapisy Strategii, w Studium w szczególności określa się rozwój nowych funkcji gospodarczych:

- rolnictwa energetycznego,
- rekreacji i turystyki.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Milanów jest dokumentem określającym przestrzenny wymiar polityki, zmierzającej do osiągnięcia określonych celów rozwoju gminy, którymi są:

1) cele przyrodnicze i kulturowe:

- zachowanie i ochrona zasobów oraz walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, a w szczególności na obszarach objętych ochroną prawną,
- kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej w nawiązaniu do systemów ekologicznych poprzez ograniczenie przyrostu obszarów zurbanizowanych na terenach otwartych,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki zasobami, zwłaszcza takimi, jak: woda, lasy, przestrzeń,
- rozwijanie funkcji zgodnych z predyspozycjami środowiska przyrodniczego,
- ochronę dziedzictwa kulturowego, połączoną z utrwalaniem korzystnych cech wykształconej struktury funkcjonalno-przestrzennej obszarów zainwestowanych.

2) cele ekonomiczne:

- zapewnienie mieszkańcom, w możliwie największym stopniu, źródeł utrzymania w obrębie gminy poprzez wspieranie działalności gospodarczej, rozwój funkcji wypoczynkowo-turystycznej, rekreacji oraz agroturystyki,
- przyspieszenie rozwoju gminy poprzez tworzenie infrastrukturalnych i ekonomicznych warunków do przyciągania kapitału z zewnątrz.

3) cel społeczny:

- łagodzenie różnic pomiędzy poziomem warunków życia ludności w mieście i na terenach wiejskich, głównie poprzez wyposażenie obszaru w infrastrukturę techniczną oraz zwiększenie ilości obiektów i urzędzeń usługowych stopnia podstawowego.

Powyższe cele będą uzupełnione celami polityki przestrzennej obejmującymi w szczególności:

- 1) poprawę ładu przestrzennego na obszarze gminy oraz sprawnego funkcjonowania układu komunikacyjnego i sieci inżynierskich,
- 2) efektywny rozwój gminy dostosowany do zróżnicowanych przestrzennie uwarunkowań, połączony z przeprowadzeniem restrukturyzacji jego struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Przyjęte funkcje i cele rozwoju przestrzennego są zgodne z celami i działaniami określonymi w Strategii Rozwoju Gminy Milanów na lata 2007-2013.

2. ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW

2.1. Główne kierunki ochrony środowiska i jego zasobów

Za główne kierunki działań mających na celu utrzymanie równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska przyjmuje się:

- utrzymanie istniejącej ochrony prawnej obszarów i obiektów o wysokich wartościach przyrodniczych,
- ochronę lasów oraz zwiększanie lesistości gminy poprzez zalesianie gruntów o małej przydatności dla produkcji rolniczej,
- rozwój infrastruktury ochrony środowiska oraz stosowanie ekologicznych technologii i urządzeń infrastruktury technicznej,
- ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej opartej na gruntach rolnych wysokiej klasy,
- odtwarzanie właściwych stosunków wodnych, zwiększenie zdolności retencyjnej gminy, ochrona wód powierzchniowych i podziemnych,
- prowadzenie polityki sprzyjającej ochronie środowiska przyrodniczego,
- łagodzenie skutków niewłaściwego korzystania ze środowiska.

2.2. Ochrona głównych elementów i zasobów środowiska

Ochrona powietrza, ochrona przed hałasem i ochrona powierzchni ziemi

W ramach działań w zakresie ochrony powietrza należy dążyć do ograniczenia spalania w kotłowniach i paleniskach domowych paliw stałych emitujących do atmosfery szkodliwe gazy i pyły, zastępując je paliwami ekologicznymi. W tym celu należy również dążyć do budowy sieci infrastruktury gazowej oraz w przypadku zrealizowania elektrociepłowni biogazowej (biogazowni rolniczej) budowy sieci ciepłowniczej.

Dla ochrony przed hałasem należy w możliwym stopniu ograniczać lokalizację zabudowy mieszkaniowej wzdłuż tras komunikacji drogowej o wzmożonym ruchu – drogi krajowej nr 63 oraz drogi wojewódzkiej nr 813. Dla zapewnienia jak najlepszego standardu akustycznego środowiska działania inwestycyjne na poszczególnych terenach muszą być podejmowane zgodnie obowiązującymi przepisami odrębnymi dotyczącymi dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Na terenach produkcyjnych, produkcyjno-usługowych, usługowych, zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy usługowej, należy stosować rozwiązania techniczne ograniczające negatywne oddziaływanie (np. hałas, zanieczyszczenia pyłowe) na istniejącą zabudowę chronioną (budownictwo mieszkalne).

Ochrona powierzchni ziemi powinna przede wszystkim polegać na ograniczeniu eksploatacji złóż kruszyw naturalnych, ograniczając nadmierne przekształcenia powierzchni terenu, rekultywowaniu wyrobisk poeksploatacyjnych oraz na likwidowaniu nielegalnych składowisk odpadów.

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

Wody powierzchniowe i podziemne należy chronić przed zanieczyszczeniem poprzez:

- wyposażenie obszarów zwartej zabudowy w sieci infrastruktury kanalizacyjnej z odprowadzeniem do oczyszczalni ścieków, a obszarów o rozproszonej zabudowie w indywidualne ekologiczne oczyszczalnie,
- eliminację punktów zrzutów ścieków nieoczyszczonych do wód powierzchniowych lub gruntu,
- zachowanie i ochronę przed zasypywaniem i zanieczyszczeniem oczek śródlęśnych i śródpolnych,
- zachowanie drożności systemu kanałów oraz rowów i urządzeń melioracyjnych,
- ograniczenie do niezbędnego minimum stosowania chemicznych środków ochrony roślin na obszarach łąk, dolin i obniżeń terenu oraz nasadzania roślinności stanowiącej barierę biogeochemiczną,
- zachowanie wzmożonego nadzoru sanitarnego wokół ujęć wód głębinowych - według obowiązujących zakazów i nakazów zapisanych w pozwoleniach wodno-prawnych, które dodatkowo wyznaczają granice stref ochrony wokół tych ujęć.

Celem zwiększenia retencyjności i poprawy stosunków wodnych gminy proponuje się budowę zbiornika wodnego małej retencji we wsi Kopina, zasilanego przez rzekę Piwonię, Milanów, jazu na Kanale Wieprz-Krzna w miejscowości Radcze, a także udrożnienie koryta rzeki Pivonii Milanów i budowę systemu nawodnień w miejscowości Milanów – ujętych w „Aktualizacji programu małej retencji dla woj. lubelskiego”.

Ochrona gleb

Gleby o najwyższych wartościach produkcyjnych (I-III klasa bonitacyjna) oraz gleby organiczne związane z dolinami rzek i obniżeniami terenu podlegają ochronie przed zmianą przeznaczenia terenu na cele nierolnicze zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 1995 r. nr 16, poz. 78 z późn. zm.). W Studium zaleca się rolnicze użytkowanie gleb o wysokiej przydatności dla produkcji rolniczej oraz zachowanie wysokiej kultury rolnej.

Ochrona dolin rzecznych

Doliny rzeczne oraz obniżenia terenu charakteryzujące się walorami przyrodniczymi i niekorzystnymi dla lokalizacji osadnictwa warunkami fizjograficznymi obejmuje się ochroną przed zainwestowaniem. Na obszarach tych zaleca się:

- pozostawienie dolin, jako terenów otwartych tj.: wyłączenie ich z zabudowy i nie tworzenie przegród utrudniających spływ wody,
- nieprzekształcanie trwałych użytków zielonych w grunty orne,
- zachowanie istniejących zadrzewień, zakrzewień i zarośli,
- zapewnienie przepustów w nasypach kolejowych i drogowych oraz utrzymanie ich drożności w celu umożliwienia migracji fauny i flory,
- ograniczenie stosowania chemicznych środków ochrony roślin – w szczególności środków toksycznych dla ludzi o długim okresie karencji – na terenach przyległych do cieków wodnych w pasie 100 m od brzegów.

Ochrona lasów

Zasady zachowania, ochrony i powiększania zasobów leśnych oraz zasady gospodarki leśnej, w powiązaniu z innymi elementami środowiska i z gospodarką narodową, określa ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t. j. Dz. U. z 2005 r. Nr 45 poz. 435 z późn. zm.). Lasy występujące na terenie gminy podlegają ochronie przed zmianą przeznaczenia terenu na cele nieleśne zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t. j. Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266 z późn. zm.). Wskazane jest zachowanie leśnego użytkowania obszarów leśnych. Część kompleksów leśnych posiada status lasów ochronnych, dla których obowiązują szczególne zasady gospodarki leśnej określone w Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki.

Siedliska przyrodnicze w lasach podlegają ochronie na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (Dz. U. z 2001 r., nr 92, poz. 1029).

Zgodnie z ustawą o lasach, trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu lub uproszczonego planu urządzenia lasu, z uwzględnieniem w szczególności następujących celów:

- zachowania lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą,
- ochrony lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody lub lasów szczególnie cennych ze względu na: zachowanie różnorodności przyrodniczej i leśnych zasobów genetycznych, walory krajobrazowe oraz potrzeby nauki,
- ochrony gleb i terenów szczególnie narażonych na zanieczyszczenie lub uszkodzenie oraz o specjalnym znaczeniu społecznym,
- ochrony wód powierzchniowych i głębinowych, retencji zlewni, w szczególności na obszarach wododziałów i na obszarach zasilania zbiorników wód podziemnych,
- produkcji, na zasadzie racjonalnej gospodarki, drewna oraz surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu.

Ochrona surowców mineralnych

Na obszarze gminy nie przewiduje się eksploatacji surowców naturalnych. Nielicznie występujące tereny poeksploatacyjne należy zrekułtywować w kierunku rolnym, leśnym lub wodnym. Kierunek rekułtywacji powinien być dobrany w taki sposób, aby harmonizował i wzbogacał charakter istniejącego krajobrazu.

Ochrona krajobrazu naturalnego

W ramach działań w zakresie ochrony krajobrazu naturalnego należy utrzymać w dotychczasowym użytkowaniu zadrzewienia śródpolne, przydrożne, nad ciekami (ze względu na ich znaczenie ekologiczne i krajobrazowe) oraz otaczać wysoką zielenią obiekty dysharmonijne z otoczeniem.

Ochrona przyrody

W ramach ochrony przyrody wymaga się:

- utrzymania istniejącej ochrony prawnej obszarów i obiektów o wysokich wartościach przyrodniczych,
- objęcia ochroną planistyczną najcenniejszych obszarów przyrodniczych,
- ochrony terenów leśnych przed zmianą przeznaczenia na cele nieleśne,
- zachowania roślinności łąkowej w dolinach rzecznych,
- zachowania stanowisk roślin rzadkich i chronionych,
- wprowadzenia zalesień tworzących i wzmacniających powiązania ekologiczne obszarów,
- zachowania drożności korytarzy ekologicznych,
- eliminowania barier utrudniających migrację fauny i flory.

2.3. Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego

Obszary i obiekty objęte ochroną prawną

W stosunku do form ochrony przyrody, obowiązują ustalenia zawarte w wymienionych poniżej aktach prawnych, mocą których objęto ochroną elementy środowiska przyrodniczego zlokalizowane na terenie gminy Milanów.

Obszarami i obiektami objętymi ochroną prawną na podstawie ustawy o ochronie przyrody na terenie gminy są:

- **Rezerwat „Czarny Las”** – o powierzchni 15,96 ha, utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dn. 21 września 1981 roku w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (MP Nr 26, poz.231),

Na obszarze rezerwatu zabrania się:

- wycinania drzew i pobierania użytków drzewnych z wyjątkiem przypadków uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rezerwatowego,
- zbioru owoców i nasion drzew, krzewów, ziół leczniczych oraz innych roślin, z wyjątkiem nasion na potrzeby odnowienia lasu,
- pozyskiwania ściółki leśnej, żywicy i trawy oraz pasania zwierząt gospodarskich,
- niszczenia lub uszkodzenia drzew i innych roślin,
- polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia gniazd, wybierania jaj i piskląt wszystkich gatunków ptaków,
- zanieczyszczania wody i terenu, wznecania ognia oraz zakłócania ciszy,
- niszczenia gleb oraz pozyskiwania kopalin,
- stosowania wszelkich środków chemicznych,
- zmiany stosunków wodnych naruszających warunki ekologiczne rezerwatu,
- umieszczania tablic, napisów i innych znaków, z wyjątkiem tablic i znaków związanych z ochroną rezerwatu,
- wznoszenia budowli oraz zakładania lub budowy urządzeń komunikacyjnych i innych urządzeń technicznych,
- przebywania na terenie rezerwatu poza miejscami wyznaczonymi.

- **Specjalny obszar ochrony siedlisk PLH060002 „Czarny Las”** o powierzchni 19,8 ha, zatwierdzony Decyzją Komisji Europejskiej w 2007 roku. Dla terenu wchodzącego w skład obszaru Natura 2000 ustala się zakaz podejmowania działań mogących pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także wpływać negatywnie na gatunki, dla których ochrony powołano obszar Natura 2000.
- **Użytki ekologiczne.** Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 163 Wojewody Lubelskiego z dn. 19.07.2002 r. w sprawie uznania obszarów za użytki ekologiczne na terenie województwa lubelskiego (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 80, poz. 1720) w gminie Milanów status użytków ekologicznych posiadają zlokalizowane na terenie Leśnictwa Czarny Las śródleśne bagna o powierzchni 0,65 ha i 7,28 ha.

W stosunku do użytku ekologicznego obowiązują zakazy:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu,
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby.

- **Pomniki przyrody:**

- 1) aleja lipowa: 104 lipy drobnolistne w parku zabytkowym w Milanowie (Orzeczenie Nr 3 Dyrektora Wydziału Rolnictwa Urzędu Wojewódzkiego z 22.10.1977),
- 2) 1 jesion wyniosły w parku zabytkowym w Milanowie (Orzeczenie Nr 6/86 Wojewody Białą Podlaską z 10.01.1986r.),
- 3) 3 modrzewie europejskie w parku zabytkowym w Milanowie (Orzeczenie Nr 6/86 Wojewody BP 10.01.1986r. i Nr 2/85 28.01.1985r.),
- 4) 1 lipa drobnolistna na cmentarzu parafialnym w miejscowości Radcze (Zarządzenie Nr 20 Wojewody BP z 20.12.1986r.),
- 5) 5 dębów szypułkowych na uroczysku Raj, Leśnictwo Czarny Las (Rozporządzenie Nr 1 Wojewody BP z 22.10.1990, Rozporządzenie Nr 27 Wojewody BP z 28.12.1995r.),
- 6) 1 lipa drobnolistna przy drodze w miejscowości Cichostów (Rozporządzenie Nr 60 Wojewody BP z 30.12.1993r.).

W stosunku do pomników przyrody w celu ich ochrony obowiązuje zachowanie zasad zagospodarowania:

- zakaz niszczenia i uszkodzenia drzew oraz przekształcania w sposób zagrażający drzewu terenu w bezpośrednim jego sąsiedztwie,
- zakaz umieszczania tablic reklamowych na drzewach,
- realizację obiektów liniowych infrastruktury technicznej należy prowadzić bez użycia sprzętu mechanicznego, w sposób gwarantujący nie uszkodzenie układu korzeniowego drzewa.

W granicach gminy Milanów wskazano **lasy ochronne** (wodochronne i drzewostany nasienne) o łącznej powierzchni 364,5 ha. Lasy ochronne podlegają ochronie na podstawie art. 16 pkt 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. Nr 101, poz. 444, z 1992 r. z późniejszymi zmianami). Warunki oraz zasady ochrony zgodnie z przepisami odrębnymi.

Ochrona planistyczna obszarów

Ochroną planistyczną ustanawia się **System Przyrodniczy Gminy**, którego granice zostały określone na rysunku Studium, obejmujący:

- Obszar Węzłowy (las Myślatyna, Milanów, Rudzieniec, Czarny Las), w skład którego wchodzi rezerwat „Czarny Las”,
- Węzeł Ekologiczny „Las Brzeziny”,
- Obszary Łącznikowe, które tworzą korytarze ekologiczne - doliny Żarnicy, doliny Piwonii Milanów, kompleksów leśnych: Kulik, Okalew, Szpakowizna oraz łąk w okolicach Cichostowa i Okalewa; korytarze te stanowią zarówno połączenie z wewnętrznymi obszarami węzłowymi, jak i z obszarami położonymi poza gminą; pełnią one istotną funkcję w procesie przewietrzania terenu, a także są miejscem migracji zwierząt.

Tereny stanowiące element Systemu Przyrodniczego Gminy powinny być zagospodarowane w sposób gwarantujący zachowanie ich funkcji ekologicznych, w szczególności poprzez:

- zakazy:
 - składowania odpadów komunalnych, przemysłowych i energetycznych, lokalizacji wylewisk gnojowicy i nieczystości oraz grzebowisk zwierząt,
 - tworzenia nowych nasypów ziemnych usytuowanych poprzecznie do osi korytarzy bez uwzględnienia budowy przejść i przepustów dla zwierząt i nie związanych z realizacją inwestycji celu publicznego,
 - lokalizacji nowej zabudowy kubaturowej z wyłączeniem terenów istniejących siedlisk oraz obiektów służących gospodarce leśnej,
 - eksploatacji surowców mineralnych,
- nakazy:
 - likwidacji obiektów destrukcyjnych,
 - poszerzenia (lub wykonywania) przepustów przecinających korytarze w istniejących (lub projektowanych) nasypach drogowych i kolejowych,
 - budowy przejść i przepustów dla zwierząt dla nowych inwestycji liniowych przechodzących przez korytarze ekologiczne,
- zalecenia:
 - kształtowania i wzmocnienia pasmowych struktur przyrodniczych (łąk, zadrzewień),
 - restytucji użytków zielonych kosztem gruntów ornych,
 - renaturyzacja dolin rzecznych,
 - nie wskazana jest zmiana użytków leśnych na inne cele,
 - prowadzenia dróg po estakadach.

Na obszarze Systemu Przyrodniczego Gminy dopuszcza się lokalizację dróg rowerowych oraz infrastruktury im towarzyszącej, ścieżek pieszych i urządzeń służących turystyce i rekreacji.

W obszarach tworzących System Przyrodniczy Gminy jako podstawową zasadę zagospodarowania przyjmuje się zasadę ochrony wartości i walorów przyrodniczych, której należy podporządkować wszelką działalność na tych obszarach.

3. ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Na mocy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) ochrona zabytków polega m.in. na zapobieganiu zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków i uwzględnieniu zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (art. 4 pkt 2 i 6), a opieka nad zabytkami polega m.in. na zabezpieczeniu i utrzymaniu zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie, a także korzystaniu z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości (art. 5 pkt 3 i 4).

Stosownie do art. 19 ust. 1 w/w ustawy ochroną w szczególności objęte są:

- zabytki wpisane do rejestru zabytków,
- zabytki nieruchome znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków,
- parki kulturowe.

3.1. Obiekty podlegające ochronie prawnej i planistycznej

W wykazie zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 84 z 2010 r., poz. 1552) znajdują się:

KOPINA

- Zespół dworsko-parkowy (A/499) obejmujący:
 - dwór drewniany z 1936-1939 r.,
 - piwnicę murowaną z początku XX w.,
 - park krajobrazowy z końca XIX w.

MILANÓW

- Zespół kościoła parafialnego p.w. Niepokalanego Poczęcia N.M.P (A/1370), obejmujący:
 - kościół rzymsko-katolicki, murowany, z 1861-1871 r.,
 - plebanię murowaną, z ok. 1920 r.,
 - otaczający drzewostan.
- Założenie dworsko-ogrodowe z zespołem gorzelni (A/1371):
 - dwór murowany z ok. 1872 r.,
 - park z alejami dojazdowymi,
 - oficyna murowana z 1870-1875 r.,
 - stajnia cugowa murowana z 4 ćw. XIX w,
 - oranżeria,
 - gorzelnia murowana, wybudowana przed 1885 r.,
 - magazyn gorzelni murowany, wybudowany przed 1885 r.,
 - dom gorzelnianego.

OKALEW

- Cmentarz wojenny z I wojny światowej wraz z drzewostanem (A/1438), założony w 1914 r.

RADCZE

- Kościół parafialny pw. Św. Mikołaja z otaczającym drzewostanem (A/1394), dawna cerkiew prawosławna murowana z 1895 r.
- Cmentarz unicki wraz z drzewostanem (A/1393), założony w 2 poł. XVIII w. w miejscowości Radcze.

RUDNO

- Kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego z wyposażeniem wnętrza i otoczeniem w granicach cmentarza kościelnego, dzwonnica (A/109).
- Cmentarz epidemiczny wraz z drzewostanem (A/1374), założony w latach 1872-1874.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków podlegają ochronie na podstawie Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162 z późn. zm.). W odniesieniu do tych obiektów obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań konserwatorskich we wszystkich działaniach planistycznych, projektowych i realizacyjnych. Zasady kształtowania przestrzennego i prowadzenia wszelkich inwestycji powinny być podporządkowane wnioskowi i decyzjom konserwatorskim. Dotyczy to również zmiany sposobu zagospodarowania terenu, zmiany sposobu użytkowania obiektów oraz wtórnych podziałów historycznych założeń. Ponadto, obowiązuje:

- zachowanie obiektów w stanie przestrzennie niezmienionym wraz z najbliższym otoczeniem oraz zagwarantowanie ekspozycji zabytku,
- zakaz sytuowania tymczasowej zabudowy i obudowania historycznych obiektów budynkami gospodarczymi i obiektami dysharmonijnymi.

Odkrycie w trakcie prac budowlanych i ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, zobowiązuje inwestora do podjęcia działań zgodnie z art. 32 i 33 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Obiekty i zespoły zabytkowe o wysokich wartościach kulturowych wymagające objęcia ochroną planistyczną:

CICHOSTÓW

- Cmentarz wojenny z I wojny światowej założony w 1915 r.

CZEBERAKI

- Kaplica drewniana wybudowana ok. 1905 r.
- Kapliczka murowana, początek XIX w.
- Kapliczka drewniana, koniec XIX w.
- Szkoła drewniana, początek XX w.

MILANÓW

- Obiekty zlokalizowane na terenie założenia dworsko-ogrodowego z zespołem gorzelni:
 - piwnica ogrodowa murowana, z końca XIX w.,
 - drewnutnia murowana, z końca XIX w.,
 - dom rzadcy drewniany, z lat 60-tych XIX w.,
 - dom administratora drewniany, z lat 60-tych XIX w.,
 - spichlerz murowany, z 1897 i 1924 r.,
 - ośmiorak I drewniany, z ok. 1920 r.,

- ośmiorak II drewniany, z lat 60-tych XIX w.,
- dom oficjalistów murowany, lata 60-tych XIX w.,
- kurnik i wozownia murowane, lata 60-tych XIX w.,
- murowana brama wjazdowa i fragment muru ogrodzeniowego, z 2 poł. XIX w.,
- figura Chrystusa, z ok. 1900 r.,
- pralnia murowana, z 4 ćw. XIX w.,
- Szpital murowany z 3 ćwierć. XIX w.
- Pralnia Szpitalna murowana, z końca XIX w.
- Szkoła Podstawowa murowana, z 1924 r.

OKALEW

- Krzyż kamienny, z 1873 r.

RADCZE

- Krzyż kamienny, z 1873 r.
- Wiatrak koźlak drewniany, z 1921 r.

RUDNO

- Kaplica cmentarna drewniana, z początku XX w.
- Plebania murowana, z I połowy XIX w.
- Remiza murowana, z początku XX w.
- Poczta (nr 170) murowana, z początku XX w.

RUDZIENIEC

- Spichlerz murowany, z przełomu XIX i XX w.
- Obora murowana, z przełomu XIX i XX w.
- Szkoła drewniana, z początku XX w.

Ponadto ochroną planistyczną obejmuje się zabytkowe obiekty budownictwa ludowego tj. drewniane budynki mieszkalne, spichlerze, itp. ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Dla powyższych obiektów i terenów zabytkowych oraz obiektów budownictwa ludowego o wysokich walorach kulturowych ustala się następujące kierunki działania:

- zachowanie, w miarę możliwości, w celu utrzymania tożsamości kulturowej miejsca,
- użytkowanie gwarantujące zachowanie i utrzymanie zabytku,
- odpowiednie zagospodarowanie terenów otaczających zabytek w celu wyeksponowania go w krajobrazie,
- pozyskiwanie inwestorów zainteresowanych zagospodarowaniem i rewaloryzacją obiektów zabytkowych,
- podnoszenie jakości funkcjonalnej i technicznej obiektów,

Gminny program opieki nad zabytkami.

Zgodnie z art. 22 Ustawy o Ochronie Zabytków i Opiece nad Zabytkami gmina winna prowadzić gminną ewidencję zabytków, w której powinny być ujęte zabytki nieruchome wpisane do rejestru, inne zabytki nieruchome z terenu gminy wpisane do wojewódzkiej

ewidencji zabytków oraz inne zabytki nieruchomości wyznaczone przez wójta w porozumieniu z konserwatorem. Gminna ewidencja zabytków będzie podstawą do sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami, w myśl art. 87 ustawy. Ustalenia programu należy uwzględnić w polityce przestrzennej gminy.

3.2. Strefy ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych

Zgodnie z wytycznymi i postulatami konserwatorskimi określono zasady ochrony historycznych układów i obiektów, dla których wyznaczono następujące strefy ochrony konserwatorskiej (oznaczone na rysunku Studium).

Strefa Ścisłej Ochrony Konserwatorskiej – STREFA „A”

Dla objęcia szczególną ochroną terenów i obiektów zabytkowych wyznacza się strefę ochrony konserwatorskiej „A”. Strefa ta obejmuje obiekty zabytkowe gminy wraz z ich otoczeniem wpisane do rejestru zabytków:

- Zespół dworsko-parkowy we wsi Kopina,
- Zespół kościoła parafialnego p.w. Niepokalanego Poczęcia N.M.P w Milanowie,
- Założenie dworsko-ogrodowe z zespołem gorzelni w Milanowie,
- Cmentarz wojenny z I wojny światowej założony w 1914 r. we wsi Okalew,
- Kościół parafialny pw. Św. Mikołaja (dawna cerkiew prawosławna) i cmentarz unicki we wsi Radcze,
- Zespół kościoła parafialnego p.w. Przemienienia Pańskiego oraz cmentarz epidemiczny we wsi Rudno.

W granicach STREFY „A” obowiązują następujące wytyczne:

- zakaz wznoszenia jakichkolwiek obiektów kubaturowych nie związanych bezpośrednio z rewaloryzacją zespołu,
- dopuszcza się rekonstrukcje wcześniej istniejących budynków będących elementami pierwotnego układu przestrzennego,
- zakaz dokonywania podziałów parcelacyjnych,
- zakaz wytyczania nowych ciągów komunikacyjnych,
- nakaz zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania tj. utrzymania istniejącej sieci dróg, alej, szpalerów roślinności wysokiej, osi widokowych i kompozycyjnych, układów stawów i cieków wodnych,
- na obszarze strefy i w odniesieniu do obiektów indywidualnie wpisanych do rejestru zabytków wszelka działalność inwestycyjna i budowlana obejmująca między innymi: prace remontowe, modernizacyjne, porządkowe, wtórne podziały terenu, budowa nowych obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz wycinkę drzew – wymaga pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Strefa Ochrony Konserwatorskiej – STREFA „B”

Swoim zasięgiem obejmuje ona tereny, które stanowią tło dla obiektów zabytkowych o wysokich walorach kulturowych w gminie oraz obszary o zachowanej historycznej strukturze przestrzennej.

Strefą „B” ochrony konserwatorskiej studium obejmuje:

- cmentarz wojenny z I wojny światowej we wsi Cichostów,
- teren kaplicy drewnianej z 1905 r., 2 kapliczek (murowana pocz. XIX w. i drewniana k. XIX w.) oraz szkoły drewnianej z pocz. XX w. w Czeberakach,
- teren szpitala murowanego i pralni szpitalnej murowanej oraz szkoły podstawowej murowanej w Milanowie,
- otoczenie założenia dworsko-ogrodowego z zespołem gorzelni w Milanowie (fragment ogrodu, figura Chrystusa, pralnia oraz inne obiekty wpisane do ewidencji zabytków, *część projektowanej zieleni oznaczonej symbolem ZP*),
- teren krzyża kamienny z 1873 r. w Okalewie,
- teren wiatraka koźlaka drewnianego i kapliczki murowanej we wsi Rudno,
- teren spichlerza murowanego, obory murowanej i szkoły drewnianej we wsi Rudzieniec,
- teren kaplicy cmentarnej drewnianej, plebanii murowanej, remizy murowanej i poczty murowanej we wsi Rudno.

Strefa „B” obejmuje także:

- otoczenie kościoła p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Milanowie,
- otoczenie kościoła parafialnego p.w. Św. Mikołaja we wsi Radcze,
- otoczenie kościoła p.w. Przemienienia Pańskiego we wsi Rudno.

W strefie „B”, w stosunku do obszarów stanowiących tło dla obiektów zabytkowych obowiązują następujące wytyczne:

- zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania tj. utrzymanie istniejącej sieci dróg, alej, szpalerów, osi widokowych i kompozycyjnych,
- nowa zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa powinna nawiązywać sytuacją, skalą, bryłą i artykulacją elewacji do zabudowy zabytkowej, dopuszcza się zabudowę maksymalnie dwukondygnacyjną,
- nowa zabudowa powinna respektować historyczną linię zabudowy oraz usytuowanie obiektów w tradycyjny sposób zagospodarowywania działek (lokalizacja budynków mieszkalnych od strony drogi),
- *w strefie ochrony konserwatorskiej przy zespole dworsko-parkowym w Milanowie na terenach ZP należy wykluczyć zabudowę kubaturową,*
- *wszelka działalność inwestycyjna wymaga opinii służb ochrony zabytków.*

Strefa ochrony ekspozycji zespołu zabytkowego – STREFA „E”

Strefa ta obejmuje obszary stanowiące zabezpieczenie dla właściwego eksponowania obiektów i zespołów obiektów zabytkowych. Strefy oznaczone na rysunku Studium ustala się dla następujących zespołów i obiektów:

- zespół dworsko-parkowy w Kopinie,

- założenie dworsko-ogrodowe w Milanowie,
- kościół parafialny pw. Św. Mikołaja we wsi Radcze,
- kościół p.w. Przemienienia Pańskiego we wsi Rudno.

W strefie „E” obowiązują następujące wytyczne:

- nowe nasadzenia wysoką i zwartą roślinnością nie powinny przesłaniać widoku na obiekt zabytkowy,
- nowopowstałe obiekty kubaturowe nie powinny przesłaniać widoku na obiekt zabytkowy; dotyczy to zwłaszcza wglądu z ciągów komunikacyjnych.

Strefa ochrony zabytkowych układów ruralistycznych – STREFA „R”

Strefa obejmuje:

- część terenów zabudowanych wsi Milanów,
- część terenów zabudowanych wsi Kopina,
- część terenów zabudowanych wsi Rudno,
- część terenów zabudowanych wsi Radcze,
- część terenów zabudowanych wsi Kostry,
- część terenów zabudowanych wsi Czeberaki.

W strefie obowiązują następujące wytyczne:

- utrzymanie historycznego rozplanowania,
- nowa zabudowa powinna nawiązywać sytuacją, skalą, bryłą i artykulacją elewacji do zabudowy historycznej,
- dopuszcza się zabudowę maksymalnie dwukondygnacyjną.

3.3. Ochrona stanowisk archeologicznych

W odniesieniu do zabytków archeologicznych wykazanych w Archeologiczne Zdjęcia Polski obejmuje się je ochroną w granicach ich zasięgu wskazanego na rysunku projektu zmiany studium. W obrębie tych obszarów, wszelka działalność inwestycyjna, związana z prowadzeniem prac ziemnych (kubaturowa, liniowa, drogowa, pozyskiwanie surowców mineralnych) oraz zmiany w użytkowaniu gruntów, wymagają uprzedniego uzgodnienia z Lubelskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków zakresu i rodzaju niezbędnych badań archeologicznych, zgodnie z wymogami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Na terenach planowanej pod inwestycję budowy elektrowni słonecznej w miejscowości Rudno znajduje się stanowisko archeologiczne Rudno 13/18. Wszelkie prace ziemne związane z inwestycją w jego obszarze winny być prowadzone pod nadzorem archeologicznym, po uprzednim uzyskaniu pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

3.4. Kształtowanie harmonijnego krajobrazu kulturowego

W celu kształtowania harmonijnego krajobrazu kulturowego zakłada się:

- kontynuowanie tradycyjnych form osadnictwa,
- utrzymanie regionalno-historycznej skali i struktury jednostek osadniczych,

- skupianie zabudowy na zasadzie dogęszczania istniejącej struktury jednostek osadniczych,
- otaczanie wysoką zielenią zabudowy wiejskiej i obiektów dysharmonijnych,
- preferowanie zabudowy nawiązującej do regionalnej tradycji formy i materiałów elewacyjnych,
- utrzymanie istniejących kapliczek i krzyży przydrożnych,
- wykorzystanie opuszczonych obiektów tradycyjnej zabudowy na cele usługowe (agroturystyka, świetlice wiejskie, gastronomia itp.).

Ponadto, dążąc do zachowania historycznych układów urbanistycznych wsi lubelskiej należy kierować się następującymi wytycznymi:

- w pierwszej kolejności wprowadzać nową zabudowę do już istniejących zespołów, jako uzupełnienie i wymianę substancji budowlanej,
- dopiero w następnej kolejności (przy braku wolnych terenów budowlanych) należy wykorzystywać niezabudowane obszary wyznaczone wcześniej w opracowaniach planistycznych,
- należy powstrzymać procesy związane z rozprzestrzenianiem się budownictwa rozproszonego,
- nowa zabudowa powinna utrzymywać zwartość przestrzenną z zabudową istniejącą tak, by nie powstawały oderwane i przypadkowe grupy zabudowy.

W ramach tego zagadnienia mieści się także ochrona panoramy Milanowa, jak też określonych granicznych wielkości jego rozwoju terytorialnego. Granicę rozwoju powinna stanowić od zachodu linia kolejowa, od północy zespół dworski, od południa zespół kościelny. Należy w maksymalnym możliwym stopniu ograniczyć wyznaczanie nowych obszarów pod zainwestowanie na terenach przekraczających wyżej wymienione granice.

Jednocześnie należy mieć na uwadze, że zbyt duże zgrupowanie budownictwa na niezalesionej (otwartej) przestrzeni stanowi sztuczny i obcy element krajobrazu oraz tradycji lokalizacji wsi podlaskich lub lubelskich. Taki sposób zagospodarowywania rujnuje panoramy widokowe i pozostaje w sprzeczności z zasadami ochrony krajobrazowej dla tego obszaru.

4. KIERUNKI ROZWOJU STRUKTURY GOSPODARCZEJ GMINY

4.1. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Z uwagi na wysoki poziom rolnictwa w gminie Milanów, pozostanie ono nadal wiodącym działem gospodarki gwarantującym rozwój gospodarczy tego obszaru. W celu określenia kierunków rozwoju rolnictwa wzięto pod uwagę wyniki analiz przeprowadzonych w części poświęconej uwarunkowaniom rozwoju, na ich podstawie sformułowano syntetyczną charakterystykę rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy:

- dobra jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej (warunki glebowo-klimatyczne),
- korzystna struktura obszarowa gospodarstw rolnych (duża średnia powierzchnia – ponad

10 ha),

- wysoki poziom zmechanizowania gospodarstw rolnych,
- wysokie zatrudnienie w rolnictwie indywidualnym,
- wysoka produkcja globalna i towarowa.

W celu poprawy efektywności ekonomicznej rolnictwa, jego rozwój powinien odbywać się w drodze zmian poszczególnych jego elementów, w szczególności polegających na:

- konsolidacji i ciągłym przekształcaniu struktury obszarowej gospodarstw, zmierzającemu w kierunku powiększenia średniej wielkości gospodarstwa (koncentracja ziemi w gospodarstwach indywidualnych zmniejszy zatrudnienie w rolnictwie i obniży koszty produkcji),
- specjalizacji z odpowiednim doбором kierunków produkcji rolnej, co pozwoli podnieść konkurencyjność gospodarstwom,
- dostosowaniu działalności mniejszych gospodarstw do zapotrzebowania nisz rynkowych, takich jak: rolnictwo ekologiczne, agroturystyka, wytwarzanie surowca na potrzeby produkcji energii odnawialnej.

Zakłada się, że równoległe z intensyfikacją gospodarki rolnej następować będzie wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich polegający na tworzeniu sieci usług i małych zakładów przemysłu spożywczego. Stworzy to nowe miejsca pracy, co wpłynie na poprawę warunków życia mieszkańców gminy.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna gminy Milanów oznaczona na rysunku *Studium* symbolem **R** jest obszarem o najlepszych warunkach środowiskowych dla rozwoju produkcji rolnej, gdzie rolnictwo pozostanie funkcją aktywizującą rozwój gospodarczy. Funkcjami uzupełniającymi, wspomagającymi poprawę sytuacji ekonomicznej mieszkańców może być możliwość wprowadzenia proekologicznych zasad gospodarki rolnej i rozwoju agroturystyki bazujących na istniejących zasobach środowiska oraz tradycjach lokalnych. Dodatkowymi funkcjami, nie mającymi charakteru produkcji rolnej, ale w istotny sposób ją wspierającymi są: drobne rzemiosło, usługi produkcyjne, usługi związane z obsługą agroturystyki oraz handlu.

Obszary nowej zabudowy, w których planuje się zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze zostały objęte obszarami sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Do obszarów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych należą przede wszystkim tereny:

- położone w Milanowie oraz Koloni Milanów przeznaczone w Studium pod zabudowę rekreacyjną, produkcyjną, usługową, pod lokalizację obiektów wykorzystujących odnawialne źródła energii o mocy przekraczającej 100 kW, obiektów i urządzeń infrastruktury komunalnej (projektowana oczyszczalnia ścieków),
- położone w Okalewie, Mogiłkach i Rudnie przeznaczone w Studium pod zabudowę produkcyjno-usługową.

Ponadto w Studium wskazane zostały dwa potencjalne obszary lokalizacji elektrowni słonecznej o mocy przekraczającej 100 kW w miejscowości Cichostów i Rudno. W przypadku jej realizacji, na którymś ze wskazanych obszarów wymagana może być zmiana przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze. Zmiana ta dokonana zostanie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego sporządzonym dla przedmiotowego terenu.

Zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze może wymagać lokalizacja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, której wyodrębnienie zgodnie z ustaleniami Studium może nastąpić na określonych terenach na etapie sporządzania planu miejscowego.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi lasy podlegają ochronie przed przeznaczeniem na cele nieleśne. W gminie Milanów gospodarka leśna będzie opierała się na przestrzeganiu następujących zasad:

- utrzymaniu trwałości lasów i ciągłości wykorzystania ich wielostronnych funkcji tj. funkcji środowiskotwórczych, społecznych, ochronnych i gospodarczych;
- powiększaniu zasobów leśnych i wzmaganiu ich korzystnego wpływu na warunki życia człowieka i funkcjonowania całości przyrody;
- powszechnej ochrony lasów.

Podstawowym warunkiem utrzymania trwałości lasów (**Ls**) i wykorzystania ich wszechstronnej użyteczności jest prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z ustaleniami planów urządzania lasów lub programów zagospodarowania lasów oraz w oparciu o zasady dobrych praktyk gospodarki leśnej.

Jednym z podstawowych czynników decydujących o trwałości lasów jest ograniczenie procesów degradacji stosunków wodnych w lasach. W tym celu konieczne jest:

- zachowanie, w stanie zbliżonym do naturalnego, śródleśnych zbiorników i cieków wodnych,
- zachowanie w dolinach rzek lasów łągowych, olsów i innych naturalnych formacji przyrodniczych jako ostoi rzadkich gatunków roślin i zwierząt oraz regulatorów wilgotności siedlisk i mikroklimatu,
- zachowanie w stanie nienaruszonym śródleśnych nieużytków, tj. bagien, torfowisk, leśnych łąk wraz z ich florą i fauną, w celu ochrony różnorodności przyrodniczej i dalszego traktowania ich jako użytki ekologiczne.

Postuluje się również otoczenie szczególną opieką lasów ochronnych, w których należy prowadzić gospodarkę leśną w sposób zapewniający ciągłe spełnianie przez nie celów, dla których zostały wydzielone.

W gospodarowaniu na terenach leśnych przewiduje się ponadto:

- stosowanie wszystkich zabiegów przewidzianych zasadami hodowli lasu,
- stosowanie wszystkich zabiegów przewidzianych instrukcją dotyczącą ochrony lasu,
- stosowanie wszystkich zabiegów przewidzianych instrukcją ochrony przeciwpożarowej.

Szczególnego podkreślenia wymaga konieczność propagowania i jednoczesnego egzekwowania zaleceń gospodarczych zawartych w programach zagospodarowania lub uproszczonych planach urządzania lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa. W przypadku ich braku lub dezaktualizacji niezbędne jest ponowne wykonanie uproszczonych planów urządzania lasu.

Realizacja zasady powiększania zasobów leśnych powinna następować w wyniku zalesiania gruntów porolnych i rekultywowanych wyrobisk pokopalnianych. Ze względu na to, że gmina charakteryzuje się stosunkowo niską lesistością, zaleca się wprowadzenie nowych zalesień na grunty nieprzydatnych rolniczo i nieużytkach. Ich granice wytyczono mając na uwadze optymalne wykorzystanie powierzchni ziemi, porządkowanie przestrzeni rolniczej i leśnej (skrącanie granicy polno-leśnej), jak też uwarunkowania glebowo-przyrodnicze i stan zagospodarowania gruntów.

Obszary przeznaczone pod zalesienie (**Lz**) wskazano na rysunku studium. Tereny zabudowy znajdujące się w w/w obszarach mogą być użytkowane w dotychczasowy sposób. Możliwa jest również budowa, wymiana, rozbudowa i remonty budynków w obrębie dotychczasowych terenów zainwestowanych (siedlisk).

Na terenach rolniczych zmeliorowanych przewidzianych do zalesienia, do czasu pełnienia funkcji rolniczej należy utrzymywać istniejące urządzenia melioracji wodnych.

W Studium nie wyznacza się obszarów zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.

4.2. Kierunki rozwoju przedsiębiorczości.

Aktualny poziom rozwoju przedsiębiorczości w gminie jest niski. Niemniej jednak istnieją realne podstawy rozwoju takich branż, jak: usługi na rzecz rolnictwa i leśnictwa, rzemiosło, mała przetwórczość oraz turystyka i rekreacja. Możliwe jest wzbogacenie oferty podstawowych usług komercyjnych świadczonych mieszkańcom.

W zakresie rozwoju funkcji produkcyjno-usługowych przewiduje się zachowanie lokalizacji istniejących zakładów usługowo-produkcyjnych oraz wyznaczenie nowych terenów pod działalność przemysłowo-usługową i składową, również związaną z pozyskiwaniem energii ze źródeł odnawialnych.

Za dopuszczalne przyjmuje się lokalizowanie drobnych, nieuciążliwych usług również o charakterze produkcyjnym i działalności gospodarczych na terenach zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej.

Rozwój funkcji usługowo-produkcyjnych powinien opierać się na wykorzystywaniu nowoczesnych technologii oraz dostępnych środków technicznych i technologicznych, chroniących środowisko przyrodnicze przed degradacją.

Dla rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej w gminie najbardziej predestynowany jest obszar centralny. Posiada on największe walory przyrodniczo-krajobrazowe w postaci wielogatunkowych lasów oraz rozległych łąk i torfowisk.

W celu wzmocnienia i urozmaicenia funkcji turystycznych proponuje się podjęcie działań mających na celu uatrakcyjnienie oferty turystycznej gminy, która powinna być ukierunkowana na:

- zapewnienie świątecznego wypoczynku dla mieszkańców miast, przy wykorzystaniu kompleksów leśnych;
- zapewnienie możliwości organizowania wycieczek edukacyjnych na terenie niezwykle atrakcyjnego przyrodniczo rezerwatu „Czarny Las”;
- uprawianie turystyki pieszej i rowerowej rozwijanej na bazie szlaków biegnących przez: Milanów, Okalew, Kopinę, Zieleniec, Rudno, Rudzieniec i Kostry;
- uprawianie jeździectwa na terenach i trasach leśnych wokół miejscowości: Milanów i Radcze;
- agroturystykę oraz organizację letniego wypoczynku dla dzieci w szkołach wiejskich.

Do działań wspomagających osiągnięcie założonych wyżej celów należą m.in.:

- wzbogacanie oferty agroturystyki sobotnio-niedzielnej;

- wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej tzn.:
 - bazy noclegowo-gastronomicznej,
 - szlaków turystycznych,
 - ścieżek rowerowych,
 - szkółek jeździeckich i tras konnych,
 - odnowy obiektów zabytkowych.
- rozwój lokalnych produktów turystycznych, takich jak: potrawy regionalne, tradycyjne produkty rękodzielnicze, itp.;
- aktywna promocja gminy na forum krajowym i międzynarodowym.

Właściwy komfort wypoczynku uzależniony jest od jakości urządzenia i wyposażenia infrastruktury turystycznej, dlatego też istniejące trasy i szlaki powinny być utrzymywane w należyтым stanie. Przy istniejących szlakach turystycznych, pieszych, rowerowych i konnych, należy zbudować deszczochrony, miejsca do zatrzymywania się i rozpalania ognisk, toalety oraz śmietniki. Należy zadbać o ich właściwe oznakowanie, ustawienie tablic informacyjnych określających walory i ciekawostki oraz zasady zachowania się w danym miejscu. Jest to konieczne szczególnie w lasach ochronnych, gdyż niekontrolowana, nadmierna ich penetracja może osłabiać pełnione przez nie funkcje.

Za działaniami mającymi na celu uatrakcyjnienie gminy musi postępować działalność władz samorządowych w zakresie poprawy stanu środowiska naturalnego.

Poza działaniami typowo gospodarczymi, podejmowanymi w celu rozwinięcia funkcji turystyczno-rekreacyjnej, należy podejmować również działania mające na celu wyeksponowanie i rozpropagowanie na szerszą skalę walorów gminy, co przyciągnęłoby turystów i zachęciło do zwiedzenia lub dłuższego pobytu na terenie gminy.

5. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ

5.1. System komunikacji

System transportowy warunkuje rozwój i funkcjonowanie struktury przestrzennej gminy. Dlatego też dla zapewnienia prawidłowego rozwoju i funkcjonowania struktury przestrzennej gminy konieczne jest:

- utrzymanie istniejących zewnętrznych powiązań infrastruktury komunikacyjnej obszaru gminy z najbliższymi ośrodkami miejskimi i sąsiednimi gminami,
- utrzymanie istniejącej sieci drogowej oraz jej sukcesywna rozbudowa dla zapewnienia obsługi komunikacyjnej wszystkich terenów zainwestowanych w gminie oraz przeznaczonych pod zainwestowanie,
- zabezpieczenie możliwości przywrócenia ruchu szynowego na istniejącej linii kolejowej,
- tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju usług komunikacji zbiorowej,
- tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju usług związanych z obsługą techniczną pojazdów (zakłady usługowo-naprawcze, stacje paliw).

Głównym celem kierunków rozwoju systemu komunikacji jest poprawa stanu obsługi komunikacyjnej gminy.

5.2. Komunikacja drogowa

W studium określa się zasady kształtowania układu powiązań komunikacyjnych, opartego o drogę krajową, drogę wojewódzką, sieć dróg powiatowych i gminnych, wzajemnie współdziałających w powiązaniach zewnętrznych i obsłudze wewnętrznej gminy.

Ustala się podstawową obsługę komunikacyjną gminy poprzez czterostopniowy podstawowy układ drogowy (zgodnie z rysunkiem kierunków Studium), tj.: drogę krajową, drogę wojewódzką oraz drogi powiatowe i część dróg gminnych. Układ ten wyznacza sieć drogową, która w planowaniu inwestycji drogowych powinna być traktowana priorytetowo.

Cały układ drogowy gminy wymagać będzie w szczególności:

- rozbudowy sieci publicznych dróg gminnych w miejscowości Milanów,
- utwardzenia nawierzchni odcinków gminnych dróg gruntowych,
- modernizacji dróg i dostosowanie parametrów techniczno-użytkowych do określonej kategorii dróg publicznych, zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- podniesienia sprawności ruchu i bezpieczeństwa pieszych na drogach,
- budowy ścieżek rowerowych dla ruchu lokalnego i turystycznego,
- dostosowania stanu sieci drogowej do uwarunkowań wynikających ze stanu istniejącego oraz planowanych zmian struktury przestrzennej gminy.

Obok działań inwestycyjnych na istniejącej sieci drogowej, niezbędna będzie dla zapewnienia obsługi komunikacyjnej terenów zainwestowanych i projektowanych do zainwestowania, realizacja nowych odcinków dróg. Działania inwestycyjne w zakresie infrastruktury drogowej wymagać będą zatem przeznaczania terenów dotychczas użytkowanych rolniczo pod budowę, modernizację i przebudowę dróg.

Droga wojewódzka i droga krajowa

W zakresie podstawowego układu zewnętrznych powiązań komunikacyjnych Studium zakłada utrzymanie stanu istniejącego:

- drogi krajowej nr 63 (relacji: granica państwa – Węgorzewo – Giżycko – Pisz – Kisielnica – Łomża – Zambrów – Cerańów – Sokołów Podlaski – Siedlce – Łuków – Radzyń Podlaski – Sławatycze – granica państwa) oznaczonej na rysunku Studium symbolem KD-K, dla której ustala się:
 - podniesienie parametrów technicznych drogi do klasy GP (droga główna ruchu przyśpieszonego),
 - szerokość w liniach rozgraniczających - min. 40 m,
 - lokalizację kanału technologicznego wzdłuż drogi,
 - zakaz realizacji nowych skrzyżowań z drogami niższych kategorii oraz nowych zjazdów na tereny przyległe do pasa drogowego,
 - możliwość utrzymania istniejących zjazdów na tereny przyległe do pasa drogowego,

- lokalizację nowej zabudowy (z uwzględnieniem jej przeznaczenia) poza zasięgiem uciążliwości powodowanych ruchem drogowym.
- drogi wojewódzkiej nr 813 (relacji: Międzyrzec Podlaski – Parczew – Ostrów Lubelski – Łęczna) oznaczonej na rysunku Studium symbolem KD-W, dla której ustala się:
 - zapewnienie parametrów technicznych drogi klasy G (droga główna),
 - realizację na terenach zwartej zabudowy wydzielonych ciągów przeznaczonych dla ruchu pieszego,
 - lokalizację nowej zabudowy (z uwzględnieniem jej przeznaczenia) poza zasięgiem uciążliwości powodowanych ruchem drogowym.

Drogi powiatowe

W zakresie dróg powiatowych zapewniających powiązania zewnętrzne gminy oraz powiązania wewnątrzgminne Studium utrzymuje istniejącą sieć dróg, wraz z ich przebiegami i klasami technicznymi:

- nr 1095L, relacji: dr. pow. 0700L - Holeszów - Mosty - Jabłoń - Rudno, klasy G,
- nr 1228L, relacji: Radzyń Podlaski - Zbulitów - Wołyń - Milanów - Kostry - Gęś - dr. pow. 0600L - klasy G i Z,
- nr 1247L, relacji: Wólka Zdunkówka - Milanów, klasy L,
- nr 1261L, relacji: dr. kraj. 63 - Radcze - Gęś, klasy L,
- nr 1601L, relacji: Kopina - Zabłocie - Milanów - Parczew (ul. Lipowa - dr. woj. 815), klasy Z,
- nr 1602L, relacji: Augustówka - Cichostów, klasy Z,
- nr 1603L, relacji: Czeberaki - Zaniówka, klasy L.

Dla sieci dróg powiatowych, oznaczonych na rysunku Studium symbolem KD-P, ustala się:

- modernizację (w tym wyposażenie w nawierzchnię twardą ulepszoną) w celu dostosowania do parametrów odpowiadających przyjętej danej klasie technicznej,
- realizację na terenach zwartej zabudowy wydzielonych ciągów przeznaczonych dla ruchu pieszego,
- lokalizację nowej zabudowy (z uwzględnieniem jej przeznaczenia) poza zasięgiem uciążliwości powodowanych ruchem drogowym.

Drogi gminne

Drogi gminne realizują powiązania międzygminne bliskiego zasięgu oraz wewnątrzgminne, obsługują tereny przyległe, tereny zainwestowane i tereny użytkowane rolniczo. Na rysunku studium symbolem KD-G oznaczone zostały drogi gminne zaliczone do podstawowego układu sieci drogowej. Drogi te posiadają istotne znaczenie dla obsługi komunikacyjnej terenów zainwestowanych i w związku z tym winne być traktowane priorytetowo w planowaniu inwestycji drogowych.

Studium utrzymuje istniejącą sieć dróg gminnych wraz z ich przebiegami:

- 101780L relacji: Wiski - Rudno III
- 101781L relacji: Komarówka Podl. - Rudno III
- 101799L relacji: Planta - Kopina

- 101801L relacji: Planta - Zieleniec
- 101866L relacji: Wohyń - Kolonia Suchowola - Okalew
- 103700L relacji: droga woj. 814 - Żminne - Okalew
- 103701L relacji: Okalew - Augustówka - Kol. Cichostów – droga woj. 815
- 103702L relacji: droga pow. 1247L - Kulik – droga gm. 103701L
- 103703L relacji: (Las Góry) granica gminy Parczew – droga pow. 1247L
- 103704L relacji: Kol. Cichostów - Pieńki – droga pow. 1247L
- 103705L relacji: Kol. Pieńki – droga pow. 1247L
- 103706L relacji: Kopina - Cichostów
- 103707L relacji: droga gm. 103706L - Cichostów – droga gm. 103706L
- 103708L relacji: (Ogrody) granica gminy – droga gm. 103706L
- 103709L relacji: Kopina – droga gm. 103708L
- 103710L relacji: Kopina – granica gminy Wohyń (Ogrody)
- 103711L relacji: Kopina – droga gm. 103708L
- 103712L relacji: Kopina – droga pow. 1228L
- 103713L relacji: dr pow. 1228L - Kopina
- 103714L relacji: Milanów - Kulik - Milanów
- 103715L relacji: droga gm. 103744L – droga woj. 813
- 103716L relacji: droga pow. 1601L – droga pow. 1228L
- 103717L relacji: droga pow. 1228L - Las Myślatyna – droga pow. 1228L
- 103718L relacji: Las Myślatyna – droga pow. 1228L
- 103719L relacji: droga pow. 1228L - Kostry Mogiłki
- 103720L relacji: Tory kolejowe – droga gm.103719L
- 103721L relacji: droga gm. 103719L – droga pow. 1228L
- 103722L relacji: Kostry Wielkie - Rudzieniec
- 103723L relacji: Czeberaki - PrzedSIONka - Czeberaki
- 103724L relacji: PrzedSIONka - Las Jasiennik - Czeberaki
- 103725L relacji: Czeberaki - Horodek - Czeberaki
- 103726L relacji: Gęś - Łubno - Wantopol – droga pow. 1095L
- 103727L relacji: Rudzieniec - Łubno
- 103728L relacji: Rudzieniec – droga gm. 103726L
- 103729L relacji: droga gm. 103728L – droga pow. 1095L
- 103730L relacji: droga pow. 1095L – droga gm. 103726L
- 103731L relacji: (Dawidy) granica gminy Jabłoń – droga gm. 103730L
- 103732L relacji: Radcze - Kupno – granica gminy Komarówka Podl.
- 103733L relacji: Radcze – granica gminy Jabłoń (droga pow.1095L)
- 103734L relacji: droga gm. 103732L – droga gm. 103733L
- 103735L relacji: droga gm. 103732L - Radcze
- 103736L relacji: Radcze – droga gm. 103732L
- 103737L relacji: droga pow. 1095L – droga gm. 103736L
- 103738L relacji: Rudno - Radcze
- 103739L relacji: Rudno III – droga kraj. 63
- 103740L relacji: droga kraj. 63 – droga gm. 101781L
- 103741L relacji: Rudno - Las Bór - Leonówka - Rudno

- 103742L relacji: droga gm. 103741L - Rudno
- 103743L relacji: Rudno - Las Bór – droga gm. 103741L
- 103744L relacji: Rudno – droga gm. 103743L
- 103745L relacji: Rudno – droga gm. 103743L
- 103746L relacji: droga gm. 103715L – granica gminy Komarówka Podl. (Derewiczna)
- 103747L relacji: droga gm. 103704L – droga gm. 103706L
- 103748L relacji: Milanów ul. Osiedlowa, Nowa, Orzechowa, Szkolna.

W zakresie rozwoju sieci dróg gminnych ustala się:

- modernizację (w tym wyposażenie w nawierzchnię twardą ulepszoną) i zapewnienie docelowo dla istniejących gminnych dróg parametrów technicznych właściwych dla drogi klasy L (droga lokalna) lub w uzasadnionych przypadkach dla drogi klasy D (droga dojazdowa),
- wprowadzenie na terenach projektowanej nowej zabudowy nowych odcinków dróg o parametrach właściwych dla publicznych dróg gminnych (klasy L lub klasy D),
- uzupełnienie sieci gminnych dróg publicznych o drogi, które nie są publicznymi, a obsługują tereny zabudowane,
- realizację na terenach zwartej zabudowy dróg o przekroju ulicznym z obustronnymi lub jednostronnymi chodnikami oraz z miejscami postojowymi w pasach drogowych zlokalizowanymi przy obiektach i budynkach użyteczności publicznej,
- lokalizację nowej zabudowy (z uwzględnieniem jej przeznaczenia) poza zasięgiem uciążliwości powodowanych ruchem drogowym.

5.3. Drogi rowerowe

Na obszarze gminy dopuszcza się możliwość budowy dróg rowerowych wzdłuż istniejącego układu drogowego, w istniejących pasach drogowych, jak również poza pasami drogowymi. Drogi rowerowe obok funkcji komunikacyjnej pełnić będą funkcję rekreacyjno-turystyczną.

5.4. Komunikacja kolejowa

W zakresie komunikacji kolejowej na terenie gminy wskazuje się na możliwość odtworzenia w przyszłości ruchu pasażerskiego oraz rozwoju ruchu towarowego na linii kolejowej nr 30 relacji Łuków - Lublin Północny. W tym celu niezbędne jest zachowanie istniejącej infrastruktury kolejowej oraz warunków pozwalających na modernizację linii.

5.5. Komunikacja zbiorowa

Na obszarze gminy zakłada się realizację usług komunikacji zbiorowej (autobusowej, busowej) o zasięgu wewnątrzgminnym i międzygminnym. W tym celu niezbędne jest

zapewnienie odpowiednich warunków dla funkcjonowania i rozwoju przewozów. Obsługa komunikacją zbiorową przewidywana jest we wszystkich miejscowościach gminy.

6. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Podstawowym celem z zakresu rozwoju infrastruktury technicznej jest zapewnienie wysokiego poziomu wyposażenia w poszczególne media obszaru gminy, jako czynnika powodującego wzrost poziomu życia ludzi, stanu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz osiągnięcie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego. Należy dążyć do realizacji nowych sieci infrastruktury technicznej dla obsługi istniejącej i projektowanej struktury osadniczej, w oparciu o stosowne opracowania techniczne.

W celu zapewnienia wysokiego standardu obsługi infrastrukturalnej gospodarstw domowych należy dążyć m.in. do:

- stuprocentowego zwodociągowania gminy,
- pełnego sanitarnego unieszkodliwiania ścieków i odpadów stałych,
- dostępu do nośników energii zgodnie z potrzebami mieszkańców, przy spełnieniu warunków racjonalnego jej wykorzystania i ochrony środowiska.

6.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Zakłada się, iż rozwój gospodarki wodno-ściekowej na obszarze gminy odbywać się będzie w oparciu o komunalne urządzenia źródłowe i sieci. W zakresie tym ustala się:

- pełne zwodociągowanie gminy, tj. rozbudowę istniejących systemów wodociągowych i doprowadzenie do wszystkich miejscowości oraz terenów zabudowanych sieci wodociągowej,
- sukcesywną likwidację indywidualnych ujęć wody (studnie kopalne, wiercone), z wyjątkiem ujęć o znaczeniu gospodarczym,
- budowę gminnej oczyszczalni ścieków w Milanowie i sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach (sołectwach i obrębach): Okalew, Pieńki, Cichostów Mały, Cichostów, Kolonia Cichostów, Kopina, Milanów, Kolonia Milanów, Czeberaki, Kostry, Mogiłki, Radcze, Rudno I, Rudno II, Rudno III,
- rozwój indywidualnych ekologicznych oczyszczalni ścieków na terenach zabudowy rozproszonej oraz w miejscowościach: Zieleniec, Rudzieniec,
- sukcesywną likwidację bezodpływowych zbiorników na ścieki (komunalne) na terenach wyposażonych w sieć kanalizacji sanitarnej,
- zakaz realizacji bezodpływowych zbiorników na ścieki (komunalne) oraz przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach wyposażonych w sieć kanalizacji sanitarnej,
- w przypadku braku możliwości odprowadzenia ścieków przemysłowych do kanalizacji sanitarnej dopuszcza się realizację indywidualnych oczyszczalni przemysłowych.

6.2. Gospodarka odpadami stałymi

W zakresie gospodarki odpadami na obszarze gminy ustala się:

- wprowadzenie i rozwój selektywnej zbiórki (segregacji) odpadów komunalnych,
- maksymalne możliwe wykorzystanie gospodarcze odpadów,
- zalecenie utylizacji odpadów przemysłowych powstających na terenie gminy,
- prowadzenie gospodarki odpadami zgodnie z ustaleniami „Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2011” przyjętego przez Sejmik Województwa Lubelskiego uchwałą Nr XXV/435/08 z dnia 27 października 2008 r.

6.3. Infrastruktura gazowa

Rozwój infrastruktury gazowej na terenie gminy odbywać się może zarówno w oparciu o istniejący gazociąg średniego ciśnienia DN 315/280/250 relacji Biała – Wołyń – Milanów – Parczew, jak i planowany gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Białoruś – Puławy.

W ramach gazyfikacji obszaru gminy zakłada się:

- rozbudowę istniejącej sieci rozdzielczej gazu ziemnego w miejscowości Milanów,
- po zaistnieniu technicznych i ekonomicznych warunków budowę rozdzielczej sieci gazowej w oparciu o gazociąg Radzyń Podlaski - Parczew w pozostałych miejscowościach gminy,
- w przypadku wybudowania planowanego gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500-600 Białoruś – Puławy dopuszcza się możliwość zasilania części obszaru gminy z projektowanej stacji redukcyjno-pomiarowej w Kostrach,
- niezbędną ochronę stref technicznych istniejących i planowanych przebiegów gazociągów przed zainwestowaniem, w tym realizację inwestycji zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. Nr 97 poz. 1055).

6.4. Zaopatrzenie w ciepło

Studium przewiduje utrzymanie na obszarze gminy istniejącego indywidualnego systemu zaopatrzenia w ciepło z zaleceniami:

- eliminacji uciążliwych palenisk węglowych i stosowanie do celów grzewczych i bytowych gazu ziemnego lub lekkiego oleju opałowego,
- pozyskiwania ciepła z odnawialnych źródeł energii,
- budowy scentralizowanego systemu zasilania w ciepło ośrodka gminnego Milanów -
- w przypadku zrealizowania instalacji wytwarzania biogazu i produkcji ciepła.

6.5. Infrastruktura elektroenergetyczna

Studium zachowuje istniejący przebieg linii wysokiego napięcia 110 kV, istniejące stacje elektroenergetyczne 15/0,4 kV i linie sieci 15 kV i 0,4 kV wraz ze strefami technicznymi. Ponadto w zakresie rozwoju elektroenergetyki zakłada się:

- konieczność modernizacji i rozbudowy istniejącej sieci rozdzielczej średniego napięcia 15 kV, lokalnych stacji transformatorowo – rozdzielczych 15/0,4 kV oraz sieci 0,4 kV, głównie na terenach przewidzianych pod nową zabudowę,
- realizację nowych linii elektroenergetycznych służących przyłączeniu do sieci źródeł wytwórczych energii elektrycznej opartych o odnawialne źródła energii,
- uwzględnienie stref ochronnych i występujących w nich ograniczeń, wymaganych odległości od poszczególnych rodzajów zainwestowania i zagospodarowania terenu od linii i stacji elektroenergetycznych - zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami prawa.

Szczegółowe warunki realizacji oraz lokalizacje nowych linii elektroenergetycznych 15 kV, 0,4 kV, stacji elektroenergetycznych 15/0,4 kV oraz innych urządzeń elektroenergetycznych dla obsługi terenów przeznaczonych pod zabudowę zawarte zostaną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w uzgodnieniu z właściwym operatorem systemu elektroenergetycznego.

6.6. Odnawialne źródła energii

W zakresie rozwoju wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, uwzględniając istniejące potencjały gminy, ustala się:

- obszary lokalizacji obiektów i urządzeń służących pozyskiwaniu biogazu rolniczego i produkcji energii elektrycznej i ciepła o mocy przekraczającej 100 kW,
- potencjalne obszary lokalizacji elektrowni słonecznej (obiektów i urządzeń wykorzystujących energię słoneczną) o mocy przekraczającej 100 kW,
- możliwość lokalizacji na terenie projektowanej oczyszczalni ścieków instalacji pozyskującej biogaz i produkcji energii elektrycznej i ciepła o mocy przekraczającej 100 kW,
- zalecenie przeznaczania pod uprawy roślin energetycznych w pierwszej kolejności gruntów najniższych klas (V i VI) i ugorowanych,
- rozwój wykorzystywania energii słonecznej (kolektory słoneczne) oraz energii ziemi (pompy ciepła) do celów gospodarczo-bytowych,
- w przypadku wybudowania jazu na kanale Wieprz - Krzna możliwość wykorzystania go dla lokalizacji elektrowni wodnej,
- na obszarze całej gminy, po spełnieniu warunków określonych w studium i w przepisach odrębnych, możliwość lokalizacji urządzeń i obiektów energetyki odnawialnej o mocy do 100 kW (w tym energetyki wiatrowej i słonecznej).

W zakresie lokalizacji obiektów i urządzeń służących pozyskiwaniu biogazu rolniczego i produkcji energii elektrycznej i ciepłej o mocy przekraczającej 100 kW (biogazownie rolnicze) należy przyjąć, iż w Studium wyznaczone zostały tereny, które stanowią wariantowe rozwiązania lokalizacyjne. W szczególności dotyczy to lokalizacji biogazowni rolniczej w Milanowie, na północny wschód od centrum miejscowości w sąsiedztwie terenów leśnych, która to stanowi wariantową propozycję w stosunku do lokalizacji biogazowni na terenie o przeznaczeniu produkcyjnym w sąsiedztwie gorzelni. Ostateczne rozstrzygnięcia co do lokalizacji biogazowni rolniczej zostaną podjęte na etapie przedinwestycyjnym z uwzględnieniem jej wpływu na tereny zabudowy mieszkaniowej.

Budowa obiektów energetyki wiatrowej wraz z urządzeniami towarzyszącymi i infrastrukturą techniczną należy lokalizować z zachowaniem odległości zapewniającej właściwy klimat akustyczny na terenach przeznaczonych pod zabudowę i rekreację.

W Studium przyjmuje się, iż obszar ograniczenia w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu od przyjętych w Studium urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych powyżej 100 kW, których podstawą wyznaczenia są obowiązujące przepisy prawa, nie będzie wykraczał poza tereny wyznaczone pod lokalizację tego typu urządzeń. Z tego też powodu w Studium dla instalacji pozyskiwania biogazu i energii z biogazu oraz wykorzystujących energię słoneczną nie wyznacza się specjalnych stref ochronnych wykraczających poza granice terenów wskazanych pod ich lokalizację, a oddziaływanie instalacji na otoczenie zawierać się będzie w ich granicach.

Dla instalacji elektrowni słonecznej, w granicach wyznaczonych obszarów, zakazuje się:

- budowy budynków i budowli niezwiązanych z pozyskiwaniem energii słonecznej,
- zalesień i zadrzewień,
- lokalizowania plantacji roślin wysokich (np.: roślin energetycznych, sadów, chmielników, itp.),
- nośników reklamowych i innych obiektów zacieniających, wyższych niż 1,5 m od powierzchni terenu.

Dla terenu objętego lokalizacją elektrowni słonecznej (obiektów i urządzeń wykorzystujących energię słoneczną) o mocy przekraczającej 100 kW na północy miejscowości Rudno III dopuszcza się lokalizowanie obiektów związanych z planowanym przeznaczeniem terenu, wyższych niż 1,5 m. Na obszarach zmiany nie dopuszcza się obiektów równych i wyższych 50 m.

Ograniczenia dotyczące upraw zaczynają obowiązywać od momentu rozpoczęcia budowy instalacji elektrowni słonecznej w danej strefie.

6.7. Infrastruktura telekomunikacyjna

W zakresie infrastruktury telekomunikacyjnej na obszarze gminy ustala się:

- stosownie do zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne modernizację, rozbudowę i budowę urządzeń i systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych,
- rozwój światłowodowej sieci szerokopasmowej w oparciu o planowany punkt dystrybucyjny w miejscowości Rudno w ramach realizacji projektu „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej”,
- szczegółowe warunki lokalizacji urządzeń i systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych zawarte zostaną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawa.

6.8. Infrastruktura techniczna tranzytowa

Przez teren gminy przebiegać będzie infrastruktura o znaczeniu tranzytowym:

- rurociąg naftowy Brody - Płock, (oznaczony na rysunku kierunków Studium symbolem - TR),
- gazociąg tranzytowy DN 1000 Białoruś - Słowacja (oznaczony na rysunku kierunków Studium symbolem - TG),
- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 500-600 Białoruś - Puławy (oznaczony na rysunku kierunków Studium symbolem - TG),

Zaproponowane trasy przebiegów rurociągu i gazociągów mają charakter orientacyjny. Odstępstwa od zaproponowanych tras przebiegów rurociągu i gazociągów mogą wynikać przede wszystkim z przebiegu tras na terenie gmin sąsiednich lub zaprojektowania nowych przebiegów charakteryzujących się mniejszą ingerencją w środowisko. W szczególności zmiany przebiegu trasy mogą być dokonane na etapie sporządzania miejscowego planu po uprzednim uwzględnieniu aspektów technicznych, środowiskowych oraz formalno-prawnych realizacji inwestycji.

Realizacja rurociągu naftowego Brody – Płock wymaga ustanowienia stref bezpieczeństwa zgodnie z wymaganiami Rozporządzeniami Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie (Dz. U. z 2005 r. Nr 243 poz. 2063). Ponadto wprowadza się ograniczenie realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej w odległości 65 m od osi ropociągu i budynków użyteczności publicznej w odległości 100 m od osi ropociągu. W ramach realizacji rurociągu naftowego dopuszcza się realizację innych obiektów i urządzeń z nim związanych.

Realizacja gazociągów wymaga ustanowienia stref kontrolowanych zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. Nr 97 poz. 1055).

7. KIERUNKI ROZWOJU STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY

Gmina Milanów jest gminą wiejską, pełniącą funkcję obsługi mieszkańców w zakresie usług publicznych, głównie na poziomie lokalnym. W istniejącej strukturze przestrzennej występują obiekty administracji, oświaty, zdrowia, bezpieczeństwa, kultury, kultu religijnego oraz sportu i rekreacji. Funkcja mieszkaniowa występuje w formie zabudowy zagrodowej oraz zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej. Gospodarka gminy oparta jest na funkcji rolniczej i podstawowych usługach komercyjnych, występujących głównie w połączeniu z funkcją mieszkaniową. Funkcja produkcyjna nie jest rozwinięta. Reprezentują ją przede wszystkim dwa zakłady produkcyjne: zakład przemysłu drzewnego i gorzelnia. Powyższe w znaczny sposób decyduje o kierunku rozwoju struktury funkcjonalnej-przestrzennej gminy.

W zakresie rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej Studium zakłada:

- zapewnienie możliwości rozwoju istniejących zidentyfikowanych funkcji gminy,

- w pierwszej kolejności wypełnianie wolnych przestrzeni w istniejących jednostkach osadniczych,
- lokalizację na obszarze gminy obiektów energetyki odnawialnej wykorzystującej rolniczy potencjał gminy,
- wyodrębnienie terenów dla rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznej,
- utrwalenie funkcji ekologicznych na terenach o wysokich walorach środowiska przyrodniczego.

Ustalenia odnośnie rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej służyć będą poprawie standardów:

- ekologicznych, związanych z poprawą stanu środowiska przyrodniczego gminy, wzmocnieniem kondycji i walorów użytkowych oraz zapewnieniem jego stabilnej równowagi,
- ładu społecznego, polegającego na powszechnej poprawie warunków życia, w tym m.in. dostępności do miejsc pracy, usług oraz wypoczynku,
- ładu ekonomicznego, związanego z ekonomizacją kosztów utrzymania gminy, tworzeniem udogodnień dla rozwoju i działalności gospodarczej, przy minimalizacji obciążeń dla środowiska i infrastruktury,
- ładu estetyczno-funkcjonalnego, związanego z poprawą strony estetycznej i technicznej terenów zabudowanych zabudową mieszkaniową, zagrodową, usługową i produkcyjną.

7.1. Ustalenia funkcjonalno-przestrzenne dla poszczególnych terenów

Dla wyodrębnionych na rysunku Studium obszarów funkcjonalno-przestrzennych przyjmuje się następujące oznaczenia i ustalenia:

RM/MN – tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy usługowej:

- 1) zabudowa podstawowa – budynki mieszkalne jednorodzinne, budynki gospodarcze, inne służące funkcji mieszkaniowej lub prowadzeniu gospodarstwa rolnego, budynki usługowe, budynki funkcji mieszanych;
- 2) w ramach zabudowy zagrodowej dopuszcza się możliwość prowadzenia działalności takiej jak przetwórstwo spożywcze oraz agroturystyka;
- 3) dopuszcza się realizację usług nieuciążliwych (handlu, rzemiosła, gastronomi, usług finansowych, usług hotelarskich i innych);
- 4) dopuszcza się dotychczasowe wykorzystywanie istniejącej zabudowy produkcyjnej, magazynów i składów, z możliwością jej remontów i modernizacji;
- 5) minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej – 30%;
- 6) maksymalna powierzchnia zabudowy w granicach działki budowlanej – 40%;
- 7) wysokość budynków mierzona do najwyższej kalenicy dachu nie powinna przekraczać:
– 11 m dla miejscowości Milanów,

- oraz 8 m dla pozostałych miejscowości;
- 8) ilość kondygnacji nadziemnych (łącznie z poddaszem użytkowym):
 - maksymalnie 3 dla miejscowości Milanów,
 - oraz maksymalnie 2 dla pozostałych miejscowości;
- 9) maksymalna ilość kondygnacji oraz wysokość zabudowy miejscowości Milanów dotyczy obszarów położonych przy głównych ulicach, przestrzeniach publicznych i centrum miejscowości, których dokładne granice należy wytyczyć na etapie sporządzania planu miejscowego; wysokość zabudowy na obrzeżach miejscowości należy ograniczyć do 2 kondygnacji nadziemnych i 8 m wysokości;
- 10) w sąsiedztwie założenia dworsko-ogrodowego w Milanowie oraz na wszystkich obszarach objętych strefą „B” ochrony konserwatorskiej obowiązuje zabudowa maksymalnie 2 kondygnacyjna;
- 11) należy zapewnić miejsca parkingowe w ramach zainwestowanej nieruchomości;
- 12) wskazane jest wydzielenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dopuszczalnych funkcji, w tym przede wszystkim terenów przeznaczonych wyłącznie pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz doprecyzowanie parametrów technicznych nowej zabudowy.

U – tereny zabudowy usługowej – usług publicznych (oświaty, kultury, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa publicznego, administracji, itp.) i komercyjnych:

- 1) zabudowa podstawowa – budynki usługowe i inne służące funkcji usługowej;
- 2) dopuszcza się dotychczasowe wykorzystywanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej, z możliwością jej remontów i modernizacji;
- 3) dopuszcza się zagospodarowywanie terenów i budowę obiektów służących tworzeniu publicznych przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowych wraz z zielenią urządzoną;
- 4) minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej – 30% powierzchni działki, z wykluczeniem terenów rekreacji i sportu;
- 5) maksymalna powierzchnia zabudowy w granicach działki budowlanej – 40%;
- 6) wysokość budynków mierzona do najwyższej kalenicy dachu nie powinna przekraczać:
 - 12 m dla miejscowości Milanów,
 - oraz 9 m dla pozostałych miejscowości;
- 7) ilość kondygnacji nadziemnych (łącznie z poddaszem użytkowym):
 - maksymalnie 3 dla miejscowości Milanów,
 - oraz maksymalnie 2 dla pozostałych miejscowości;
- 8) w sąsiedztwie założenia dworsko-ogrodowego w Milanowie oraz na wszystkich obszarach objętych strefą „B” ochrony konserwatorskiej obowiązuje zabudowa maksymalnie 2 kondygnacyjna;
- 9) należy zapewnić miejsca parkingowe w ramach zainwestowanej nieruchomości lub na parkingach ogólnodostępnych;
- 10) możliwe jest rozdzielenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dopuszczalnych funkcji dla poszczególnych terenów na tereny: usług oświaty, usług sportu, usług ochrony zdrowia, administracji, bezpieczeństwa i uzupełnionych terenami zieleni urządzonej.

RU – tereny obsługi produkcji rolnej i hodowlanej:

- 1) zabudowa podstawowa – obiekty służące produkcji rolnej i hodowlanej;
- 2) dopuszcza się dotychczasowe wykorzystywanie istniejącej zabudowy innej niż służącej celom produkcji rolnej i hodowlanej, z możliwością jej remontów i modernizacji;
- 3) dopuszcza się realizację usług niezwiązanych z produkcją rolną i hodowlaną,
- 4) minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej – 30%
- 5) maksymalna powierzchnia zabudowy w granicach działki budowlanej – 40%;
- 6) wysokość budynków mierzona do najwyższej kalenicy dachu nie powinna przekraczać 10 m;
- 7) należy zapewnić miejsca parkingowe w ramach zainwestowanej nieruchomości.

UR – tereny zabudowy rekreacyjnej:

- 1) zabudowa podstawowa – obiekty służące realizacji usług rekreacji, turystyki;
- 2) dopuszcza się realizację zabudowy letniskowej (budynki letniskowe, całoroczne, wolnostojące) o maksymalnej intensywności: 1 budynek mieszkalny na każde 2500 m² powierzchni terenu;
- 3) zalecana minimalna powierzchnia nowowydzielanych działek - 2500 m²;
- 4) dopuszcza się realizację usług nieuciążliwych towarzyszących usługom rekreacji (gastronomia, wypożyczalnie sprzętu służącego rekreacji itp.);
- 5) minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej – 70%;
- 6) maksymalna powierzchnia zabudowy w granicach działki budowlanej – 10%;
- 7) wysokość budynków mierzona do najwyższej kalenicy dachu nie powinna przekraczać 8 m;
- 8) ilość kondygnacji nadziemnych (łącznie z poddaszem użytkowym) – maksymalnie 2;
- 9) należy zapewnić miejsca parkingowe w ramach zainwestowanej nieruchomości.

P/U – tereny zabudowy produkcyjno-usługowej:

- 1) zabudowa podstawowa – budynki produkcyjne, usługowe, magazyny, składy, budynki funkcji mieszanych, stacje paliw i inne służące funkcji produkcyjnej lub usługowej;
- 2) w ramach funkcji usługowej dopuszcza się realizację wyłącznie usług komercyjnych;
- 3) dopuszcza się dotychczasowe wykorzystywanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej, z możliwością jej remontów i modernizacji;
- 4) minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej – 20%;
- 5) maksymalna powierzchnia zabudowy w granicach działki budowlanej – 50%;
- 6) wysokość budynków mierzona do najwyższej kalenicy dachu nie powinna przekraczać 15 m;
- 7) należy zapewnić miejsca parkingowe w ramach zainwestowanej nieruchomości;
- 8) możliwe jest wydzielenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dopuszczalnych funkcji dla poszczególnych terenów na tereny: zabudowy usługowej lub zabudowy produkcyjnej.

P – tereny zabudowy produkcyjnej z możliwością lokalizacji obiektów i urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii o mocy przekraczającej 100 kW:

- 1) zabudowa podstawowa – budynki produkcyjne, magazyny, składy i inne służące funkcji produkcyjnej;

- 2) dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń produkcji biogazu, energii elektrycznej i ciepła i innych pomocniczych - biogazownia rolnicza;
- 3) w ramach wykorzystywania odnawialnych źródeł energii dopuszcza się wyłącznie produkcję biogazu z biomasy pochodzenia roślinnego, w tym z odpadów z przemysłu rolno-spożywczego;
- 4) minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej – 20%;
- 5) maksymalna powierzchnia zabudowy w graniach działki budowlanej – 50%;
- 6) wysokość budynków mierzona do najwyższej kalenicy dachu nie powinna przekraczać 15 m;
- 7) należy zapewnić miejsca parkingowe w ramach zainwestowanej nieruchomości.

PE – tereny obiektów i urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii o mocy przekraczającej 100 kW:

- 1) zabudowa podstawowa – obiekty i urządzenia produkcji biogazu, energii elektrycznej i ciepła oraz innych pomocniczych – biogazownia rolnicza;
- 2) zalecana minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej – 20 % powierzchni działki;
- 3) należy zapewnić miejsca parkingowe w ramach zainwestowanej nieruchomości.

R – tereny rolne – tereny intensywnego rozwoju rolnictwa:

- 1) podstawowe przeznaczenie - tereny upraw polowych;
- 2) tereny cieków wodnych oraz rowów melioracyjnych;
- 3) dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń służących produkcji rolniczej np. wielkopowierzchniowych budynków przeznaczonych do chowu zwierząt, lagun i zbiorników na odpady produkcji rolniczej lub odpady pofermentacyjne z biogazowni rolniczej oraz obiektów służących gospodarce leśnej, z zastrzeżeniem terenów wyłączonych spod zabudowy wymienionych w rozdziale 7.2.,
- 4) dopuszcza się adaptację, remonty, modernizacje oraz rozbudowę istniejącej zabudowy zagrodowej w granicach siedliska lub działki;
- 5) wyklucza się możliwość realizacji nowych obiektów mieszkalnych o powierzchni zabudowy powyżej 150 m² i wysokości większej niż 8 m, mierzonej do najwyższej kalenicy dachu,
- 6) dopuszcza się realizację infrastruktury technicznej o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym (sieci i urządzenia) oraz infrastruktury komunikacyjnej dla obsługi terenów rolnych;
- 7) dopuszcza się realizację zbiorników wodnych o funkcjach gospodarczych o powierzchni do 0,5 ha;
- 8) dopuszcza się prace inwestycyjne na istniejących obiektach i urządzeniach melioracyjnych.

U/ZP – teren zespołu dworsko-parkowego z funkcją usługową:

- 1) zabudowa podstawowa – budynki i inne obiekty założenia dworsko-parkowego o funkcji usługowej;
- 2) utrzymuje się istniejące budynki i obiekty zabytkowe oraz istniejącą zieleń parkową;

- 3) dopuszcza się prowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich, uzupełnienia zabudowy oraz innych działań i robót budowlanych dotyczących obiektów objętych ochroną konserwatorską, pod warunkiem zgodności z wytycznymi wojewódzkiego konserwatora zabytków,

M/ZP – teren zespołu dworsko-parkowego z funkcją mieszkaniową:

- 1) zabudowa podstawowa – budynki i inne obiekty założenia dworsko-parkowego o funkcji mieszkaniowej;
- 2) dopuszcza się realizację usług nieuciążliwych, w tym obsługi turystyki;
- 3) utrzymuje się istniejące budynki i obiekty zabytkowe oraz istniejącą zieleń parkową;
- 4) dopuszcza się prowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich, uzupełnienia zabudowy oraz innych działań i robót budowlanych dotyczących obiektów objętych ochroną konserwatorską, pod warunkiem zgodności z wytycznymi wojewódzkiego konserwatora zabytków.

NO – teren obiektów i urządzeń infrastruktury komunalnej – projektowana oczyszczalnia ścieków:

- 1) zabudowa podstawowa – obiekty i urządzenia związane z oczyszczaniem ścieków;
- 2) dopuszcza się realizację instalacji pozyskującej biogaz z oczyszczalni ścieków;
- 3) dopuszcza się lokalizację innych obiektów i urządzeń służących gospodarce komunalnej;
- 4) minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej – 30 %;
- 5) maksymalna powierzchnia zabudowy w graniach działki budowlanej – 50 %;
- 6) należy zapewnić miejsca parkingowe w ramach zainwestowanej nieruchomości.

Ustalenia dla pozostałych elementów struktury funkcjonalno-przestrzennej:

- **zieleni urządzona** (ZP) – tereny zieleni wysokiej i niskiej z możliwością realizacji obiektów i urządzeń służących rekreacji i wypoczynkowi oraz obiektów małej architektury,
- **lasy** (Ls) – do zachowania i zagospodarowania zgodnie z przepisami odrębnymi i właściwymi planami urządzania lasów, w tym ustaleniami przyjętymi w rozdziale 2.1 i 4.2,
- **tereny wskazane do zalesienia** (Lz) – zgodnie z ustaleniami przyjętymi w rozdziale 4.2,
- **tereny cmentarzy** (ZC) – do zachowania i zagospodarowania zgodnie z przepisami odrębnymi, w tym w zakresie stref ochrony sanitarnej wokół cmentarzy,
- **zbiorniki wodne** (W) – zgodnie z przepisami odrębnymi, z możliwością gospodarczego oraz rekreacyjnego wykorzystania,
- **obszary dolin rzecznych, obniżeń terenu, łąk, urządzeń i obiektów melioracyjnych** (Ł) – do zachowania, z możliwością realizacji nowych urządzeń i obiektów melioracyjnych, dopuszcza się na terenach już przekształconych rozwój rolnictwa ekstensywnego, nie dopuszcza się realizacji nowej zabudowy kubaturowej,
- **ujęcia wody** (TW) – do zachowania i zagospodarowania zgodnie z przepisami odrębnymi, w tym pozwoleniami wodno-prawnymi.

- **stacja redukcyjno-pomiarowa gazu (TG)** – projektowana, do zagospodarowania zgodnie z przepisami odrębnymi.

Strefowanie zabudowy

Studium wskazuje tereny oznaczone literą RM/MN jako tereny przeznaczone pod zabudowę zagrodową i jednorodziną z dopuszczeniem zabudowy usługowej. Poszczególne rodzaje zabudowy, które dopuszcza się na powyższym terenie, w uzasadnionych przypadkach, w szczególności w przypadku zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, będą mogły być wydzielone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Dla terenów, na których dopuszcza się realizację zabudowy zagrodowej oraz terenach, na których nie będzie możliwy planistyczny rozdział funkcji mieszkaniowych i gospodarczych wprowadza się nakaz strefowania zabudowy. Szczegółowe zasady strefowania zabudowy zostaną określone w planach miejscowych. W Studium przyjmuje się ich ogólne wytyczne:

- lokalizacja budynków mieszkalnych oraz usługowych w strefie frontowej (od strony drogi publicznej) terenu przeznaczanego w planie pod zabudowę,
- lokalizacja budynków gospodarczych, inwentarskich oraz innych służącej produkcji rolnej lub realizacji usług w tylnej strefie terenu przeznaczanego pod zabudowę.

Na terenach zabudowy zagrodowej oraz upraw polowych położonych w granicach obszarów wskazanych do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dopuszcza się na etapie opracowania miejscowych planów wydzielenie terenów z przeznaczeniem pod wielkopowierzchniową zabudowę gospodarczą, inwentarską oraz inną służącą produkcji rolniczej.

7.2. Tereny wyłączone spod zabudowy

Dalszy rozwój osadnictwa na obszarze gminy musi być podporządkowany uwarunkowaniom przyrodniczym oraz ładowi przestrzennemu. Realizacji tych celów służy wyznaczenie terenów wyłączonych spod zabudowy kubaturowej. W Studium przyjmuje się za tereny wyłączone spod zabudowy tereny nie znajdujące się w przyjętych granicach sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania. Wyjątkiem są tereny już zabudowane, położone poza tymi granicami, stanowiące istniejące siedliska, w których to dopuszcza się adaptację, remonty, modernizacje oraz rozbudowę istniejącej zabudowy oraz tereny lokalizacji obiektów służących gospodarce leśnej.

Ponadto w szczególności całkowicie wolne od zabudowy winny pozostać tereny:

- objęte ochroną prawną na mocy ustawy o ochronie przyrody tj. obszar Natura 2000 "Czarny Las" z ustanowionym rezerwatem przyrody: "Czarny Las" oraz użytki ekologiczne,
- lasów, w tym również polan śródleśnych, za wyjątkiem zabudowy związanej z obsługą gospodarstw leśnych,
- stref ochronnych ujęć wód podziemnych ustanowionych na podstawie odpowiednich decyzji,

- Gminnego Systemu Przyrodniczego z wyłączeniem terenów istniejących siedlisk,
- gruntów ornych wysokich klas bonitacyjnych I-III oraz gleb organicznych z wyjątkiem terenów wskazanych w Studium na cele zabudowy,
- dolin rzecznych, obniżeń terenu oraz łąk,
- inne strefy (niż wskazane w niniejszym Studium) ustanowione na podstawie przepisów odrębnych, w tym strefy techniczne od sieci i urządzeń infrastruktury technicznej.

Na terenach wyłączonych spod zabudowy dopuszcza się, po spełnieniu warunków określonych w przepisach odrębnych, możliwość budowy infrastruktury komunikacji pieszej, rowerowej i kołowej, małej architektury oraz obiektów i sieci infrastruktury technicznej, w tym masztów infrastruktury telekomunikacyjnej.

7.3. Obszary przestrzeni publicznej

Szczególnymi obszarami dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia, sprzyjającymi nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne są obszary przestrzeni publicznej. W Studium wskazuje się dwa istotne obszary przestrzeni publicznych położone w ośrodku gminnym, w Milanowie, które stanowią:

- obszar zespołu dworsko-parkowego oraz tereny rekreacyjno-sportowe wraz z ich najbliższym otoczeniem położone w centrum miejscowości, oznaczone na rysunku kierunków rozwoju literą U/ZP oraz U.
- teren zieleni urządzonej oznaczony na rysunku kierunków rozwoju literą ZP.

W obszarach tych ustanawia się działania mające na celu podniesienie jakości i znaczenia w strukturze gminy, w szczególności poprzez:

- eksponowanie obiektów zabytkowych położonych w zespole dworsko-parkowym,
- wyposażanie terenu w urządzenia i obiekty służące wypoczynkowi, rekreacji i sportu,
- utrzymanie wysokiej estetyki obiektów budowlanych,
- wzbogacanie i utrzymanie wysokiego standardu zieleni urządzonej oraz obiektów małej architektury,
- realizacja ciągów pieszych, rowerowych oraz innych obiektów im towarzyszących.

Na terenie gminy występują również inne przestrzenie publiczne o charakterze lokalnym, posiadające niewielkie powierzchnie, są to: place, skwery, zieleńce, tereny przyszkolne wraz z boiskami, tereny przykościelne itp., dla których również obowiązują zasady podnoszenia jakości i estetyki zagospodarowania. W niniejszym Studium z uwagi na skalę opracowania nie podlegają wyodrębnieniu.

8. OBSZARY ROZMIESZCZENIA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM I PONADLOKALNYM

Inwestycjami celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym na terenie gminy Milanów będą:

- podniesienie parametrów drogi krajowej nr 63 granica państwa – Węgorzewo – Giżycko – Pisz – Łomża – Zambrów – Sokołów Podlaski - Siedlce – Sławatycze – granica państwa z klasy G do klasy GP (główny ruch przyspieszony),
- przebudowy i modernizacje powiatowych dróg publicznych,
- budowa gazociągu wysokiego ciśnienia DN 600-500 relacji Białoruś – Puławy,
- budowa tranzytowego gazociągu wysokiego ciśnienia DN 1000 relacji Białoruś – Słowacja,
- budowa rurociągu naftowego Płock – Brody.

Inwestycjami celu publicznego o znaczeniu lokalnym będą:

- realizacje urządzeń i sieci infrastruktury technicznej wodociągowej i kanalizacyjnej, w tym budowa grupowej oczyszczalni ścieków w miejscowości Milanów,
- rozbudowa istniejącej sieci rozdzielczej gazu ziemnego,
- budowa nowej gazowej sieci rozdzielczej wraz ze stacją redukcyjno-pomiarową w miejscowości Kostry i odgałęzieniem od planowanego gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Białoruś – Puławy,
- budowy, przebudowy i modernizacje gminnych dróg publicznych.

9. OBSZARY SPORZĄDZENIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Celem stworzenia spójnych dla całej gminy zasad zagospodarowania terenów wskazane jest objęcie wszystkich miejscowości miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W zaproponowanych granicach opracowania miejscowych planów powinny znaleźć się wszystkie obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze.

Orientacyjne granice sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wyznaczono na rysunku Studium. Granice te wyznaczono z uwzględnieniem granic obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego opracowanych dla poszczególnych jednostek osadniczych.

W studium wyznacza się przestrzenie publiczne, na które nakłada się obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Przestrzenie te położone są w Milanowie, w dwóch lokalizacjach:

- obszar zespołu dworsko-parkowego oraz tereny rekreacyjno-sportowe wraz z ich najbliższym otoczeniem położone w centrum miejscowości,
- teren zieleni urządzonej położony przy drodze prowadzącej z centrum miejscowości w kierunku kościoła parafialnego.

Z uwagi na centralne położenie w miejscowości powyższych przestrzeni publicznych, powiązania funkcjonalno-przestrzenne z terenami sąsiednimi oraz stosunkowo niewielkie ich powierzchnie nie jest uzasadnione wydzielenie specjalnych granic opracowania planów miejscowych. Obszary te znajdują się w granicach terenów wskazanych w niniejszym Studium do objęcia nowymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

W studium nie wyznacza się obszarów obowiązkowego sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których taki obowiązek istnieje na mocy przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennymi w zakresie:

- rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²,
- wymagające scaleń i podziału nieruchomości.

W odniesieniu do obszarów wymagających scaleń i podziałów nieruchomości stwierdza się, że z rozpoznanych uwarunkowań nie wynika konieczność przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości na konkretnych obszarach. Nie wyklucza to wyznaczenia takich obszarów w trakcie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jeśli określone w Studium ustalenia nie będą mogły być spełnione.

Nie ustala się kolejności sporządzania aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Należy przyjąć, iż kolejność ich sporządzania będzie uzależniona od potrzeb i możliwości budżetowych gminy.

10. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI

Analiza struktur przestrzennych gminy oraz dokumentów programowo-strategicznych, w szczególności Planów Odnowy Miejscowości: Milanów, Czeberaki, Rudno, Radcze pozwoliła na wyodrębnienie obszaru wymagającego działań porządkujących w odniesieniu do jakości zabudowy i zagospodarowania.

Największe potrzeby w zakresie przekształceń i rehabilitacji zabudowy występują w centrum wsi gminnej Milanów, gdzie współczesna zabudowa wprowadziła niekorzystne dominaty architektoniczno-urbanistyczne, które „rozbiły” historyczny układ wprowadzając chaos i dysharmonię. Do cennych wartości kulturowych w tym obszarze i jednocześnie najcenniejszych w gminie Milanów należy zespół osadniczy Milanów z założeniem dworsko-parkowym. W stosunku do istniejącej zabudowy znajdującej się w granicach wyznaczonego na rysunku Studium obszaru wymagającego przekształceń i rehabilitacji zakłada się działania zmierzające do poprawy estetyki obszaru, integracji przestrzennej historycznych

i współczesnych obiektów, w tym w miarę możliwości, powrotu do tradycyjnych form zabudowy.

Szczegółowe zasady przekształceń i rehabilitacji dla poszczególnych terenów obszaru zostaną wskazane w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Do terenów wymagających rekultywacji należą wyrobiska powstałe na skutek powierzchniowej eksploatacji złóż piasku i żwiru oraz nieczynne składowisko odpadów komunalnych w Cichostowie.

Istniejące wyrobiska poeksploatacyjne w znacznej części uległy samoistnemu pokryciu roślinnością niską i wysoką. Dlatego też, celem zachowania istniejącej roślinności, za najbardziej pożądany kierunek rekultywacji wyrobisk należy przyjąć realizację zadrzewień i zalesień. Wyjątek stanowi wyrobisko zlokalizowane na południe od Milanowa, na terenie przewidzianym pod realizację biogazowni rolniczej.

W odniesieniu do terenu nieczynnego składowiska odpadów komunalnych położonego w Cichostowie, z uwagi na istniejące zagrożenie dla środowiska, priorytetem jest jak najszybsze przystąpienie do prac zmierzających do zrehabilitowania terenu, poprzez jego zalesienie.

11. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Na terenie gminy nie występują udokumentowane złoża kopalin, nie planuje się również działań w zakresie ich dokumentowania.

W związku z powyższym na terenie gminy nie wyznacza się obiektów i obszarów, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.

12. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na terenie gminy nie występują obszary, narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych.

13. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH

Na terenie gminy nie występują pomniki zagłady, ani ich strefy ochronne.

14. TERENY ZAMKNIĘTE I ICH STREFY OCHRONNE

Tereny zamknięte w granicach gminy stanowią tereny kolejowe, zgodnie z decyzją Ministra Infrastruktury Nr 45 z dnia 17 grudnia 2009 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych. Granice terenów kolejowych (zamkniętych) wyznaczone zostały na rysunku Studium. Zgodnie z przepisami odrębnymi tereny zamknięte to tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określone przez właściwych ministrów i kierowników urzędów.

W Studium na terenie kolejowym w miejscowości Milanów wyznaczono drogę gminną. Warunkiem realizacji tego postulatu jak i wszczęcia innych działań zmierzających do przekształcenia i zagospodarowania terenu zamkniętego jest podjęcie przez właściwą jednostkę decyzji o jego otwarciu.

15. ZMIANY W KIERUNKACH POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY W ODNIESIENIU DO OBOWIĄZUJĄCEGO STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Dotychczas obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Milanów przyjęte zostało w roku 2000. Ponad 10-letni okres jego obowiązywania spowodował w znacznej części jego dezaktualizację. Zakres zmian wyrażony potrzebami inwestycyjnymi wymagał przy sporządzaniu zmiany Studium dokonania szerokiej analizy uwarunkowań, w tym przyjętych przez Radę Gminy Milanów dokumentów:

- obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uchwalonego w 2005 r.,
- Strategii Rozwoju Gminy Milanów na lata 2007 – 2015, przyjętej w 2007 r.,
- Planów Odnowy Miejscowości: Milanów, Czeberaki, Rudno, Radcze z 2010 r.
- Programu Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami na lata 2004 - 2014 z 2004 r.

Ponadto przyjęte w Studium ustalenia wynikły przede wszystkim z uwzględnienia:

- wniosków osób fizycznych,
- stanu własności terenów,
- uwarunkowań ekofizjograficznych,
- uwarunkowań kulturowych,
- stanu zagospodarowania terenów zainwestowanych,
- potrzeb inwestycyjnych w zakresie lokalnej infrastruktury technicznej,
- inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym,
- ustaleń zawartych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego z 2002 r.

Zakres zmian, jakie niniejsze Studium wprowadza w kierunkach polityki przestrzennej gminy nie można odnieść jedynie do ustaleń obecnie obowiązującego Studium, ale przede wszystkim do ustaleń obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Wpływ na to ma zakres niniejszego dokumentu, który charakteryzuje się

znacznie większą szczegółowością ustaleń od ustaleń zawartych w dotychczas obowiązującym Studium.

Zakres niniejszego dokumentu jest zgodny z wymaganiami określonymi w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Mając na uwadze powyższe, Studium wprowadza zmiany w kierunkach rozwoju struktury przestrzennej gminy obejmujące w szczególności:

- wyznaczeniu nowych terenów z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i zagrodową oraz usługową w miejscowościach: Milanów, Kolonia Milanów, Kostry, Rudzieniec i Radcze,
- wyznaczenie terenów dopuszczających lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW: wytwarzanie biogazu rolniczego – w Milanowie i Koloni Milanów, pozyskiwanie energii elektrycznej z energii słonecznej – w Cichostowie i Rudnie,
- wyznaczeniu nowych terenów realizacji zabudowy o funkcji usługowej i produkcyjnej w Okalewie, Mogiłkach, Rudnie, Milanowie, w tym w paśmie uzupełniającym aktywności gospodarczej wzdłuż drogi krajowej nr 63,
- wyznaczenie terenów z przeznaczeniem pod zabudowę rekreacyjną w miejscowości Milanów,
- aktualizacji zadań celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w zakresie lokalizacji gazociągu tranzytowego DN 1000 Białoruś - Słowacja oraz gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500-600 Białoruś - Puławy, rurociągu naftowego Brody - Płock, podwyższenia klasy technicznej drogi krajowej nr 63 do drogi klasy GP,
- rezygnację z lokalizacji obwodnicy miejscowości Rudno na przebiegu drogi wojewódzkiej 813,
- aktualizację kierunków rozwoju zaopatrzenia w gaz z sieci,
- uwzględnienie decyzji o zamknięciu składowiska odpadów komunalnych w Cichostowie,
- uaktualnienie elementów systemu przyrodniczego gminy wraz z określeniem zasad jego ochrony i zagospodarowania,
- wyznaczenie nowych terenów przeznaczonych do zalesień,
- aktualizację zasad zagospodarowania i terenów wymagających ochrony konserwatorskiej,
- aktualizację obszarów wymagających przekształceń i rehabilitacji w miejscowości Milanów,
- wyznaczenie obszarów przestrzeni publicznych położonych w Milanowie,
- wprowadzenie granic obszaru ochrony Natura 2000 - Specjalny obszar ochrony siedlisk PLH060002 „Czarny Las”.

Zakres dokonanych zmian w obowiązującym Studium w zakresie przeznaczenia terenów pod zainwestowanie będzie w przyszłości skutkował zmianą sposobu użytkowania części gruntów. Dotyczyć to będzie:

- zwiększenia powierzchni gruntów rolnych zabudowanych,
- zwiększenia powierzchni gruntów leśnych,
- zwiększenia powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (tereny mieszkaniowe, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, tereny komunikacyjne, tereny lokalizacji urządzeń wykorzystującej odnawialne źródła energii, tereny usługowe i produkcyjne).

Część III

UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM

1. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ W ZMIANIE STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów uchwalila Rada Gminy Milanów Uchwałą Nr XVI/120/2012 z dnia 21 marca 2012 r. Zostało ono sporządzone w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r. , poz. 647 z późn. zm.). Niniejsza zmiana została sporządzona w oparciu o uchwałę Nr XXIII/191/2012 Rady Gminy Milanów z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów określającą szczegółowo zakres terenowy i przedmiotowy tej zmiany. Obszar objęty zmianą to część terenów rolnych w miejscowości Rudno III z przeznaczeniem na budowę farmy fotowoltaicznej oraz teren przeznaczony obecnie pod przemysł w obrębie Kolonii Milanów, wskazane w załączniku graficznym do ww. uchwały.

Zgodnie z wymaganiami rozporządzenia z dnia 16 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz.1233) projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, polegającej na uzupełnieniu studium o pojedyncze ustalenia, o których mowa w art. 10 ust. 2, opracowuje się w formie ujednoczonego projektu studium z wyróżnieniem projektowanej zmiany. Również zgodnie z wymaganiami przepisów rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. Nr 100, poz. 908), którym podlega m.in. sporządzanie projektów aktów normatywnych o charakterze polegającym na dodaniu do niego nowych przepisów - opracowanie niniejszej zmiany Studium dostosowuje się do struktury i formuły obowiązującego aktu, wprowadzając jedynie pojedyncze ustalenia, pozwalające na wprowadzeniu zmiany funkcji dla dwóch obszarów - w miejscowości Rudno III i w obrębie Kolonii Milanów.

Zakres zmian obejmuje Tekst Studium i Rysunek Kierunków Studium. Zasięg zmiany na załączniku graficznym jest ograniczony przestrzennie i został oznaczony granicą wprowadzonej zmiany. Weryfikacja części tekstowej dotyczy wyłącznie obszaru przeprowadzonej zmiany i została wyróżniona w tekście kursywą oraz czerwonym kolorem. Wszystkie pozostałe zapisy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów zarówno w części tekstowej, jak i graficznej znajdujące się

poza obszarem zmiany pozostają aktualne. Zmiany w tekście Studium zostały wniesione na początku tekstu poprzez weryfikację Części I rozdziału 1.WPROWADZENIA do zmiany Studium (strona 7), nowego zapisu w części II KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY MILANÓW (na stronie 83, 84, 97) oraz na końcu tekstu w części III - UZASADNIENIA ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZĘ PROJEKTU ZMIANY STUDIUM umieszczone na str. 111.

Obszar zmiany studium znajduje się w miejscowości Rudno III, w obrębie terenów przeznaczonych w dotychczas obowiązującym Studium pod funkcję terenów rolnych.- Zmiana polega na przeznaczeniu części terenów rolnych na budowę farmy fotowoltaicznej. Liczne wnioski mieszkańców i właścicieli nieruchomości tam zlokalizowanych przyczyniły się do podjęcia decyzji o zmianie studium.

Drugi obszar położony w obrębie Milanów Kolonia wskazany do zmiany objęty jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów z 2005 roku. Zmiany mają na celu poprawę wyposażenia gminy w aspekcie obsługi w infrastrukturę społeczną i rozwoju energetyki z odnawialnych źródeł energii. Część dawnego zespołu folwarcznego i terenów rolnych zmienia funkcję z przemysłowej na funkcję zespołu dworsko-parkowego z usługami oraz zieleni oznaczonej symbolem ZP.

Niniejsza zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów spełnia wymagania przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r., poz. 647 z późn. zm.) i przepisów szczegółowych dla zmiany polegającej na uzupełnieniu studium o pojedyncze ustalenia. Wszelkie zmiany wynikające ze zmian założeń zasad kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej gminy, dostosowujące Studium do obecnego stanu prawnego, aktualizujące sferę uwarunkowań dokonywane mogą być w procedurze opracowania nowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Studium jest dokumentem planistycznym określającym politykę zagospodarowania przestrzennego gminy sporządzanym dla jej całego obszaru. Pełni ono rolę koordynacyjną w programowaniu rozwoju gminy ustalonego w *Strategii rozwoju gminy*, a także przy sporządzaniu wieloletnich planów inwestycyjnych i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, przede wszystkim w zakresie realizacji inwestycji publicznych. Studium nie jest jednak przepisem prawa miejscowego, a zatem nie stanowi podstawy do podejmowania decyzji administracyjnych związanych z realizacją inwestycji w gminie.

Dokument *Studium* składa się z dwóch części: uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów oraz kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Cześć uwarunkowań zawiera charakterystykę istniejących uwarunkowań środowiskowych, kulturowych, demograficzno-społecznych, gospodarczych oraz infrastrukturalnych i została opracowana w oparciu o:

- uwarunkowania i wytyczne wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego oraz innych dokumentów szczebla regionalnego i krajowego.
- uwarunkowania i wytyczne wynikające z obowiązujących gminnych dokumentów programowych, strategicznych i planistycznych.

Informacje zawarte w części dotyczącej uwarunkowań były podstawą do rozpatrzenia wniosków mieszkańców oraz formułowania kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Część kierunków zagospodarowania przestrzennego zawiera ustalenia koncepcyjne oraz ustalenia wiążące, które wynikają z aktów prawnych, analizy treści uwarunkowań oraz

potrzeb inwestycyjnych, w tym zgłoszonych na etapie sporządzania *Studium*. Opracowane kierunki wskazują obszary ochrony, zawierają wytyczne dotyczące warunków realizacji inwestycji, zasad zagospodarowania lub ochrony poszczególnych terenów oraz określają tereny przeznaczone do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Na rozwiązania przyjęte w studium miały wpływ w szczególności:

- ustalenia i wytyczne z *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego* przyjętego Uchwałą Nr XLVI/597/02 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 lipca 2002 r., z późniejszymi zmianami,
- ustalenia *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów* przyjętego Uchwałą Nr XXXVII/215/06 Rady Gminy Milanów z dnia 18 listopada 2005 r.,
- ustalenia *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów* uchwalonego Uchwałą Nr XVII/100/2000 Rady Gminy Milanów z dnia 27 czerwca 2000 r.,
- **ustalenia dotychczas obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów uchwalonego Uchwałą Nr XVI/120/2012 z dnia 21 marca 2012 r.,**
- wnioski wynikające z opracowania ekofizjograficznego opracowanego na potrzeby zmiany *Studium*,
- ocena projektu zmiany *Studium* przeprowadzona w *Prognozie oddziaływania na środowisko*,
- położenie gminy na tle ponadlokalnych systemów ochrony przyrody i krajobrazu,
- istniejący stan zagospodarowania przestrzennego gminy,
- istniejąca infrastruktura techniczna i komunikacja,
- stan rozwoju gospodarki.

Przyjęte w dokumencie Studium zasady i kierunki polityki przestrzennej pozwolą na rozwój gminy Milanów polegający na zapewnieniu warunków przestrzennych dla trwałego zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego, ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz podniesieniu standardów warunków życia mieszkańców. W *Studium* zostały określone warunki dla powstania nowych elementów struktur przestrzennych, kształtowania i ochrony naturalnych wartości przyrodniczych i kulturowych oraz dla podniesienia jakości przestrzeni.

Za główne elementy struktury funkcjonalnej gminy Studium uznaje:

- istniejący układ komunikacyjny,
- ośrodek gminny ze skoncentrowanymi usługami publicznymi i komercyjnymi,
- istniejące i planowane tereny zainwestowania o funkcji zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej z towarzyszącymi jej usługami, stanowiące poszczególne ośrodki osadnicze,
- istniejące i planowane tereny zainwestowania o funkcji usługowo-produkcyjnej położone w Milanowie, Rudnie i Kostrach,
- tereny rolnicze,
- tereny lasów, dolin i innych o funkcji ekologicznej stanowiących gminny system przyrodniczy.

Przyjęte rozwiązania w Studium w całości wpisują się w powyżej przyjętą strukturę funkcjonalną gminy. Na jej kształt w istotny sposób wpływają elementy, które niniejsza zmiana Studium wprowadza do obowiązującego dokumentu, a w szczególności:

- obszary umożliwiające lokalizację urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii o mocy przekraczającej 100 kW w zakresie lokalizacji instalacji wytwarzających biogaz –
 - ustalenie to jest zgodne z uwarunkowaniami i potencjałem gminy, realizuje politykę

państwa i regionu w zakresie rozwoju wykorzystywania energetyki odnawialnej opartej o największe potencjały kraju i regionu, jakim jest biomasa,

- nowe tereny lokalizacji działalności gospodarczych z zakresu usług i produkcji – wyznaczenie nowych terenów wynika z ograniczonej na obszarze gminy dostępności do wolnych, w szczególności wieloprzestrzennych terenów inwestycyjnych, zwiększa potencjał inwestycyjny gminy oraz stwarza warunki dla wielokierunkowego rozwoju gospodarczego gminy,

Głównym założeniem prezentowanych w Studium rozwiązań jest właściwe wykorzystanie przestrzeni gminy, sprzyjające zrównoważonemu wykorzystywaniu cech, zasobów i walorów środowiska dla rozwoju gospodarczego oraz wzrostowi poziomu i jakości życia z poszanowaniem najcenniejszych wartości środowiska naturalnego i kulturowego.

2. SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM

Zapisy dokumentu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Milanów uwzględniają wizję rozwoju gminy określoną przez cele i działania zawarte w obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy Milanów na lata 2007-2013.

Przyjęte ustalenia Studium zapewniają rozwój podstawowych istniejących funkcji:

- rolniczej i obsługi rolnictwa jako podstawowej funkcji gospodarczej,
- administracji i usług publicznych,
- usługowo-produkcyjnej wielokierunkowej,
- mieszkaniowej,

oraz nowych funkcji gospodarczych:

- rolnictwa energetycznego,
- rekreacji i turystyki.

Studium służy osiągnięciu określonych celów rozwojowych gminy: przyrodniczych, kulturowych, ekonomicznych, społecznych oraz przestrzennych. W zakresie polityki przestrzennej zadaniem Studium jest:

- 1) poprawa ładu przestrzennego na obszarze gminy oraz sprawnego funkcjonowania układu komunikacyjnego i sieci inżynierskich,
- 2) efektywny rozwój gminy dostosowany do zróżnicowanych przestrzennie uwarunkowań, połączony z przeprowadzeniem restrukturyzacji jego struktury funkcjonalno-przestrzennej.

W obszarze **ochrony środowiska i jego zasobów** Studium przyjmuje:

- 1) działania w zakresie ochrony powietrza, ochrony przed hałasem i ochrony powierzchni ziemi,
- 2) działania w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych,
- 3) działania w zakresie ochrony dolin rzecznych,
- 4) ochronę lasów i gleb o najwyższych wartościach produkcyjnych,
- 5) działania w zakresie ochrony krajobrazu naturalnego,
- 6) działania w zakresie ochrony przyrody.

W szczególności, Studium:

- utrzymuje istniejący stan ochrony prawnej obszarów i obiektów o wysokich wartościach przyrodniczych:
 - rezerwat „Czarny Las”,
 - Specjalny obszar ochrony siedlisk PLH060002 „Czarny Las”,
 - użytki ekologiczne w postaci śródleśnych bagien zlokalizowane na terenie Leśnictwa Czarny Las,
 - pomniki przyrody (aleja drzew w Milanowie, pojedyncze drzewa i grupy drzew w Milanowie, Radczem, Cichostowie i na terenie lasów Leśnictwa Czarny Las na uroczysku Raj).
- ustanawia tereny Systemu Przyrodniczego Gminy, który obejmuje się ochroną planistyczną i określa zasady zagospodarowania gwarantujące zachowanie ich funkcji ekologicznych,
- przyczynia się do zwiększenia lesistości gminy poprzez przeznaczenie do zalesienia gruntów o małej przydatności dla produkcji rolniczej,
- zakłada rozwój infrastruktury ochrony środowiska oraz stosowanie ekologicznych technologii i urządzeń infrastruktury technicznej.

W obszarze **ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków** Studium zakłada:

- 1) ochronę obiektów zabytkowych podlegających ochronie prawnej zgodnie z wojewódzkim rejestrem zabytków nieruchomości (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 84 z 2010 r., poz. 1552),
- 2) ochronę obiektów i zespoły zabytkowe o wysokich wartościach kulturowych wymagające objęcia ochroną planistyczną,
- 3) ochronę historycznych układów i obiektów poprzez wyznaczenie stref ścisłej ochrony konserwatorskiej „A”,
- 4) ochronę tła dla obiektów zabytkowych o wysokich walorach kulturowych poprzez wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej „B”,
- 5) ochronę obszarów stanowiących zabezpieczenie dla właściwego eksponowania obiektów i zespołów zabytkowych poprzez wyznaczenie stref ochrony ekspozycji „E”,
- 6) ochronę zabytkowych układów ruralistycznych „R”,
- 7) działania mające na celu kształtowanie harmonijnego krajobrazu kulturowego oraz zachowanie historycznych układów urbanistycznych wsi.

W zakresie **rozwój struktury gospodarczej** gminy, Studium zakłada utrzymanie rolnictwa, jako wiodącego działu gospodarki gwarantującego rozwój gminy, w tym również poprzez specjalizację produkcji rolnej, dostosowywanie działalności mniejszych gospodarstw do zapotrzebowania nisz rynkowych takich, jak: rolnictwo ekologiczne, agroturystyka, wytwarzanie surowca na potrzeby produkcji energii odnawialnej. Wraz z rozwojem gospodarki rolnej Studium zakłada wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich polegający na tworzeniu sieci usług wspierających rolnictwo, małych zakładów przemysłu spożywczego, drobnego rzemiosła, usług produkcyjnych, usług związanych z obsługą agroturystyki oraz handlu.

W zakresie rozwoju funkcji produkcyjno-usługowych, przewiduje się zachowanie lokalizacji istniejących zakładów usługowo-produkcyjnych oraz wyznaczenie nowych terenów pod działalność przemysłowo-usługową i składową, również związaną z pozyskiwaniem energii ze źródeł odnawialnych.

Do istotnych kierunków rozwoju działalności pozarolniczej na terenie gminy należy rozwój funkcji turystycznej i rekreacyjnej ukierunkowanej na zapewnienie świątecznego wypoczynku dla mieszkańców miast oraz możliwości organizowania wycieczek edukacyjnych, uprawianie turystyki pieszej i rowerowej, uprawianie jeździectwa, agroturystykę oraz inne.

Dla gospodarki leśnej Studium ustanawia zasady: utrzymania trwałości lasów i ciągłości wykorzystania ich wielostronnych funkcji tj. funkcji środowiskotwórczych, społecznych, ochronnych i gospodarczych, powiększania zasobów leśnych i wzmaganie ich korzystnego wpływu na warunki życia człowieka i funkcjonowania całości przyrody oraz powszechnej ochrony lasów.

W zakresie **rozwój infrastruktury komunikacyjnej**, Studium ustala podstawową obsługę komunikacyjną gminy poprzez wyznaczenie czterostopniowego podstawowego układu drogowego opartego o istniejący układ powiązań komunikacyjnych (drogę krajową nr 63, drogę wojewódzką nr 813, sieć dróg powiatowych i gminnych). Dla zapewnienia właściwej obsługi komunikacyjnej, w szczególności terenów zainwestowanych i projektowanych do zainwestowania, niezbędne są działania inwestycyjne, w tym realizacja nowych odcinków dróg.

Dla drogi krajowej nr 63 ustala się podniesienie parametrów technicznych do klasy drogi GP o docelowej szerokości w liniach rozgraniczających – min 30 m. W przypadku drogi wojewódzkiej zakłada się zapewnienie parametrów technicznych właściwych dla drogi klasy G. Dla sieci dróg powiatowych przyjmuje się klasy techniczne G, Z i L, natomiast dla dróg gminnych klasy L oraz D.

W zakresie komunikacji kolejowej na terenie gminy wskazuje się na możliwość odtworzenia w przyszłości ruchu pasażerskiego oraz rozwoju ruchu towarowego na linii kolejowej nr 30.

Dla realizacji zakładanych przez Studium usług komunikacji zbiorowej niezbędne jest zapewnienie odpowiednich warunków dla funkcjonowania i rozwoju przewozów.

W zakresie **rozwój infrastruktury technicznej**, Studium ustala wyposażenie obszaru gminy w niezbędne media infrastruktury technicznej i w szczególności zakłada osiągnięcie stanu stuprocentowego zwodociągowania gminy, pełnego sanitarnego unieszkodliwiania ścieków i odpadów stałych oraz dostępu do nośników energii zgodnie z potrzebami mieszkańców, przy spełnieniu warunków racjonalnego jej wykorzystania i ochrony środowiska.

Rozwój gospodarki wodno-ściekowej powinien opierać się przede wszystkim na:

- rozbudowie istniejących systemów wodociągowych i doprowadzenie do wszystkich miejscowości oraz terenów zabudowanych sieci wodociągowej,
- budowie gminnej oczyszczalni ścieków w Milanowie i kanalizacji sanitarnej w poszczególnych miejscowościach gminy, z wyjątkiem miejscowości Rudzieniec i Zieleniec oraz terenów zabudowy rozproszonej, w których zakłada się rozwój indywidualnych ekologicznych oczyszczalni ścieków.

W gospodarce odpadami stałymi priorytetowe znaczenie powinien mieć rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych i maksymalne możliwe ich wykorzystanie gospodarcze.

Rozwój infrastruktury gazowej odbywać się może z dwóch kierunków:

- poprzez rozbudowę sieci w oparciu o istniejący gazociąg średniego ciśnienia Radzyń Podlaski – Parczew,
- poprzez rozbudowę sieci rozdzielczej z wykorzystaniem planowanego gazociągu wysokiego ciśnienia Białoruś – Puławy.

Zaopatrzenie w ciepło oparte będzie na indywidualnych źródłach energii z rosnącym udziałem w strukturze nośników energii paliw gazowych, na pozyskiwaniu ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz w przypadku zrealizowania instalacji wytwarzającej biogaz i produkcji ciepła, również na scentralizowanym systemie zasilania w ciepło.

W zakresie rozwoju infrastruktury elektroenergetycznej Studium zachowuje istniejące przebiegi linii i stacje elektroenergetyczne, wskazuje na konieczność modernizacji i rozbudowy sieci rozdzielczej, lokalnych stacji transformatorowych, głównie na terenach przewidzianych pod nową zabudowę, w tym służących przyłączeniu do sieci źródeł wytwórczych energii elektrycznej opartych o odnawialne źródła energii.

W studium wyznacza się obszary w Milanowie i Kolonii Milanów, w których umożliwiona jest lokalizacja obiektów i urządzeń pozyskujących biogaz i produkujących energię elektryczną i ciepło o mocy przekraczającej 100 kW. Ponadto w studium zarezerwowano w dwóch lokalizacjach tereny przewidziane pod lokalizację elektrowni słonecznej o mocy przekraczającej 100 kW w miejscowości Cichostów i Rudno.

Na terenie gminy dopuszcza się również lokalizację urządzeń „małej” energetyki odnawialnej opartej o inne źródła energii odnawialnej o mocy do 100 kW.

W zakresie infrastruktury telekomunikacyjnej na obszarze gminy ustala się stosownie do zapotrzebowania możliwość rozbudowy oraz budowy urządzeń i systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych.

W Studium wyznacza się przebiegi infrastruktury tranzytowej rurociągu naftowego Brody – Płock, gazociągu tranzytowego Białoruś – Słowacja oraz gazociągu wysokiego ciśnienia Białoruś – Puławy.

W zakresie **rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej** Studium zakłada:

- zapewnienie możliwości rozwoju istniejących zidentyfikowanych funkcji gminy,
- w pierwszej kolejności wypełnianie wolnych przestrzeni w istniejących jednostkach osadniczych,
- lokalizację na obszarze gminy obiektów energetyki odnawialnej wykorzystującej rolniczy potencjał gminy,
- wyodrębnienie terenów dla rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznej,
- utrwalenie funkcji ekologicznych na terenach o wysokich walorach środowiska przyrodniczego.

W studium wyodrębniono obszary funkcjonalno-przestrzenne o następującym oznaczeniu i przeznaczeniu:

- **RM/MN** – tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy usługowej,
- **U** – tereny zabudowy usługowej – usług publicznych (oświaty, kultury, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa publicznego, administracji, itp.) i komercyjnych,
- **RU** – tereny obsługi produkcji rolnej i hodowlanej,
- **UR** – tereny zabudowy rekreacyjnej,

- **P/U** – tereny zabudowy produkcyjno-usługowej,
- **P** – tereny zabudowy produkcyjnej z możliwością lokalizacji obiektów i urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii o mocy przekraczającej 100 kW,
- **PE** – tereny obiektów i urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii o mocy przekraczającej 100 kW,
- **R** – tereny intensywnego rozwoju rolnictwa – tereny rolne,
- **U/ZP** – teren zespołu dworsko-parkowego z funkcją usługową,
- **M/ZP** – teren zespołu dworsko-parkowego z funkcją mieszkaniową,
- **NO** – teren obiektów i urządzeń infrastruktury komunalnej – projektowana oczyszczalnia ścieków.

Ponadto wyodrębnione zostały tereny: zieleni urządzonej (**ZP**), lasów (**Ls**), wskazane do zalesienia (**Lz**), cmentarzy (**ZC**), zbiorników wodnych (**W**), dolin rzecznych, obniżeń terenu, łąk, urządzeń i obiektów melioracyjnych (**Ł**), ujęcia wody (**TW**), stacji redukcyjno-pomiarowej gazu (**TG**) oraz potencjalne obszary lokalizacji elektrowni słonecznej.

Za **tereny wyłączone spod zabudowy** w Studium przyjęte zostały tereny nie znajdujące się w przyjętych granicach sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania. Wyjątkiem są tereny już zabudowane, położone poza tymi granicami, stanowiące istniejące siedliska, w których to dopuszcza się adaptację, remonty, modernizacje oraz rozbudowę istniejącej zabudowy oraz tereny lokalizacji obiektów służących gospodarce leśnej. Ponadto całkowicie wolne od zabudowy winne pozostać istniejące tereny objęte ochroną prawną na mocy ustawy o ochronie przyrody, tereny lasów, tereny stref ochronnych ujęć wód podziemnych, tereny gruntów ornych wysokich klas bonitacyjnych I-III oraz gleb organicznych (z wyjątkiem terenów wskazanych pod zabudowę), tereny dolin rzecznych, obniżeń terenu i łąk oraz inne tereny z ustanowionym na podstawie przepisów odrębnych zakazem lokalizacji zabudowy.

W Studium wskazuje się szczególne **obszary przestrzeni publicznych** położone w ośrodku gminnym, w Milanowie, na które składają się tereny zespołu dworsko-parkowego, tereny rekreacyjno-sportowe oraz tereny zieleni urządzonej.

Do inwestycji **celu publicznego** o znaczeniu ponadlokalnym Studium kwalifikuje podniesienie parametrów drogi krajowej nr 63, przebudowę i modernizację powiatowych dróg publicznych oraz budowę tranzytowej infrastruktury technicznej: gazociągów wysokiego ciśnienia oraz rurociągu naftowego. Do inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym zaliczona została realizacja urządzeń i sieci infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja, sieć gazowa), w tym budowa oczyszczalni ścieków w Milanowie oraz inwestycje dotyczące gminnych dróg publicznych.

Do obszarów **wymagających przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji** Studium zalicza tereny centrum wsi gminnej Milanów, wyrobiska powstałe na skutek eksploatacji złóż piasku i żwiru oraz teren nieczynnego składowiska odpadów komunalnych w Cichostowie.

W stosunku do dotychczas obowiązującego Studium, niniejszy dokument wprowadza **zmiany w kierunkach rozwoju struktury przestrzennej gminy** obejmujące w szczególności:

- wyznaczenie nowych terenów z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i zagrodową oraz usługową w miejscowościach: Milanów, Kolonia Milanów, Kostry, Rudzieniec i Radcze,
- wyznaczenie terenów umożliwiających lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW w Milanowie i Kolonii Milanów (wytwarzanie biogazu rolniczego) oraz w Cichostowie i Rudnie (pozyskiwanie energii elektrycznej z energii słonecznej),
- wyznaczenie nowych terenów realizacji zabudowy o funkcji usługowej i produkcyjnej w Okalewie, Mogiłkach, Rudnie, Milanowie,
- wyznaczenie terenów z przeznaczeniem pod zabudowę rekreacyjną w miejscowości Milanów,
- aktualizacja zadań celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w zakresie lokalizacji gazociągów wysokiego ciśnienia, rurociągu naftowego, podwyższenia klasy technicznej drogi krajowej nr 63 do drogi klasy GP,
- rezygnację z lokalizacji obwodnicy miejscowości Rudno na przebiegu drogi wojewódzkiej nr 813,
- aktualizację kierunków rozwoju zaopatrzenia w gaz z sieci,
- uwzględnienie decyzji o zamknięciu składowiska odpadów komunalnych w Cichostowie,
- uaktualnienie elementów systemu przyrodniczego gminy wraz z określeniem zasad jego ochrony i zagospodarowania,
- wyznaczenie nowych terenów przeznaczonych do zalesień,
- aktualizację zasad zagospodarowania i terenów wymagających ochrony konserwatorskiej,
- aktualizację obszarów wymagających przekształceń i rehabilitacji w miejscowości Milanów,
- wyznaczenie obszarów przestrzeni publicznych położonych w Milanowie,
- wprowadzenie granic obszaru ochrony Natura 2000 - Specjalny obszar ochrony siedlisk PLH060002 „Czarny Las”.

ZAŁĄCZNIK Nr 4
do uchwały Nr XXXV/294/2014
Rady Gminy Milanów z dnia 17 czerwca 2014 r.
w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania
przestrzennego gminy Milanów

**ROZSTRZYGNIĘCIE DOTYCZĄCE SPOSOBU ROZPATRZENIA UWAG
ZGŁOSZONYCH DO PROJEKTU
ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY MILANÓW**

Projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Milanów został wyłożony do publicznego wglądu w dniach od 06 marca do 03 kwietnia 2014 r. W dniu 20 marca 2014 roku odbyła się dyskusja publiczna nad przyjętymi w tym projekcie zmiany studium rozwiązaniami.

Uwagi do projektu zmiany studium można było składać do dnia 24 kwietnia 2014 roku.

W okresie wyłożenia projektu zmiany studium, jak i w terminie 21 dni od dnia zakończenia okresu wyłożenia, żadna z osób fizycznych i prawnych oraz żadna z jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej nie wniosły uwag dotyczących projektu zmiany studium.

W związku z powyższym nie wykonano czynności polegającej na rozpatrzeniu uwag.